

1/2019

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JANUAR – PROSINEC

V letu 2018 so napisali:

»Denarja ali kriptovalut človek ne bo mogel jesti, zato se moramo vračati k naravi.«

Bojan Avbar, član Uredniškega odbora LZS:
Naravi jemljemo preveč in ji dajemo premalo
Uvodnik, Lovec, 4, 2018

»Kot urejena organizacija z več kot 110-letno tradicijo si neurejenega lovskočuvajskega področja ne moremo 'privoščiti'«.

Dr. Srečko Felix Krobe, predsednik Komisije LZS za lovskočuvajsko službo:
Lovskočuvajska služba v lovskih organizacijah z vidika novoustanovljene komisije
Uvodnik, Lovec, 7–8, 2018

»Če bomo dobro opredelili vsebino izobraževanj za lovske pripravnike, bomo dobili lovke in lovce, ki bodo lovski organizaciji v ponos.«

Ivan Žižek, predsednik Komisije LZS za izobraževanje:
Izobraževanje lovcev na razpotju ali kako zagotoviti enotne standarde v državi?
Uvodnik, Lovec, 5, 2018

»Čeprav že od leta 2008 poslušam opozorila, naj NE odpiramo lovskega zakona, ker da je zalogaj prevelik in ga ne bomo zmogli, nismo vrgli puške v koruzo. Dokazali smo, da zmoremo uskladiti različne interese in uveljaviti naš skupni interes.«

Mag. Lado Bradač, predsednik LZS:
Sprememba lovske zakonodaje ali korak bliže na poti k ureditvi položaja lovcev v Sloveniji
Uvodnik, Lovec, 6, 2018

»Delo z otroki in s tem promocija lovstva v širši družbi naj v lovskih družinah postane primerljiva z vsakršnim drugim delom v lovišču.«

Marko Mali, predsednik Komisije LZS Mladi in lovstvo:
Sodelovanje z mladimi se krepi
Uvodnik, Lovec, 9, 2018

»Ja, imamo različna znanja in prepričanja. In kje je rešitev? V zmagi ene skupine? V medsebojnem bojevanju in sovraštvu? V avtokraciji in lobiranju? Ali v strpnosti?«

Dr. Ivan Kos, predsednik Komisije LZS za upravljanje z divjadjo:
Ali imamo ljudje res težavo biti strpni?
Uvodnik, Lovec, 12, 2018

»Na podlagi poglobljene analize bi se morali lotiti strategije in taktike odpiranja lovske organizacije navzven.«

Ivan Malešič, podpredsednik LZS:
Mirna prihodnost za slovensko lovstvo
Uvodnik, Lovec, 10, 2018

»Močna doživetja na lovu se leposlovno pišočim lovcem raje zapišejo v obliki proze, jezik v njej pa je pogosto že kar pesniški, bogat, rodovitno nabrekel od doživetij. Od tod ni več daleč do pesmi.«

Franc Černigoj, član uredniškega odbora revije Lovec in predsednik Komisije za javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko:
Pesmi o lovu in lovcih
Uvodnik, Lovec, 11, 2018

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CII., št. 1

januar – prosindec

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik dr. Arpad Köveš

Odgovorna urednica

Jasna Kovačič Siuka

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, dr. Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.

Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite po e-pošti v Wordovem formatu, uradne dopise pa podpisane in žigosane naknadno tudi po navadni pošti. Fotografije sprejemamo v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji (velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec

Zupančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej.

Položnic ne pošiljamo. Preštetje besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lvske zveze Slovenije: Nova ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X. Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Foto prejšnjega meseca: Tomaž Kočar

Foto: Lojz Avenik

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	Delovanje Lvske zveze Slovenije v letu 2018	4
IZ DNEVNEGA TISKA		6
LOVSTVO		8
D. Žele, G. Vengušt,		
M. Dodič:	Bolezen Aujeszkega – prvi primer bolezni pri lovskih psih v Sloveniji	8
U. Kmetec:	»Pri nas smo preobremenjeni s prometnimi znaki«	11
M. Hafner:	Kako okoljski dejavniki vplivajo na prostorsko razporeditev srnjadi v Gorenjskem LUO	13
RASTLINE IZ LOVSKIH REVIRJEV		17
T. Angerer:	Robida	17
LOVSKI NABOJI		19
G. Hodnik:	.270 Winchester	19
PO LOVSKEM SVETU		20
S. Žerjav:	Pogovor s Torbjörnorn Larssonom, novim predsednikom FACE	20
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		24
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		25
B. Orlič:	Dianin dan	25
F. Černigoj:	Tonijev lov	26
F. Černigoj:	Rezultati javnega natečaja za literarna besedila z lovsko tematiko 2018	28
LOVSKA ORGANIZACIJA		29
U. Kmetec:	Tradicionalna novinarska konferenca LZS in RZS	29
J. Kovačič Siuka:	Delovni sestanek v Prebodu	30
F. Černigoj:	Izšla je 41. knjiga Zlatorogove knjižnice	31
F. Rotar:	Lovsko in civilno strelišče v Znančanih ima uporabno dovoljenje	32
P. Novak:	Sokoli so poleteli na lov v Beltincih	33
M. Toš:	Jesenski koroški lovski pozdrav v Polskavi	34
T. Šišernik:	Zaključek lovskostrelske lige v ZLD Prlekija	35
Pomurski sejem, d.d.:	Ulovite srečo in uspeh na Sejmu LOV 2019!	36
JUBILANTI		37
MLADI IN LOVSTVO		38
F. Krivec:	Iz vrtca v gozd	38
B. Ačko:	MLadi skupaj z lovcom	38
LOVEC ZA MLADE Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)		39
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		40
LOVSKI OPRTNIK		41
M. Pernat:	Lov za goste v LD Puščava	41
J. Krivec:	Železničarji in lovci na drugem srečanju	42
V. Šuligoj:	»Jaga« treh lovskih družin	42
F. Ekar:	Jezerki večer z lovskimi pevci, rogisti in muzikanti	43
Društvo onkoloških bolnikov Slovenije:		44
Optium, d.o.o.:	Predstavljamo: strelni daljnogledi Yukon Jaeger	44
M. B:	Ženska na lovu je (ne)sreča	45
M. Toš:	Artemida	46
Žan, Eva:	Gosta porova divjačinska juha z ječmenom	46
V SPOMIN		47
LOVSKA KINOLOGIJA		48
M. Likar:	Film o šarivcih in prinašalcih	48
J. Šumak:	Državna tekma goničev CACT – SLO, 2018	48
J. Šumak:	Uporabnostna preizkušnja po umetni krvni sledi v LD Luče	49
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	50

SLIKA NA NASLOVNICI:

Belka – *Lagopus lagopus*

Foto: Oton Naglost

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povzemanja ali delnega objavljajanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lvske zveze Slovenije.

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Delovanje Lovske zveze Slovenije v letu 2018

Mag. Lado Bradač, predsednik Lovske zveze Slovenije

Letu 2018 je za nami in v uvodniku, ki ga berete, bom predstavil delo Lovske zveze Slovenije (LZS) v minulem letu. Obširno letno poročilo boste lahko prebrali na spletnih straneh, ko bo pripravljeno. V zadnjih letih vsebuje podroben pregled o vsem, kar je bilo narejenega na posameznem, z lovstvom povezanim področju, vse do nivoja posamezne komisije. Do takrat pa naj služi ta uvodnik kot strnjen pregled opravljenega dela

krovne lovske organizacije v letu, ki se je poslovilo. Mogoče bi na začetku veljalo izpostaviti delo Komisije Mladi in lovstvo, ker se veliko govori o stanju članstva in vstopu mladih v lovske vrste. Kako odtegniti mlade od računalnika v naravno okolje? Pomlajena komisija je opravila veliko dela. Vendar bodo morale tudi nekatere lovske družine spremeniti odnos do pripravnikov in jim omogočiti lažji vstop v naše lovske vrste. Pred tradicionalno novinarsko konferenco, ki je bila 4. decembra, smo na LZS pripravili tudi podatke o stanju članstva. Na dan 29. november 2018 je bilo 20.435 članov lovskih družin (vir podatkov je lovski informacijski sistem Lisjak). Članstvo se je v primerjavi z istim dnevom leta 2017 (20.420) prvič po dolгих letih povečalo za 15 lovcev. Leta 2008 nas je bilo 21.078, potem se je število članov vseskozi zmanjševalo. Zato je ohranitev obstoječega števila spodbuden podatek. Obstoječa številka članstva zagotavlja delovanje lovcev v vseh 411 lovskih družinah s koncesijo. Pričakujemo, da bo v letu 2019 v lovske vrste vstopila 500. lovka.

Omeniti velja tudi izobraževanje. Do konca novembra se je izobraževanj udeležilo 3.999 lovcev. V letu 2018 je bil skoraj vsak četrti lovec na vsaj enem osnovnem ali dodatnem usposabljanju. Komisija za lovsko kulturo in odnose z javnostmi je vpeljala spremembe pri organizaciji Srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov. Ta, za lovsko kulturo nadvse pomemben dogodek, ki je bil lani v Kočevju, je odlično uspel. Tudi strelski dnevi na strelišču v Pragerskem pod okriljem Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje doživljajo širitev in vse kaže, da bomo ta dogodek v letu 2019 še razširili in tako povečali zanimanje lovcev za ogled in udeležbo.

Lani smo nadaljevali tudi z aktivnostmi za izgradnjo Nacionalnega lovskega centra. Sedaj, ko so končane lokalne volitve, ocenjujemo, da bodo potrebne spremembe občinskega podrobnega prostorskega načrta, sprejete v prvih dveh mesecih leta 2019. Jubilejni, 10. Slovenski lovski dan v Kopru v organizaciji Strokovno-znanstvenega sveta je predstavil vse, kar moramo vedeti o šakalu. Vsekakor mora Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) takoj začeti pripravljati ukrepe za aktivno upravljanje s šakalom v Sloveniji. Prenekateri lovce moti

monitoring (spremljanje), ker pač že vse vedo in je to odveč! Monitoring poteka tudi ob pomoči LZS in lovskih družin ter je oziroma bo še dal ustrezno podlago za spremembo predpisov ali pripravo strokovnih podlag. Prehitro smo pozabili, da je nam lovcem sodelovanje pri štetju medveda v Sloveniji prineslo ustrezno veljavo. Predvsem moramo tudi v prihodnje zagovarjati načelo, da je s katerokoli prostoživečo živaljo v Sloveniji mogoče upravljati le na znanstven način. Pri tem ni pomembno, ali gre za jelena ali medveda. Žal imamo le pri zvernih primerljive številke za stanje populacije. Ob tem je letošnja izločitev odstrela volkov iz Odloka o ukrepu osebkov vrst rjavega medveda in volka iz narave za obdobje do 30. septembra 2019 eno izmed večjih sprenevedanj naših uradnikov na MOP. Ne bom utrujal s pravnimi vprašanji in Habitatno direktivo. Dejstvo je, da monitoringi kažejo, da se pri nas populacija volka povečuje in je to treba upoštevati. Žalostno je, da nas pri tem strokovnem delu prekašajo v Romuniji! Tudi tam so se srečali s podobno prepovedjo, a so jo uspešno rešili. Pri nas pa imamo sedaj primere, ko se volkovi prehranjujejo s psi z domačih dvorišč. Slovenija je kulturna krajina, zato je treba sklepati kompromise, ki prispevajo k zmanjševanju konfliktov v družbi. Povečanje odvzema medveda pa je ob tem korak v pravo smer in tudi za to ima zaslugo monitoring.

V Strokovni knjižnici Lovske zveze Slovenije je izšla nova knjiga Čeljustnice prostoživečih parkljarjev. Spodnje čeljustnice, ki jih morajo uplenitelji pripraviti za pregled in jih predložiti prav za vsako odvzeto parkljasto žival, se v Sloveniji uporabljajo kot najpomembnejši pripomoček za kontrolo doseganja načrtovanega odvzema parkljarjev. Tako zbrane čeljustnice nudijo številne uporabne informacije. Se je pa sedaj dokončno potrdilo, kako netočna je lahko naša družinska, do leta natančna ocena starosti neke živali, v katero pogosto slepo verjamemo, pa tudi, da je z laboratorijsko (genetsko) metodo zlahka in poceni mogoče določiti pravi spol osebkov in popraviti delček namensko ali pomotoma izkrivljene statistike. Na podlagi teh ugotovitev moramo v naslednjem letu narediti spremembe pri načrtovanju. Nesmiselno je ocenjevati nekaj, za kar že vnaprej vemo, da ni mogoče dovolj natančno oceniti!

Eden od pomembnejših projektov, ki se je začel v jeseni 2017 in nadaljeval v minulem letu, je projekt preprečevanja povozov divjadi. V skladu s pogodbo med LZS in Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo (DRSI) se le-tej iz informacijskega sistema Lisjak sporočajo podatki o točkah povozov divjadi. Skratka, že na podlagi zbranih podatkov iz lovskih družin, ki jih le-te vnesejo v Lisjak, se določi najpogostejše kritične točke, ki jih DRSI oziroma podizvajalci opremljajo z modrimi odsevniki. Raziskave so potrdile, da je to učinkoviteje kot dosedanja (zastarela) odvratača. Pomembno je, da imajo lovske družine manj dela, seveda pa lahko še naprej izvajajo lastne preventivne ukrepe. Poleg tega je DRSI zagotovila tudi denar za izdelavo mobilne aplikacije za neposredni vnos povozov divjadi na terenu. Denar za razvoj tega dela Lisjaka ne bo šel iz članarine lovcev! Se pa kaže velik javni interes pri tem projektu in z Agencijo za varnost prometa se dogovarjamo za dodatne aktivnosti. Podatki v Lisjaku imajo vrednost, zato jih

moramo znati ceniti in tudi zahtevati prispevek države ter drugih uporabnikov za razvoj in vzdrževanje informacijskega sistema.

Nadaljevali smo z aktivnostmi na področju problematike lastninjenja kmetijskih zemljišč. Državno pravobranilstvo Republike Slovenije, ki zastopa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, zoper lovske družine še vedno vlaga tožbe glede ugotovitev lastninske pravice na kmetijskih zemljiščih in gozdovih, na katerih sta bili v Zemljiški knjigi vpisani družbena lastnina in pravica uporabe v korist lovskih družin. Gre za ponovno podpiranje kmetijskih zemljišč in gozdov, ki so jih lovske družine pridobile na odplačen način. Zakon pa je za agrarne skupnosti določil, da zemljišča lahko obdržijo, če dokažejo, da so jih pridobile odplačno. Kljub temu Ustavno sodišče ni ugotovilo spornosti določbe. Tudi če društvo dokaže, da je kupilo zemljišče s svojimi sredstvi, za društva ta določba ne velja. Tudi novi ministrici bomo predlagali spremembo zakona. Če ne bo šlo, pa LZS, skupaj z drugimi prizadetimi nevladnimi organizacijami, načrtuje zbiranje 5.000 podpisov za spremembo omenjenega zakona. Konec koncev smo imeli v preteklosti denacionalizacijo.

Veliko je bilo dela tudi v Medresorski skupini za spremembo Zakona o orožju in že prej pri organih Evropske unije (s pomočjo poslancev ter Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v EU (Federation of Associations for Hunting and Conservation of the EU – FACE) pri sprejemu direktive. Rok za implementacijo Direktive o strelnem orožju, s katero naj bi okrepili tudi nadzor nad zakonito pridobljenim orožjem, kot sta lovsko in športno, je bil september 2019. Strelci in lovci so »rezervni nabor« v primeru izrednih razmer. Nesreč z lovskim orožjem je zelo malo oziroma manj kot v tujini. Stališča vodstva LZS ostajajo nespremenjena in so bila že večkrat predstavljena v reviji Lovec.

Veliko aktivnosti je bilo na področju bolezni afriške prašičje kuge in bolezni Aujeszkega. Na podlagi dobrih in slabih izkušenj, ki jih poznamo iz tujine, vemo, kako ukrepati, ko bo bolezen prišla. Takoj pa se zatakne pri sredstvih. Veterinarska uprava, na primer, nima sredstev za posredovanje. Vse kaže,

da bo potreben interventni zakon. Ne glede na vse pa se ne smemo slepiti – afriški prašičji kugi se ne bomo izognili in zgolj usposabljanja lovcev, ki jih izvajamo, ne bodo zadostovala! Urediti bo treba prenekatero aktivnosti, o katerih šele razpravljajo v ožjih strokovnih krogih. Zgolj za prikaz odnosa v tujini bom omenil enega od ukrepov, kjer nemško kmetijsko ministrstvo nemškemu lovcu subvencionira odstrel divjega prašiča. Verjetno je to v interesu kmeta in našega kmetijskega ministrstva, ki ne želi prenosa kuge z divjih prašičev na domače.

Povzetek dela prejšnjega leta bom zaključil s spremembo Zakona o divjadi in lovstvu. Po desetih letih od zadnje spremembe tega zakona je 19. maja 2018 začela veljati novela Zakona o divjadi in lovstvu, ki med drugim določa, da LZS prekliče veljavnost lovske izkaznice le v primerih, ko je bil lovec obsojen na nepogojno kazen zapora za določena kazniva dejanja, povezana z divjadjo, drugimi živalmi, njihovim okoljem ali orožjem. V primeru storitve prekrška preklic veljavnosti lovske izkaznice ni več predviden. Predvsem je bila na primer odpravljena možnost, da lovec, ki je prejel opozorilo lovskega inšpektorja, zaradi tega opozorila ne bo izgubil lovske izkaznice kar za tri leta!

Zahvaliti se želim vsem lovcem, ki so v minulem letu opravili vrsto aktivnosti v korist ohranitve naravnega okolja in prostoživečih živali. V prihodnje vam želim še veliko lovskih užтков oziroma dober pogled.

»Na dan 29. november 2018 je bilo 20.435 članov lovskih družin (vir podatkov je lovski informacijski sistem Lisjak). Članstvo se je v primerjavi z istim dnevom leta 2017 (20.420) prvič po dolgih letih povečalo za 15 lovcev. Leta 2008 nas je bilo 21.078, potem se je članstvo vseskozi zmanjševalo. Zato je ohranitev obstoječega števila spodbuden podatek. Obstoječa številka članstva zagotavlja delovanje lovcev v vseh 411 lovskih družinah s koncesijo. Pričakujemo, da bo v letu 2019 v lovske vrste vstopila 500. lovka.«

Foto: Mirko Zver

Foto: Michael Miges

BOLEZEN AUJESZKEGA: VETERINARJI NEVAREN VIRUS POTRDILI TUDI PRI UPLENJENEM MERJASCU

DNEVNIK, 12. 11. 2018 (Tatjana Pihler) – Nacionalni veterinarski inštitut je potrdil, da sta se lovska psa, ki sta bila med nedavnim lovom (potekal je 31. oktobra 2018 v lovišču LD Gračišče na območju Gradina v bližini slovensko-hrvaške meje) v stiku z uplenjenim divjim prašičem, z virusom bolezni Aujeszkega okužila prav preko te živali in posledično poginila. Virus so namreč dokazali tudi pri ustreljenem divjem prašiču.

DIVJE VOŽNJE V NARAVNEM OKOLJU – KAKO DOLGO ŠE?

VEČER, 9. 11. 2018 (Marjan Toš) – Bojan Urbančič iz LD Ruše, sicer tudi dolgoletni član Upravnega odbora Lovske zveze (LZ) Maribor, je pred nedavnim postregel s fotografijami divjih voženj motoristov, ki so

se z motorji podili dobesedno po urejenem krmišču za jelenjad na Pohorju. Razumi, kdor more! Opozorila lovcev (in drugih naravovarstvenikov) očitno niso in ne učinkujejo in takšnih prizorov je vedno več tudi v drugih predelih Pohorja, pa tudi Kozjaka in v Slovenskih goricah. Poleg lenarške Črte doživlja podobno usodo še predel Dobrava v sosednji Občini Sveta Trojica, kjer poleg motorjev hrumijo in vznemirjajo vse živo okoli sebe štirikolesniki. Objektivi mladci ne poznajo milosti, v jutranjem svitu in večernem mraku se na veliko vozijo dobesedno po mirnih gozdnih predelih, celo gozdnih jasad, kamor bi lahko izstopila na pašo srnjad. A jo hrup prežene in prisili, da se umakne v mirnejše predele, ki pa jih je žal vedno manj. Opozorila doslej niso pomagala in bojim se, da tudi dogodek v Čreti ne bo dobil epiloga. Da o tistih na Pohorju ne izgubljam besed. Če se motim, se pristojnim službam vnaprej globoko opravičujem in se jim zahvaljujem za ukrepanje. Predpisi o vsem tem so namreč jasni kot beli dan in še naprej velja, da je kakršnakoli rekreativna vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju pač prepovedana. Glede na nova določila zakona je zagotovljen tudi dodaten nadzor morebitnih kršiteljev. S

takšnimi določili zakon omogoča inšpektorjem, policiji in drugim, ki nadzorujejo naravno okolje, prepoznavanje in lažje kaznovanje tistih, ki se vozijo v naravnem okolju. In takih je vedno več, posledice v naravnem okolju pa vse večje. In lovci nismo edini, ki opozarjamo na to, smo pa po navadi med najmanj slišanimi, kar nam velikokrat pušča grenak priokus. Kako dolgo še?

V NAŠIH GOZDOVIH BO DVESTO MEDVEDOV MANJ

STA in 24ur.com POP TV, 22. 11. 2018 – Vlada je izdala Odlok o ukrepu odvzema rjavega medveda iz narave za obdobje do 30. septembra 2019. 30. septembra se je namreč izteklo načrtovalsko obdobje za odvzem medvedov in volkov iz narave za obdobje do 30. septembra 2018. Obseg predvidenega odvzema (skupni seštevek odvzema zaradi odstrela, izjemnega odstrela, odlova, povoza ali drugih izgub) je določen tako, da ne ogroža ugodnega stanja populacije. Za medveda je predviden odvzem dvesto medvedov, iz odloka pa je zaradi dveh sodb upravnega sodišča izvzet odvzem volka. Glede na osnutek,

ki je bil v javni razpravi, je največ medvedov za odstrel, skupno 150, predvidenih na osrednjem območju življenjskega prostora medveda. Tako bodo v delih Kočevsko-Belokranjskega in Novomeškega lovskoupravljaljskega območja (LUO) lahko odstrelili 65 medvedov, Notranjskega LUO 75 in Zahodnovisokokraškega LUO deset medvedov. Še 20 medvedov je za odstrel predvidenih na robnem območju Kočevsko-Belokranjskega, Novomeškega, Zasavskega, Primorskega, Zahodnovisokokraškega in Triglavskega LUO. V Sloveniji je ob koncu leta 2015, ob upoštevanju odvzema in neupoštevanju prirastka, živelo od 545 do 655 medvedov. O tej tematiki je NOVA 24TV poročala, da so birokratski in neživljenjski sodniki ustavili odstrel vovokov, kmetje in lovci pa so vse bolj nejevoljni. »Prebivalci podeželja so ogorčeni, da se njihovega stalnega opozarjanja na težave glede zveri ne sliši in da se v sodbi upravnega sodišča v imenu ljudstva odloča brez prebivalcev podeželja,« so se na odločitev sodišča o prepovedi odstrela volka odzvali v Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, ki v odgovor pripravlja tožbo, s katero bo od države zahtevala zaščito podeželskega prebivalstva in zagotovitev trajnega upravljanja z volkom in medvedom.

KMETIJSKA ZBORNICA V TOŽBO ZARADI PREMAJHNEGA ODSTRELA ZVERI

ŠTAJERSKI TEDNIK, 23. 11. 2018 (Vida Božičko) – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije pripravlja tožbo, s katero bo od države zahtevala zaščito podeželskega prebivalstva in zagotovitev trajnega upravljanja z volkom in medvedom. Trenutno se po njihovem mnenju o primeren številu za odstrel upošteva le mnenje mestnega prebivalstva, ne pa tudi mnenje podeželja. Ogroženi pa so ravno ljudje na deželi. Njihov ptujski zavod tožbo podpira. Prebivalci podeželja že nekaj časa opozarjajo, da se število zveri povečuje in da sta njihovo življenje pa tudi kmetijska dejavnost zato ogroženi. Vse pogostejše srečujejo medvede in volkove, ki prihajajo tudi v naselja, zato zahtevajo upoštevanje strokovne osnove upravljanja z zvermi. Zavod za gozdove

Slovenije je za naslednje upravljavsko obdobje predvidel odvzem 225 medvedov, vključujoč izgube, in enajst volkov. Te številke so strokovno utemeljene in predvidevajo odvzem v višini prirastka, pojasnjujejo na zbornici. A ker je zaradi različnih pritiskov dejanski odvzem manjši od letnega prirastka, se število zveri vsako leto povečuje, opozarjajo ljudje, ki živijo v bližini gozdov. O tematici odvzema medvedov in volkov je v oddaji **LJUDJE IN ZEMLJA SLO** v programu **TV KOPER-CAPODISTRIA**.

VEČ KOT POLOVICA OROŽJA NI PRIJAVLJENA

PRIMORSKE NOVICE, 25. 11. 2018 (Mihael Korsika) – V Sloveniji je bilo konec leta 2017 po podatkih notranjega ministrstva uradno prijavljenih 139.700 kosov orožja. Več kot polovica ga je v rokah zelene bratovščine, saj imajo lovci v svojih omarah kar 72.604 kose. V povprečju ima vsak lovec več kot tri kose orožja. Nabava strelnega orožja v Sloveniji je zapleten postopek. Najprej je treba upravno enoto zaprositi za izdajo dovoljenja za

nabavo orožja, ki ga prosilec dobi le, če izpolnjuje številne pogoje za pridobitev. Med glavne pogoje spadajo polnoletnost, zanesljivost, opravljen zdravniški pregled in preizkus znanja o ravnanju z orožjem. Če je bil prosilec v preteklosti pravnomočno obsojen za naklepno nasilno kaznivo dejanje ali prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja, z nabavo orožja ne bo nič. Država dovoljenja za nabavo tudi ne izdaja zasvojenim z alkoholom ali mamili. Če ste se v mladosti izognili služenju vojaškega roka, ob tem pa kot argument navedli ugovor, je ves trud zaman – upravna enota tudi v tem primeru ne bo izdala dovoljenja.

POPULACIJA MEDVEDOV SE NE BO DRISTIČNO ZMANJŠALA

DELO, 27. 11. 2018 (Simona Fajfar) – »Odstrel bi se moral začeti že 1. oktobra, ne pa, da je vlada šele 22. novembra potrdila odlok in bo trajalo, preden se bo začel odstrel,« pravi Franc Prelesnik, predsednik kočevske območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki že 15 let opozarja na težave,

ki jih imajo z velikimi zvermi prebivalci osrednjega območja, kjer živijo medvedi, to je kočevsko-belokranjskega območja in Notranjske. »Kmalu se bo res shladilo in medvedi bodo odšli v brlog, tako da ne bo nič z zmanjševanjem njihovega števila.« Toda medvedov je ogromno, njihovo število pa se še povečuje, opozarja Prelesnik, ki je prepričan, da bo osrednje območje medveda kmalu zverinjak Evrope. »Letos je bilo prebivalcem nekoliko lažje in ni bilo toliko konfliktov med ljudmi in medvedi,« pravi župan Sodražice mag. Blaž Milavec, a dodaja, da je bilo tako zato, ker je bilo v gozdu dovolj hrane in zato medvedi niso silili v naseља. »Mi živimo z medvedi, tu so bili, so in – upajmo – bodo tudi v prihodnje,« pravi Milavec, ki opozarja, da ljudje na območju, kjer so velike zveri, ne gojijo sovraštva do teh markantnih živali. »Vendar jih je preveč,« pravi župan, ki meni, da je konfliktov med ljudmi in velikimi zvermi preveč. Prelesnik temu le pritrdi in doda: »Številke o medvedih to potrjujejo.«

Zadnje štetje medvedov s pomočjo genetike, ki je bilo opravljeno konec leta 2015, je s 95-odstotno verjetnostjo pokazalo, da je na območju Slovenije 599 medvedov oziroma od 545 do

655. Franc Prelesnik ocenjuje, da jih je več, okoli tisoč. Toda tudi če ostanemo pri številkah, ki jih zagovarjajo strokovnjaki, je dejstvo, da se je v osmih letih populacija medvedov povečala za 41 odstotkov. In ti niso po vsej Sloveniji, ampak na osrednjem območju velikih zveri, na kočevsko-belokranjskem območju in na Notranjskem. Dr. Ivan Kos z ljubljanske biotehniške fakultete meni, da je število medvedov za odvzem iz narave, za katero se je odločila vlada, primerno za ohranjanje populacije, čeprav je za 25 živali manjše od prvotnega predloga. »Odstrel je glede na prejšnja leta dvignjen dovolj visoko, da se bo rast populacije zaustavila oziroma celo rahlo zmanjšala. Ne bo pa drastičnega zmanjšanja,« je dejal Kos. Po njegovem mnenju je smiselno, da se populacija medvedov ne bi več povečevala in da se ne bi zgodilo tako kot z volkom, ki ga letos ne bodo streljali. Strokovnjaki so namreč pripravili predlog, da bi iz narave odvzeli enajst volkov, kar je približno toliko kot v prejšnjih letih. Po ocenah iz projekta SloWolf, ki je potekal od leta 2009 do 2014, smo imeli v Sloveniji od 45 do 55 volkov, njihovo število pa se je do danes povečalo. Toda kljub predlogu za odstrel so na Ministrstvu za okolje in prostor volka izvzeli iz odloka zaradi dveh sodb upravnega sodišča. O tej tematici je **28. 11. 2018** obširno poročal tudi **KMEČKI GLAS** v članku z naslovom **ODVZEM MEDVEDOV IN NIČ VOLKOV** izpod peresa novinarja **Franca Fortune**. Poročevalec je zapisal, da odlok temelji na strokovnem mnenju Zavoda za gozdove Slovenije za odvzem (odstrel in izgube) velikih zveri iz narave v obdobju od 1. oktobra 2018 do 30. septembra 2019, ki je predvideval odvzem dvesto medvedov in odvzem enajstih volkov (kar je v povprečju odstrel ene živali na evidentiran trop) in na pozitivnem pisnem stališču Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave k temu mnenju. Takšen odvzem je predvideval tudi osnutek odloka o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda in volka, ki je bil do konca julija v javni obravnavi. Kot pravijo na Ministrstvu za okolje in prostor, je v odloku upoštevan tudi sklep strokovne komisije za načrtovanje upravljanja z velikimi zvermi, nekatere pripombe iz javne obravnave ter sodbi Upravnega sodišča z dne 20. marca 2018 in 19. septembra 2018, zaradi katerih pa je iz odloka izvzet odvzem volka.

Pripravi: dr. Marjan Toš

Foto: Michael Migos

BOLEZEN AUJESZKEGA – PRVI PRIMER BOLEZNI PRI LOVSKIH PSIH V SLOVENIJI

V začetku lanskega novembra je slovensko lovsko javnost presenetila novica o poginu dveh lovskih psov po stiku z divjim prašičem. Čeprav smo bili z lovci v stalnem stiku, se je zaradi pogina obeh živali in množice netočnih informacij med lovci zasejal nemajhen strah, katerega posledica je bila odpoved številnih skupnih lovov na območju celotne države. Da bi se izognili nadaljnjemu širjenju negotovosti, bomo v tem prispevku osvetlili dejstva o bolezni.

Skupni lov v lovišču LD Istra Gračišče

V lovišču LD Istra Gračišče je v začetku novembra potekal skupni lov na divje prašiče, na katerem so sodelovali psi goniči. V pogonu so lovci zajeli dva divja prašiča, vendar je eden pobegnil. Na drugega so lovci streljali in ga ranili, zato sta ga zaustavila goniča do prihoda lovca. V pogonu je sodeloval še tretji pes, ki naj bi tudi prišel v stik z ranjenim divjim prašičem, vendar pri njem vodnik ni opazil nobenih sprememb. Čez dva dni je vodnik obeh goničev pri enem opazil prve znake bolezni, ki so se začeli kot težave z očmi. Vodnik je poklical veterinarja in ga prosil za nujni pregled psa, saj naj bi se le-ta nepretrgoma praskal po glavi in imel poškodovano oko.

Veterinar, ki je tudi sam lovec in vodnik

krvosledca, je psa takoj sprejel in že ob sprejemu opazil dramatično obnašanje psa, kakršnega kljub tridesetletnim veterinarskih izkušnjam ne pomni. Psica je neprekinjeno jokala in cvilila in si z vsemi štirimi nogami tako intenzivno praskala glavo, da je dobil občutek, kot bi si hotela odtrgati glavo. Ob pregledu je ugotovil zelo povišano telesno temperaturo (skoraj 42 °C) in srčno frekvenco (170 utripov na minuto), psica je soplala. Najprej je pomislil, da gre za gnojno bulo za očesno jamico in pojasnil vodniku, da bo po nekaj diagnostičnih postopkih verjetno potrebna operacija. Vendar je bila nadaljnja diagnostika zaradi izredne vznemirjenosti živali praktično nemogoča. Veterinarju kljub povečanim odmerkom pomiril ni uspelo umiriti živali, zato se je odločil, da bo žival anesteziral. Pri tem je opazil, da je odmerek zdravil, s katerimi

je pri živali uspel doseči stanje anestezije, kar nekajkrat višji od običajnega. Že po dveh minutah se je psica zopet zbudila, kar se je ponavljalo, dokler živali ni priključil na aparat, ki stalno odmerja narkotik, in jo tako nekako le umiril. Po nekaj urah je psica začela bruhati, dihanje je postajalo vedno bolj plitvo, srčni utrip pa počasnejši. Proti jutru je psica poginila.

V tem času se je veterinarju klinična slika bolezni začela zdeti sumljiva. Zgodaj zjutraj, ko je vodniku sporočil novico o poginu, mu je le-ta povedal, da ima tudi drugi lovski pes enake znake. Takrat je tudi omenil, da sta bila oba psa pred nekaj dnevi v stiku z uplenjenim divjim prašičem in sta ga lizala ter grizla. Takrat je veterinar prvič pomislil, da je njegov sum na pojav bolezni Aujeszkega (lažne stekline) realen. Vodniku je zaradi ponovitve klinične slike in z namenom skrajšati muke živali svetoval, naj drugega psa pripelje na evtanazijo. Trupli je poslal v preiskavo na Nacionalni veterinarski inštitut, kjer je bil njegov sum pri obeh živalih potrjen. V naslednjih dneh je LD Istra Gračišče posredovala podatke o uplenitelju, ki nas je takoj poklical, saj je bil zaradi pogina

Bolezen ni nevarna za človeka.

Protitelesa proti virusu so prisotna pri več kot tretjini populacije divjega prašiča na celotnem območju naše države.

Prenos virusa med okuženim in zdravim psom še ni bil dokazan.

obeh psov zaskrbljen in je tudi sam iskal stik z nami. Pri uplenitелju smo lahko še isti dan prevzeli za preiskave potrebna tkiva divjega prašiča, pri katerem smo tudi potrdili bolezen. Do rezultatov preiskav je bilo meso obolele živali zamrznjeno in kasneje tudi neškodljivo uničeno.

Japonske, Malezije ter Nove Zelandije. Lokalno je prisotnost protiteles v populaciji divjega prašiča lahko zelo visoka, celo do stoo odstotna (npr. Španija). Znanstveniki ta pojav povezujejo s skokovitim povečanjem številčnosti divjega prašiča in stalnimi stiki med živalmi v Evropi.

Foto: Vital Šulgič

Psa, ki sta poginila zaradi bolezni Aujeszkega v LD Istra – Gračišče, sta bila pasme brack-jazbečar in ...

Splošno o bolezni in razširjenost

Bolezen Aujeszkega (BA) je ena izmed ekonomsko najpomembnejših kužnih bolezni prašičev, kjer so živali iz družine svinj edine naravne gostiteljice virusa. Bolezen povzroča virus iz družine herpesvirusov. Bolezen ni ozdravljiva, cepivo ne obstaja.

Kljub uspešnemu izkoreninjenju BA pri domačih prašičih v različnih delih sveta vse kaže, da virus BA kroži globalno v populaciji divjih prašičev. Podobno ugotavljamo tudi v Sloveniji, kjer smo z monitoringom (spremljanjem) pri divjem prašiču potrdili prisotnost protiteles proti povzročitelju BA pri približno tretjini pregledanih živali (več o tem smo poročali v glasilu Lovec, 3/2014). Prisotnost protiteles pri živalih dokazuje, da je žival v življenju prišla v stik z virusom in je lahko posledično zbolela, zato je njen organizem ustvaril protitelesa. V fazi bolezni lahko prašič izloča virus dva do tri tedne. To obdobje imenujemo *viremija* in v tem obdobju je virus prisoten v krvi. Tudi potem, ko prašič preživi okužbo, virus ostane v živčevju vse življenje in se v primeru stresnega dogodka lahko ponovno aktivira.

O prisotnosti protiteles pri divjih prašičih v Evropski uniji poročajo iz Nemčije, Češke, Romunije, Belgije, Španije, Francije, Italije, Hrvaške in Poljske. O BA poročajo tudi iz Švice, Rusije, Tunizije, Irana, Južne in Severne Amerike,

Foto: Vital Šulgič

... istrski kratkodlaki gonič (fotografiji psov sta simbolični).

Države z manjšo populacijo divjih prašičev, kot so Nizozemska, Litva in Švedska, kljub povečanju števila divjih prašičev ne ugotavljajo prisotnosti virusa BA.

O pojavih BA pri lovskih psih, ki se uporabljajo pri lovu na divje prašiče, poročajo iz Nemčije, Belgije, Poljske in Francije pa tudi iz držav, kjer pri divjih prašičih ne ugotavljajo BA. V Sloveniji je bil zadnji primer BA pri psu potrjen leta 2006, kjer je bil verjeten vzrok hranjenje psa z okuženim materialom domačega prašiča. Drugi podatki o okužbah pri psih v Sloveniji segajo več kot tri desetletja nazaj.

Prenos virusa BA

Poleg divjega in domačega prašiča se z virusom lahko okužijo številne vrste živali, razen človeka in nekaterih primatov. Sesalci, razen prašičev, so za virus t. i. slepa ulica, ker okužba po navadi povzroči pogin živali, še preden začne prizadeta žival izločati virus. Pri prašičih lahko virus povzroči klinične znake bolezni ali pa poteka povsem brez vidnih znakov.

Evropski divji prašič je pravi rezervoar virusa AB, saj lahko to vrsto okuži, se v njej razmnožuje in izloča. Okuženi prašiči torej ni nujno, da kažejo znake bolezni, so pa doživljenjsko okuženi, imajo protitelesa in so zato potencialno kužni vse življenje. Virus BA se pri prašičih izloča z nosnim izcedkom, slino, spermo, vaginalnim izcedkom, mlekom, iztrebki in občasno z urinom. Med prašiči se po navadi prenaša prek dihal ali ust. Natančen način prenosa pri divjih prašičih še ni popolnoma znan, vendar je neposreden prenos s stikom najbolj verjeten. Čeprav virus v zraku lahko preživi nekaj ur, vloga kapljičnega prenosa še ni pojasnjena. Prenos virusa med parjenjem je mogoč in zdi se, da je tak način prenosa med pomembnejšimi tudi pri divjih prašičih v Evropi. Ker je virus prisoten tudi v mesu in izločkih okuženih živali, so le-ti mogoč vir okužbe, če upoštevamo, da je za vrsto občasno značilen kanibalizem. Odrasle samice, mladiči in enoletne živali živijo v skupinah, kjer je bližnji stik nekaj običajnega, zato je za prenos virusa prek nosu in ust v tej skupini verjetno največja možnost. Odrasli samci so večji del leta samotarji, v stik s samicami pridejo le v obdobju parjenja. V tem obdobju lahko stres sproži aktivacijo skrite okužbe in s tem prenos virusa med parjenjem.

Neposreden stik z okuženim divjim prašičem ali posreden z okuženimi izločki ali aerosolom so najverjetnejši načini prenosa virusa na prostoživeče živali. Mesojedi veljajo za bolj dovzetne vrste. Psi se po navadi okužijo z uživanjem mesa ter notranjih organov okuženega prašiča, prav tako se lahko okužijo z grizenjem obolelega prašiča. Pojavnost bolezni je pri psu brez neposrednega stika z oku-

Bolezen ni ozdravljiva, cepivo ne obstaja.

Bolezen se pojavlja redko.

Psi se po navadi okužijo z uživanjem mesa in notranjih organov okuženega prašiča ter z grizenjem obolelega prašiča.

Zaradi bolezni ni treba ustaviti lova.

ženim prašičem izjemno redka. Prenos virusa med okuženim in zdravim psom še ni bil dokazan. Podobno velja tudi za domačo mačko.

Klinični znaki

Pri domačih prašičih čas od okužbe do pojava bolezenskih znakov traja od dva do štiri dni pri sesnih pujskih in od tri do šest dni pri starejših živalih. Večina okužb pri odraslem divjem prašiču poteka brez kliničnih znakov, medtem ko se pri mladičih lahko pojavljajo. V primeru razvoja bolezni le-ta poteka podobno kot pri domačem prašiču. Pri novorojencih okužba povzroča živčne znake, pri starejših mladičih dihalne težave in reprodukcijske težave pri odraslih živalih. Ob izbruhu bolezni pri divjih prašičih v

Foto: Miron Krapež

Pes naj divjad poišče, jo glasno goni in ko je uplenjena, naj jo spoštljivo pusti počivati.

Foto: Michael Migas

Priporočljivo je, da se psov ne spodbuja k fizičnemu stiku z ranjenim in uplenjenim divjim prašičem.

Španiji so živali kazale živčne znake. Smrtnost je bila 14-odstotna pri mladih živalih in 7-odstotna pri odraslih. Živčni znaki so opisani tudi pri izbruhu bolezni pri divjih prašičih v Nemčiji.

Pri drugih dovzetnih vrstah so klinični znaki drugačni kot pri prašičih in spominjajo na znake, ki se pojavijo pri steklini. Čas od okužbe do prvih znakov pri psu je od enega do deset dni. Prvi znaki bolezni so neješčnost in zmanjšana aktivnost, kasneje se razvijejo blažji živčni znaki, srbečica, ki jo spremlja praskanje, oteženo dihanje, bruhanje, krvava driska, edemi, motnje ravnotežja in mišični krči. Žival postane vznemirjena, zelo občutljiva, sledita kolaps in pogin. V nekaterih primerih so pri mesojedih živalih mogoče samopoškodbe (grizenje lastnega telesa). Po navadi se bolezen konča s smrtjo v 24 do 72 urah po nastanku kliničnih znakov. Žival lahko pogine tudi brez znakov bolezni.

Pomen bolezni

BA je za rejce domačih prašičev zelo pomembna tako neposredno zaradi izgub

in zmanjšane proizvodnje kot ekonomsko zaradi prepovedi premikanja in trgovanja s prašiči ter njihovimi proizvodi. Neposreden vpliv BA na populacijo divjih prašičev doslej še ni bil dokazan, vendar bi morebiten izbruh bolezni s pogini lahko vplival na upravljanje z divjim prašičem, namenjenim lovu. Prisotnost virusa v populaciji divjih prašičev lahko igra pomembno vlogo tudi zaradi morebitnega vpliva na število zavarovanih vrst mesojedih živali (ris, medved, volk, divja mačka) ter ogroženosti lovskih psov. Kljub visokemu odstotku pozitivnih divjih prašičev na prisotnost protiteles proti virusu BA pa je dejansko le malo prašičev kužnih (viremičnih), zato predvidevamo, da primerov okužb pri psu ne bo veliko oz. se bodo pojavljali redko. Priporočljivo je, da se psov ne spodbuja k fizičnemu stiku z ranjenim in uplenjenim divjim prašičem. Pes naj divjad poišče, jo glasno goni in ko je divjad uplenjena, naj jo spoštljivo pusti počivati. Znano je, da je divji prašič rezervoar virusa BA in je zato treba upoštevati tudi možnost prenosa virusa na domačega prašiča. Tovrstni prenos je bil

dokazan ob izbruhu bolezni pri domačih prašičih v Franciji. Da bi se izognili prenosu, je upoštevanje biovarnostnih ukrepov zelo pomembno za preprečevanje prenosa bolezni z divjih prašičev na domače. Od leta 2010 ima Slovenija priznan status države, uradno proste BA pri domačih prašičih, na kar zadnji dogodki pri divjih prašičih ne vplivajo.

Dr. Diana Žele,
dr. Gorazd Vengušt (oba Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele),
mag. Mitja Dodič (Veterinarska ambulanta Hrpelje, Dodič d.o.o.)

Viri so na voljo pri avtorjih.

Zahvala

Za pomoč in informacije, ki so jih delili z nami, se zahvaljujemo LD Istra Gračišče, posebno vodniku, ki je zaradi bolezni izgubil oba psa. Z njihovo pomočjo smo lahko povzeli dejanski potek dogodkov v lovišču. Za izrazito etičen pristop in hiter odziv ter posredovanje obolele živali v preiskave se posebej zahvaljujemo uplenitelju divjega prašiča. Predvsem zaradi ažurnih informacij s terena in odličnega sodelovanja z lovci smo lahko primer v celoti osvetlili in ga predstavili slovenski lovski javnosti. Zahvala velja tudi *Upravi Republike Slovenije za varno hrano*, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki omogoča izvajanje monitoringov pri prostoživečih živalih.

Za vprašanja v povezavi z zdravjem prostoživečih živali smo dosegljivi na tel. številkah (01) 4779-196 (dr. Vengušt) in (01) 4779-847 (dr. Žele) vsak delavnik med 7. in 15. uro.

Intervju z mag. Igorjem Velovom:

»PRI NAS SMO PREOBREMENJENI S PROMETNIMI ZNAKI«

Pred vaš avto nenadoma skoči srna. Kako se boste odzvali? V večini primerov bo žival kljub zaviranju zaradi prehitre vožnje nesrečno končala pod kolesi, pa tudi škoda na avtu ne bo prav majhna. O tem, kako ukrepati, da trki z divjadjo ne bodo več del slovenskega prometnega vsakdana, smo se pogovarjali z direktorjem Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa mag. Igorjem Velovom.

Se povoz divjadi na slovenskih cestah povečuje?

Število povožene divjadi na naših cestah narašča. Eden od razlogov je naraščanje števila divjadi, ki je že na pol udomačena in iz gozdov prihaja na naša dvorišča. Vedno več je tudi prometa, zato je verjetnost, da pride do trka, vse večja. Podatkov o 'črnih točkah' po regijah, na katerih so trki z divjadjo pogostejši, na agenciji nimamo. Se pa zagotovo pogostejše dogajajo na območjih, kjer je več gozdov in pašnikov. Podatke o povozih divjadi zbirata Lovska zveza Slovenije in Policija, še vedno pa se neredko dogaja, da vozniki škode na vozilu zaradi trka z divjadjo sploh ne prijavijo zavarovalnici.

Spremljate škode, ki zaradi trka z divjadjo nastanejo na avtomobilih?

Te podatke spremlja zavarovalnica. V praksi pa je tako, da zavarovalnice o škodah izvedo le v primeru, ko imajo ljudje v okviru avtomobilskega zavarovanja sklenjeno tudi zavarovanje proti divjadi;

Foto: Urša Knežec

Mag. Igor Velov

ta odstotek je še precej nizek. Kar nekaj tovrstnih nesreč ostane prikritih. Kleparji povedo, da niso redki vozniki, ki pridejo s poškodovanim avtom, kjer so še očitni sledovi, da so trčili z divjadjo. Tega je več, kot kaže statistika.

Na cesto skoči srna. Kako pravilno odreagirati?

Za to potrebujemo izkušnje in vajo. Ko vozniki začetniki pridejo na tečaj varne vožnje, jih ne učimo, kako reagirati v kritičnih situacijah, ampak kritično situacijo doživijo v varnem okolju, na poligonu. Tako razumejo, kako malo je včasih treba, da pride do zelo nevarne situacije. Na treningu varne vožnje se naučiš, da moraš volan zavrteti v desno, če ti zadek zanaša v desno smer. Da v paniki, da ne zbiješ živali, ne smeš divje zavirati in pozabiti preveriti, ali je morda za tabo poln avtobus potnikov. Z izkušnjami lahko predvidiš nevarnosti, jih skušaš preprečiti ali obiti, če pa ti to ne uspe, povzročiš najmanjšo možno škodo. Če moraš izbirati med tem, ali se boš zaletel v parkirano vozilo ali zbil pešca, potem se zaletiš v parkirano vozilo.

Kako ukrepati, da bo trkov z divjadjo v Sloveniji čim manj?

Najprej je treba vzpostaviti realno sliko o problemu – podobno smo pred leti storili s šolskimi potmi. Narediti moramo presek stanja, nato bi Lovska zveza Slovenije, ki že zbira podatke o povozih divjadi, policija, ki obravnava tovrstne nesreče, in zavarovalnice, ki izplačujejo

»Glavnina trkov z divjadjo se še vedno zgodi zaradi neprilagojene hitrosti. Zaradi prehitre vožnje so posledice tako za žival kot za vozilo hujše, kot bi lahko bile.«

»Prepričan sem, da smo pri nas preobremenjeni s prometnimi znaki. Če je prometnih znakov preveč, sploh tam, kjer nam že zdrav razum pove, kako ravnati, jih začnemo dojemati kot 'brezvezne'.«

Foto: Urša Kmetec

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, na čelu katere je mag. Velov, deluje na področju vozil, voznikov in vozniških izpitov.

ki se je zaletel v enega izmed konj, ki so tekli čez cesto, a takšne nesreče so pri nas izjemno redke. Vendar ne smemo čakati, da pride do hujših nesreč.

Se tudi vam zdi, da je prometnih znakov na slovenskih cestah včasih preveč in je zato njihov učinek nasproten od namena?

Prepričan sem, da smo pri nas preobremenjeni s prometnimi znaki. Mislimo, da nam morajo znaki krojiti usodo, čeprav samo povedo, kakšna so pravila igre. Od nas je odvisno, ali jih bomo spoštovali, in kako bomo ravnali. Če je prometnih

V primeru povoza živali pokličite 112.

K boljši prometni statistiki prispevajo tudi vozila, ki so vedno bolj varna, zato so posledice ob nesrečah manj hude. Poleg tega imajo več opreme, ki pomaga, da do nesreče ne pride. Več kot 90 odstotkov nesreč s smrtnim izidom se zgodi zaradi napake voznika. Število prometnih nesreč bi se zato v primeru, da se izključi človeški dejavnik in vožnjo prevzame računalnik, bistveno zmanjšalo. Menim, da bodo v Sloveniji čez 20 let samovozeča vozila realnost, v bolj razvitih državah pa že čez deset let. Tehnologija namreč že obstaja, prilagoditi pa se morata zakonodaja in seveda infrastruktura, in prav slednja je največji izziv. Če se samovozeči avto ravna po talni označbi, mora biti ta tako zarisana, da avto ne bo zavil na njivo. Nikoli ne bomo mogli preprečiti vseh nesreč, a vsako življenje, ki ga bomo rešili, se izplača.

Urša Kmetec

Foto: Werner Nagel

Število povožene divjadi na naših cestah se večja, je povedal mag. Igor Velov.

škode, podatke zbirali v skupni bazi. Tako bomo vedeli, za kako velik problem gre in kje natančno se dogaja ter bomo znali ponuditi primerne rešitve. Smiselno je, da s skupnimi močmi naredimo več na področju preventive in ozaveščanja. Lahko bi, denimo, delili piščalke, ki se jih namesti na avto, kjer oddajajo frekvence, ki odvrčajo divjad. Glavnina trkov z divjadjo se še vedno zgodi zaradi neprilagojene hitrosti. Voznik ni dovolj pozoren, ne upošteva omejitev hitrosti in zato ne more pravočasno odreagirati. Zaradi prehitre vožnje so posledice tako za žival kot za vozilo hujše, kot bi lahko bile.

Kako ločiti prometno infrastrukturo od naravnega okolja?

Na prometni infrastrukturi bi lahko skupaj z upravljavci cest naredili več, da bodo prehodi čez prostor bolj varni za ene in druge. V raziskavi slovenskih prometnih nesreč podatkov o hudih poškodbah ali človeških smrtnih žrtvah zaradi povoza divjadi zaenkrat ni. Lani je umrl motorist,

Foto: Štefan Vesel

Na agenciji ugotavljajo, da so vozila vedno bolj varna, zato so posledice ob nesrečah manj hude. Imajo pa tudi vedno več opreme, ki pomaga, da nesreča sploh ne nastane. Statistika kaže, da se več kot 90 odstotkov nesreč s smrtnim izidom zgodi zaradi voznikove napake.

znakov preveč, sploh tam, kjer nam že zdrav razum pove, kako ravnati, jih začnemo dojemati kot 'brezvezne'. Poglejte si Slovensko cesto v Ljubljani, prej je bilo tam veliko prometnih znakov. Ko je Mestna občina Ljubljana kot upravljavec ceste uvedla souporabo prostora, so se mnogi zgražali, češ, koliko nesreč bo zaradi tega. Pa to sploh ni res, saj ljudje znajo poskrbeti zase.

Bodo samovozeča vozila postala realnost tudi na slovenskih cestah?

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa deluje na več področjih. Eno je področje vozil, kjer agencija izvaja strokovni nadzor nad tehničnimi pregledi in homologacijami ter izdajo pooblastil. V agenciji spremljajo novosti na področju vozil in spodbujajo ljudi, da kupujejo varna vozila. Drugo je področje voznikov, kjer agencija izvaja izobraževanja za učitelje vožnje, predavatelje in strokovne vodje šol vožnje. Izvaja rehabilitacijske programe za tiste, ki ponovno opravljajo vozniški izpit ali jim grozi odvzem izpita, ter izvaja strokovni nadzor nad šolami vožnje. Agencija se ukvarja tudi s pripravo zakonodaje in pravilnikov. Tretje področje dela agencije so vozniški izpiti; v šestnajstih krajih v Sloveniji agencija pokriva teoretični in praktični del učenja vožnje.

Sektor za razvoj in koordinacijo Javne agencije Republike Slovenije za varnost prometa, kjer deluje veliko zunanjih sodelavcev, zajema razvoj novih produktov, akcij in programov. Agencija je pripravila tudi nacionalni program varnosti cestnega prometa do leta 2022 ter dvoletne programe, ki jih koordinira, in pripravlja letna poročila. V okviru tega sektorja sodijo tudi: pregled prometne infrastrukture, raziskava prometnih nesreč, obdelava statističnih podatkov in mednarodno sodelovanje. V agenciji je tudi sektor za preventivo – to je sektor, po katerem javnost najbolje pozna agencijo za varnost prometa. Pripravljajo nacionalne preventivne akcije, ki potekajo v štirinajstih terminih, in v katerih sodelujejo Policija, Ministrstvo za zdravje, redarji, nevladne organizacije ...

»Nikoli ne bomo mogli preprečiti vseh nesreč, a vsako življenje, ki ga bomo rešili, se izplača.«

KAKO OKOLJSKI DEJAVNIKI VPLIVAJO NA PROSTORSKO RAZPOREDITEV SRNJADI V GORENJSKEM LUO

Srnjad je najbolj razširjena vrsta rastlinojedih parkljarjev v Evropi. V osnovi gozdna vrsta poseljuje tudi travnike, pašnike in močvirja, v zadnjih desetletjih je poselila agrarno krajino. Živali se odzivajo na okoljske razmere, ki se v območju aktivnosti populacije spreminjajo v prostoru in času ter pri tem oblikujejo različne vzorce rabe prostora. Izbor habitata je posledica vpliva številnih dejavnikov, ki vključujejo potrebe po hrani in kritju za izogibanje plenilcem ali neugodnim vremenskim razmeram, in je rezultat kompromisov med stroški in koristmi v njem. Kakovost habitatov vpliva na kondicijo živali, preživetje in njen razmnoževalni uspeh, s tem pa posledično okoljske razmere vplivajo na porazdelitev živali v prostoru in populacijsko dinamiko. Ugotoviti in ovrednotiti dejavnike, ki vplivajo na rabo prostora živali, je zato pomemben prispevek k poznavanju odnosov med živalmi in njihovim okoljem, pomembno pa je tudi s stališča upravljanja z obravnavano vrsto.

Z raziskavo smo želeli ugotoviti vpliv okoljskih dejavnikov na prostorsko razporeditev srnjadi v Gorenjskem lovskoupravljaljskem območju (LUO). V proučevanem območju se je

v obdobju 2002–2015 odvzem srnjadi značilno zmanjševal; tako (skupaj z rezultati analiz drugih kazalnikov) ocenjujemo, da bi se lahko zmanjševala tudi številčnost (gostota) populacije. Ker nekatere od

obravnavanih okoljskih dejavnikov lahko oblikujemo v sklopu upravljanja s populacijo in njenim življenjskim okoljem (prostorsko načrtovanje, gozdarstvo, kmetijstvo), je poznavanje spremenljivk, ki vplivajo na prisotnost srnjadi, in ovrednotenje njihovega vpliva pomembno tudi z vidika vplivov na gostoto njene populacije.

Gorenjsko LUO leži na skrajnem severozahodnem delu Slovenije in obsega alpski in predalpski svet dela Julijskih Alp, Karavank, Kamniško-Savinjskih Alp, severozahodni ravninski del Ljubljanske kotline, Polhograjsko hribovje, Škofjeloško hribovje in Jelovico. V primerjavi z večino drugih območij Slovenije je po svojih krajinskih značilnostih izredno pestro s širokim razponom različnih okoljskih spremenljivk. Na majhnem prostoru se menjavajo različni krajinski tipi, od izrazito gorske in gorske gozdne krajine z

V dejavnostih prostorskega načrtovanja, kmetijstva, gozdarstva in lovstva je mogoče ohraniti in izboljševati kakovost življenjskega okolja srnjadi predvsem s primernim umeščanjem površin za pozidavo in gradnjo infrastrukture v prostor, z ohranjanjem ustreznega razmerja gozdov in kmetijskih površin, z ohranjanjem in negovanjem dolgega, vrstno in strukturno pestrega gozdnega roba ter z gospodarjenjem z gozdovi. Tako se ustvarjajo ugodne razmere za ohranjanje in izboljševanje njene kakovosti pa tudi njenega števila.

velikim deležem težje dostopnih površin in strmimi nagibi, prek gozdne krajine sredogorja do nižinske kmetijske in urbane krajine. Pestre naravne danosti območja zagotavljajo ugodno življenjsko okolje populacijam številnih živalskih vrst. Raziskava temelji na analizah odvzema srnjadi in različnih okoljskih spremenljivkah, ki bi prek določanja habitatne primernosti lahko vplivale na prostorsko razporeditev srnjadi. Verjetnost rabe prostora srnjadi je v prvem modelu določena z vrednostmi 13 neodvisnih okoljskih spremenljivk, v drugem pa z vrednostmi 16. Vse spremenljivke, ki, sodeč po rezultatih raziskave vplivajo na prostorsko razporeditev srnjadi, je mogoče združiti v tri skupine: *zgradba prostora, podnebne spremenljivke in zgradba gozdnih sestojev*.

Na habitate srnjadi najbolj vpliva delež kmetijskih površin in delež nedostopnih površin

Na habitatno primernost prostora za srnjad v Gorenjskem LUO najbolj vpliva zgradba prostora; najpomembnejši dejavnik je delež kmetijskih površin, na drugem mestu pa delež nedostopnih. Z večjim deležem kmetijskih površin (*slika 1*) se verjetnost rabe prostora najprej monotonno večja, v zadnjem razredu z največjim deležem kmetijskih površin (več kot 34,75 %) pa se zmanjša. V proučevanem območju je velik delež obdelanih površin značilen za nižinski prostor tudi v bližini mest in večjih naselij (*naslovna slika*). V teh primerih je značilna visoka stopnja motenj v večjem delu leta. Zato bi poraba energije zaradi umikanja živalim pred viri vznemirjanja lahko izničila pozitiven vpliv kakovostne hrane (Houston in sod., 2012) (in s tem primernosti in priljubljenosti prostora za habitat srnjadi) na velikih kmetijskih (in z ljudmi poseljenih) površinah.

V eni od raziskav v delu istega proučevanega območja smo namreč odkrili

Slika 1: Gozdovi in njihovi ostanki s prepletenimi kmetijskimi površinami z dolgim gozdnim robom so najpomembnejše življenjsko okolje srnjadi.

(Hafner in Černe, 2012), da prepletenost gozdov z obdelanimi kmetijskimi površinami sicer pozitivno vpliva na telesne mase srnjadi, vendar pa je vpliv velikega deleža obdelanih površin na telesne mase srnjadi negativen. Kakovost habitata za srnjad se zmanjšuje s povečevanjem deleža nedostopnih površin. V tej spremenljivki so združene površine, ki so v osnovi neprimeren habitat za srnjad (naselja, skalovja ipd). Ugotovitve so podobne rezultatom raziskave na ravni Slovenije (Jerina, 2010), kjer je bil na verjetnost rabe prostora srnjadi ugotovljen največji vpliv deleža nedostopnih površin, na drugem mestu pa je delež gozda. Avtor ugotavlja, da se pri deležu gozda habitatna primernost prostora za srnjad z večanjem njegovega deleža monotonno večja do razreda 31–40 %, z njegovim nadaljnjim večanjem deleža pa se monotonno zmanjšuje. Obsežni gozdovi z majhnimi deleži kmetijskih površin niso najboljši habitat za srnjad. V drugem delu naše analize smo odkrili pozitiven vpliv skoraj vseh vrst kmetijskih površin na verjetnost rabe prostora srnjadi. Po jakosti vplivov je delež travnikov (*slika 2*) na prvem mestu, delež njiv in vrtov na petem in delež sadovnjakov na sedmem mestu.

Z gospodarjenjem z gozdovi povečujemo njihovo prečno in vzdolžno strukturiranost, s tem pa dolžino notranjega gozdnega roba. Povečujemo tudi obseg talne in grmovne vegetacije (delež mladovij, sestojev v obnovi, zgodnjih sukcesijskih stopenj).

Ustrezno gospodarjenje z gozdnimi sestoji zagotavlja tudi pestrost njihove vegetacijske sestave vključno z (drevesnimi in grmovnimi) vrstami, ki so v gozdovih redke, vendar srnjadi priljubljene.

Kakovost habitatov se povečuje z večjo dolžino gozdnega roba

Srnjad je v prehranskem pogledu parkljar izbiralnega tipa (Hofmann, 1989), kar pomeni, da za hrano izbira rastlinske dele, bogate s hranili. V večini primerov so to popki, mladi poganjki in mladi listi mladja gozdnega drevja in grmovja, mladi listi in poganjki zelišč in trav ter cvetovi dvokaličnic. Srnjad sicer daje prednost gozdnim habitatom (Myrsterud in sod., 1999), poseljuje pa tudi negozdne površine (travnike, pašnike, njive, močvirja), še posebno v okolju z majhnim deležem gozdov in nizko stopnjo vznemirjanja (Hewison in sod., 2001). Vrsta je postala tipičen prebivalec prostora, v katerem se mozaično prepletajo gozdovi in gozdiči, travniki, pašniki in njivske površine, torej prostora z dolgim gozdnim robom.

Po nekaterih raziskavah je gozdni rob najpomembnejši dejavnik, ki določa gostoto srnjadi oziroma velikost teritorijev (Borkowski in Ukalska, 2008). Tudi v naši raziskavi smo ugotovili, da večja dolžina gozdnega roba (stik med gozdnimi in negozdnimi površinami) (*slika 1*) povečuje verjetnost rabe prostora srnjadi; po jakosti vplivov je (med proučeva-

Slika 2: Kakovost habitatov srnjadi izboljšuje večina kmetijskih površin; najpomembnejši so travniki.

nimi spremenljivkami) spremenljivka na četrtem mestu. Jerina (2010) pa za raven celotne Slovenije (kjer so tudi zelo razdrobljene gozdne površine v agrarni in urbani krajini) ugotavlja, da se z večanjem dolžine gozdnega roba habitatna primernost prostora za srnjad monotono povečuje do razreda z dolžino gozdnega roba 2001–4000 m, z nadaljnjim večanjem dolžine pa se nekoliko zmanjša. Hewison in sod. (2001) ugotavljajo, da v prostoru s pogostimi in razprostranjenimi gozdnimi ostanki srnjad ohrani do njih tesne povezave, v prostoru, kjer jih je malo, z malo gozdnega roba, pa se srnjad prilagodi na odprto pokrajino in ohranja določeno razdaljo do gozdnih ostankov.

Slika 3: Gorsko okolje s hladnim podnebjem, veliko količino padavin in strmimi nagibi je manj primerno okolje za srnjad.

Dolžina javnih cest in nagib terena

V povezavi z zgradbo prostora je tudi dolžina javnih cest (*naslovna slika*). V raziskavi smo ugotovili, da se verjetnost rabe prostora srnjadi z večanjem njihove dolžine najprej naglo veča, v zadnjem razredu (nad 23,23 m/ha) pa se naglo zmanjša. Dolžina javnih cest je povezana s poseljenostjo z ljudmi in intenzivnostjo njihove rabe prostora, kar sicer povečuje količino hrane tudi za srnjad, vodi pa tudi k večjim motnjam v območjih, v katerih se prekrivajo območja (rekreacije) ljudi in habitatni srnjadi. Jerina (2010) za raven celotne Slovenije ugotavlja zmanjševanje verjetnosti rabe prostora srnjadi z oddaljenostjo od cest, kar je le navidezno, saj je posledica metode zbiranja podatkov odvzema, odstrel je zaradi lažje dostopnosti bistveno intenzivnejši v bližini cest kot v od njih bolj oddaljenih predelih lovišč. Drugi avtorji ugotavljajo, da se srnjad na splošno izogiba cestam (Jiang in sod., 2009), še posebno podnevi in v krajini z majhnim deležem gozdov (Bonnot in sod., 2013) ali blizu naselij (Coulon in sod., 2008); podobno velja za izogibanje

naseljem (Mysterud in sod., 1999). Jerina (2010) na ravni celotne Slovenije ugotavlja, da se primernost prostora za srnjad povečuje z manjšanjem naklona terena.

V naši raziskavi nismo proučevali vpliva naklona terena na primernost prostora za habitat srnjadi; primerjava z deležem kmetijskih površin pokaže njuno značilno negativno povezanost. Kot smo že navedli, je habitatna primernost prostora za srnjad večja v okolju z večjimi (vendar ne največjimi) deleži kmetijskih površin, s tem pa v okolju z manjšimi vrednostmi naklonov terena (*slika 3*). Mancinelli in sod. (2015) za srnjad v alpskem okolju ugotavljajo, da topografske spremenljivke niso bile značilne napovedovalke izbi-

Lovstvo prispeva k ohranjanju in izboljšanju življenjskega okolja srnjadi in s tem k ustvarjanju razmer za njeno ugodno številčno stanje s sodelovanjem z drugimi dejavnostmi načrtovanja in rabe prostora.

Pri sodelovanju z lastniki gozdov in kmetijskih površin lovstvo prispeva tudi k ugodnemu stanju življenjskega okolja srnjadi z izdelavo in nego pasišč ter preprečevanjem njihovega zaraščanja pa tudi z nego gozdnega roba, ostankov naravne vegetacije v agrarni krajini in nego grmovnega sloja v gozdovih.

Na kakovost habitata pomembno vplivajo podnebne značilnosti

Podnebne spremenljivke na lokalni in globalni ravni vplivajo na fenologijo (periodični pojavi v razvojnem ciklu rastlin in živali glede na dejavnike okolja) rastlin, nastanek rastlinske biomase in njeno kakovost (v prehranskem pomenu), kar vpliva na nosilno zmogljivost habitatov (Mysterud in sod., 2001). Lahko pa vplivajo na populacijsko gostoto in dinamiko tudi neposredno prek izgube telesnih mas in preživetja, še posebno mladih in ostarelih živali (Mysterud in

Slika 4: Pestrost gozdnih združb z raznoliko drevesno, grmovno in drugo vegetacijsko sestavo povečuje primernost prostora za srnjad.

re njenih poletnih habitatov. Gaudry in sod. (2015) pa, nasprotno, tudi za gorsko okolje ugotavljajo, da srnjad pri visokih nadmorskih višinah daje prednost okolju z nizkimi nagibi, kjer je vegetacija dostopnejša. Imfeld (1996) ugotavlja, da se srnjad lahko umakne na bolj strme nagibe čez dan, lahko pa poveča tudi aktivnost ponoči (Guthörl, 1994); oboje kot posledica izogibanja ljudem.

Østbye, 2006). V naši raziskavi smo odkrili vpliv treh podnebnih dejavnikov na habitatno primernost prostora za srnjad. Negativen vpliv majhne količine padavin in pozitiven vpliv srednje velikih količin, negativen vpliv majhne količine sončnega obsevanja poleti in pozitiven vpliv višjih letnih temperatur najverjetneje vplivajo na primernost življenjskega prostora srnjadi prek energetske bilance živali. Hafner

in Černe (2012) za del proučevanega območja (Jelovica z obrobjem) namreč ugotavljata, da količina padavin negativno vpliva na telesne mase srnjadi, količina sončnega sevanja poleti pa pozitivno. Manjša količina padavin bi lahko vplivala na slabšo rast vegetacije; v teh primerih je vegetacija manj kakovostna v primerjavi z okolji, kjer je količina padavin večja. To lahko vpliva na manjšo prisotnost (manjše gostote) živali, lahko tudi prek počasnejše dinamike rasti mladičev, manjših telesnih mas odraslih živali, večji dovzetnosti za bolezni in posledično večji smrtnosti in/ali manjšega prirastka.

Nasprotno večji obseg sončnega obsevanja poleti in višje srednje letne temperature verjetno prispevajo k večjim telesnim masam, večjemu razmnoževalnemu uspehu in posledično boljšim demografskim

Slika 5: Mladovje in pomlajene površine v gozdovih pozitivno vplivajo na kakovost habitatov za rastlinojede parkljarje.

Slika 6: V bližini gozdnih prometnic (ceste, traktorske vlake) je zaradi povečanega poseka gozdnega drevja več presvetljenih in pomlajenih gozdnih površin, kar za srnjad pomeni več lokacij hranjenja in kritja.

trendom v takšnih območjih. Tudi Jerina (2010) na ravni celotne Slovenije ugotavlja pozitiven vpliv jakosti sončnega obsevanja in povprečne letne temperature na primernost prostora za habitat srnjadi. V povezavi z energetske bilanco živali navajamo tudi večjo habitatno primernost prostora za srnjad v okolju s pretežno toplimi legami; po jakosti vpliva je spremenljivka na enajstem mestu, podobno ugotavlja tudi Jerina (2010). V povezavi s podnebnimi spremenljivkami nekateri avtorji (npr. Myrnerud in sod., 1999) ugotavljajo, da srnjad pozimi raje izbira gozdove iglavcev in odrasle sestoje. Ewald in sod. (2014) ugotavljajo, da srnjad z upadajočo temperaturo in višino snega preko 0,6 m teži k večji rabi gozdov s tesnejšim sklepom krošenj; podobno navajajo tudi Ratikainen in sod. (2007). Za alpsko okolje Mancinelli in sod. (2015) ugotavljajo, da srnjad tudi v toplih poletnih dneh izbira sestoje s tesnim sklepom krošenj, verjetno zaradi izogibanja vročinskemu stresu.

Gospodarjenje z gozdovi povečuje primernost prostora za srnjad

Na habitatno primernost prostora za srnjad vpliva tudi zgradba gozdov, ki živalim omogoča – poleg dobrega kritja pred vremenskimi vplivi (navedbe v prejšnjem odstavku) – tudi kritje pred vznemirjanjem, še posebno sestoji z gostejšo talno vegetacijo v okoljih, kjer je velika stopnja motenj (Myrnerud in sod., 1999), ali ob poleganju (Bongi in sod., 2008). V prehranskem pogledu pa so revnejši v primerjavi z okoljem z večjim deležem obdelanih površin. Čeprav srnjad lahko poseljuje različne tipe gozdov (Ewald in sod., 2014), se pogosteje zadržuje v sestojih z majhno vidljivostjo (gostejši sestoji) (Borkowski in Ukalska, 2008), veliko količino hrane (Pellerin in sod., 2010) in njeno veliko kakovostjo (Moser in sod., 2006). V raziskavi smo ugotovili pozitiven vpliv deleža sestojev v obnovi, pestrosti gozdnih združb, lesne zaloge

sestojev, dolžine gozdnih cest in deleža mladovja na prisotnost srnjadi. Pozitiven vpliv gozdov z večjo pestrostjo gozdnih združb se lahko kaže prek večje pestrosti vegetacije (*slika 4*) na kakovost, kondicijo in zdravje živali in s tem na njihovo ugodno populacijsko demografijo; ugotavlja ga tudi Jerina (2010) v raziskavi na ravni Slovenije.

Pomlajene površine in površine mladovja (*slika 5*) so priljubljene prehranske površine, obenem pa za srnjad priljubljena mesta kritja. Glede na velik delež gozdov v območju je za kakovost živali in njihovo ugodno demografijo v gozdnem okolju verjetno pomemben delež takšnih površin. Vpliva deleža listavcev na primernost habitatov za srnjad nismo odkrili, nekateri avtorji pa navajajo pozitivne odvisnosti telesnih mas od deleža iglastih sestojev (Czyzowski in sod., 2010) oziroma navajajo pomembnost iglastih gozdov pozimi za toplotno kritje in ugodne prehranske razmere (Myrnerud in Østbye, 1995). Glede na ekološke (in morfološke) značilnosti srnjadi bi pričakovali negativen vpliv večje lesne zaloge sestojev na habitatno primernost za srnjad. V gozdovih z velikimi lesnimi zalogami je verjetno zaradi večjega poseka večji delež površin z mladovjem in pomlajenimi površinami, s tem pa tudi daljši notranji gozdni rob. To povečuje primernost habitatov za srnjad v primerjavi s sestoji z manjšo lesno zalogo, v kateri prevladujejo drogovnjaki in debeljaki in v katerih se pomlajevanje še ne uvaja. V povezavi z intenzivnostjo gospodarjenja z gozdovi je tudi večanje habitatne primernosti prostora za srnjad z večjo gostoto gozdnih cest (*slika 6*). V sicer zaprtih, slabo pomlajenih gozdnih gradnja gozdnih cest pomeni povečanje intenzivnosti gospodarjenja z njimi, s tem pa povečanje deležev mladih razvojnih faz gozda – prehranskih krp za srnjad.

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@gmail.com

Robida

(*Rubus fruticosus* L.)

Kopinjak ali ostrožnica

Navadno ta rastlina pritegne pozornost šele takrat, ko zorijo plodovi; toda če je tako, moram reči, da je precej zamujenega.

Glavne značilnosti

Robida spada v družino rožnic, je torej sorodnica šipka in vrtnic. V naravi je pogosta v skalnatih gozdovih, na posekah, ob živih mejah in ograjah, dandanes pa njene kultivirane zvrsti najdemo skoraj v vsakem vrtu. Robidnice so namreč zelo cenjeno sadje.

Zanimivosti

Številne najdbe njenega semena v prazgodovinskih naseljih dokazujejo, da so ljudje že takrat robidnice nabirali in jedli.

Učinkovine

Vsebujejo organske kisline, čreslovino in vitamine A, B in C. Robida blaži črevesna vnetja, znižuje krvni sladkor, pospešuje presnovo, poživilja in krepi telesno odpornost.

Nasveti

Maja in junija nabiramo mlade poganjke in liste, plodove pa avgusta in septembra.

Iz drobno narezanih svežih listov in poganjkov pripravimo okusen čaj za zajtrk, a precediti ga moramo skozi

Foto: Tatjana Angerer

Za rubriko o rastlinah iz lovskih revirjev sem izbrala take, ki so tudi koristne. Mednje spadajo predvsem zdravilne rastline, ki v obliki čajev; kopeli ali obkladkov pomagajo pri določenih težavah, nekatere pa lahko s pridom uporabljamo tudi v vsakdanji prehrani.

Nekatere med njimi vsebujejo določene učinkovine, ki so v majhnih količinah koristne, v večjih pa lahko povzročajo neželene učinke. Zato pazimo, da majhni otroci ne pridejo nenadzorovano v stik z njimi. Obenem ob teh rastlinah izkoristimo priložnost za vzgojo in poduk otrokom o pravilnem ravnanju z njimi (ne trgaj, ne daj v usta ...).

Tatjana Angerer, dipl. biol.

platneno ali bombažno krpo, da odstranimo dlačice, ki bi sicer dražile sluznico grla.

Mlade robidove liste lahko tudi posušimo za zimo. Čaj pa bo še boljši, če liste in poganjke pred sušenjem fermentiramo. To storimo tako, da oboje pustimo na kupu v senci tri dni. Snovi v listju in poganjkih se pri tem kemijsko spremenijo in dajo prijeten vonj, čaju pa tudi prav poseben okus. Po treh dneh fermentirano listje

in poganjke razprostremo v senci na prepihu, da se čim hitreje posuši.

Sveže robidnice lahko vmešamo v rižev narastek, zdrozgane in malo osladkane primеšamo skutinemu namazu za palačinke ali pa pripravimo vroč preliv za sladoled. Lahko pa iz njih pripravimo tudi pito.

Želim vam dober tek in trdno zdravje.

Tatjana Angerer, dipl. biol.

Narisala: Tatjana Angerer

.270 WINCHESTER

Naboj .270 Winchester je leta 1923 razvilo ameriško podjetje Winchester Repeating Arms in ga leta 1925 predstavilo v repetirni puški Model 54. Tulec izvira iz tulca naboja 30-06, ki so mu zožili vrat.¹ Razen oznake na dnu in 1,3 mm daljšega tulca se tulec naboja .270 v ničemer ne razlikuje od tulca .30-06. Pravi premer krogle je 0.277", kar je 7,03 mm. Nekateri domnevajo, da je Winchester izbral tak nenavaden premer, da bi se izognil podobnosti z evropskimi naboji (7 x 64).

Nastanek, razvoj

Snovalce .270 je gotovo navdihnila nemška zasnova nabojev s premerom 7 mm (dejansko 7,21 mm ali .284") kot način za izboljšanje balističnih lastnosti takrat zelo razširjenega .30-06. Izredno učinkovit 7 x 57 med špansko-ameriško vojno leta 1898 in 8 x 57 med prvo svetovno vojno oziroma karkoli metričnega je takrat Američanom vzbujalo slabe spomine. Winchester se je temu izognil tako, da je ustvaril podoben, vendar nov premer 0.277", ki so ga kot prvi že uporabili Kitajci. Metrična oznaka .270 Winchester bi bila 7.03 mm x 64.3 mm (slika 1 in 2).

Razširjenost

V ZDA je .270 Winchester postal zelo priljubljen zaradi mnogih člankov in hvale avtorjev, kot sta bila Townsend Whelen in Jack O'Connor, ki sta naboj uporabljala 40 let. Svoje vtise z lovov sta opisovala v reviji *Outdoor Life*. Prav O'Connor je z .270 lovil največ in o naboju pisal več kot vsi drugi avtorji skupaj. Z njim je v Severni Ameriki, Mehiki, Indiji in Afriki uplenil 36 vrst divjadi, večino pa je uplenil z 8,4 g težko kroglo Nosler Partition.

Sloves rezantnega naboja, primerne za lov velike divjadi, se ga v ZDA drži že več kot devet desetletij. Najbolj priljubljen je ostal do prihoda tedaj novega 7 mm RemMag, a se tudi po tem njegova prodaja ni upočasnila. Priljubljen je bil, ker je bilo z njim lažje streljati in zato bolje zadeti kot s .30-06. Ker zanj uporabljamo lažje krogle, ima manj odsuna. Ko še ni bilo daljinomerov, v ZDA pa je bilo treba za več oblik lova streljati dlje, se je .270 bolje kot .30-06 izkazal predvsem pri lovu na antilope v prerijah ZDA ter pri lovu na divje ovce v gorovjih Rocky Mountains in Sierra Nevada. Tam se je izkazal s položno

krivuljo leta krogle, kar je bila posledica lažjih ter zato hitrejših krogel. Tudi v Evropi se je .270 razširil, a precej manj kot v ZDA. To je bila posledica močne konkurence raznih evropskih nabojev kalibra 6,5 mm in že dobro uveljavljenega naboja 7 x 64 Brenneke.

Razširjenost .270 pri nas

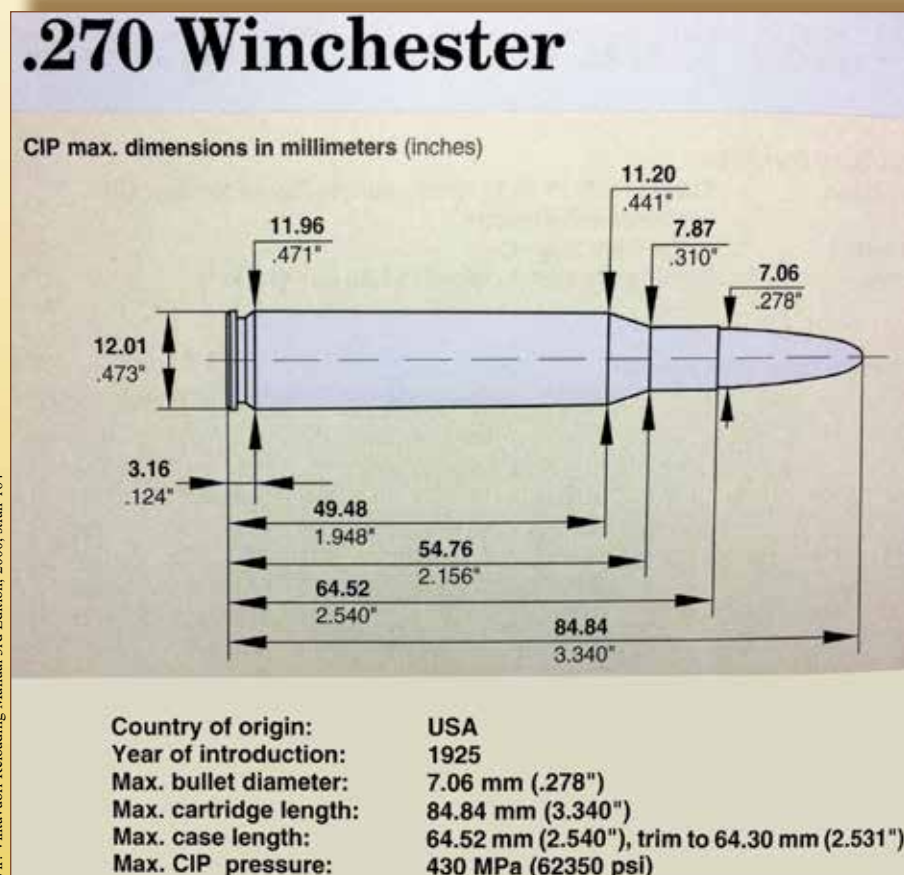
Z .270 imamo evropski lovci nekoliko manjšo izbiro nabojev, a izbira spet ni tako slaba, kar pokaže pregled ponudbe naših trgovcev. RWS v tem naboju ponuja kroglo Evolution, mase 10 g, krogli TM

in HM v masi 8,4 g, in KS ter HIT v masi 9,7 g. Geco ponuja kroglo Express, mase 8,4 g, TM, mase 9,1 g, ter Plus, mase 9,7 g. PPU ponuja svoj SP, mase 9,7 g, Federal pa FUSION in kroglo SPRN Power-Shok; oba masi 9,7 g. Remington ponuja 8,4 g PSP CoreLokt. Hornady ima monolitno 8,4 g GMX Superformance in 9,4 g ELD-X.

RWS opisuje ta naboj kot zelo natančen, izjemno prijeten za lov manjše do srednje velike divjadi oziroma primeren za srnjad, gamsa in muflona. Poleg tega je zelo dober gorski naboj, učinkovit na daljše razdalje. RWS na svoji spletni strani opisuje delovanje naboja kot zelo uravnoteženo in nadaljuje, da naboj pogosto uporabljajo po vsem svetu, še posebno primeren pa je za lov jelenjadi, gamsa in divjih ovc v gorskih območjih.

Balistični podatki – zunanja balistika

Standardna 8,4 g (130 grs) krogla naboja .270 je imela ob nastanku hitrost 960 m/s, kasneje so jo zmanjšali na 930 m/s. Takrat so naboj opisovali kot zelo primeren za lov velike divjadi. Kmalu so uvedli še dve dodatni masi krogel: z maso 6,5 g (100 grs) je bila namenjena odstrelu škodljivcev

Slika 1: Posnetek strani iz priročnika za polnjenje VihtaVouri št. 3

¹ Prava osnova je pravzaprav naboj .30-03, iz katerega je izpeljan tudi .30-06.

Preglednica: Vrsta divjadi ali živali zavarovane prostoživeče živalske vrste, za katere se za lov uporablja lovsko orožje z risano cevjo in naboji s krogli, katerih minimalne lastnosti so:

Vrsta divjadi ali živali zavarovane prostoživeče živalske vrste	Premer krogle [mm/ (inč)]	Monolitne lovske krogle – masa (g)	Preostale lovske krogle – masa [g]	Energija zadetka na 100 metrov [J]
Medved	7,0 (.284)	9,7	11,0	3000
Jelenjad, kozorog, damjak, divji prašič	6,5 (.257)	8,0	9,0	2500
Ozimci divjega prašiča, jelen – tele, damjak – tele, gams, muflon, volk	6,0 (.243)	5,0	6,0	1800
Srnjad, alpski svizec, šakal, ris	5,6 (.222)	2,6	3,2	1000
Kuna belica, kuna zlatica, lisica, pižmovka, nutrija, šoja, sraka, siva vrana	4,5 (.177)	/	1,1	/

Vir: Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja in usmrčitve ranjene živali ter višini odškodnine na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (Uradni list RS, št. 50/16)

(ang. varmint), z maso 9,7 g (150 grs) pa za lov večje divjadi, kot sta jelen in los. V .270 so na voljo krogle mas od 6,5 g do 10,4 g, toda masi 8,4 g in 9,7 g (130 grs in 150 grs) sta daleč najbolj priljubljeni. Tisti, ki si sami polnijo naboje, imajo na voljo krogle mas vse od 5,8 g do 11,7 g.

Primerne mase krogel za lov različnih vrst divjadi opisujejo v ZDA takole:²

5,8–7,1 g: živali, ki so manjše od kojota, 8,4 g: antilopa in druge živali do velikosti belorepega jelena,

9,1–10,4 g: belorepi jelen, jelenjad, los.

Sorodnika .270 Winchester po premeru (kalibru) krogle sta .270 Winchester Short Magnum (WSM) in .270 Weatherby Magnum, ki zaradi večje kapacitete tulca (več smodnika) in z rahlo višjimi delovnimi tlaki (440 MPa) dosegata povprečno 60 m/s višje hitrosti na ustju cevi (940–970 m/s), kot jo ima .270 Winchester (880–914 m/s).³

Primer: RWS naboj z lovsko monolitno kroglo HIT 8,4 g⁴

Hitrost v m/s

0 m	50 m	100 m	150 m	200 m	250 m	300 m
921	880	840	802	765	728	693

Kinetična energija v J

0 m	50 m	100 m	150 m	200 m	250 m	300 m
3567	3265	2967	2705	2461	2209	2019

Slika 2: Naboji 7 x 64 s kroglo ABC, .270, .30-06 s kroglo Nosler Partition

moči lovskega orožja dovoljeno loviti prav vse, razen medveda (preglednica).

Naboju za to praviloma manjka energija zadetka na 100 m. S tem ni nič narobe, saj je bil naboj razvit za lov drugih vrst divjadi. Čeprav naboj v naših krajih ni pogost, izbira streliva pa ne zelo bogata, je naboj vsestransko uporaben za lov vseh vrst divjadi, ki se pojavljajo v naših loviščih, z omenjeno izjemo. Ker ga odlikujeta zmeren odsun in dokaj položna krivulja leta krogle, je v tujini upravičeno še vedno eden najbolj priljubljenih nabojev, ki svojo učinkovit dokazuje tudi v naših loviščih.

Gregor Hodnik

Naslednjič: 6,5 x 68

Viri:

Priročnik za polnjenje, Norma Reloading Manual Nr.1;

Priročnik za polnjenje, Vihtavouri Reloading Manual, 3rd Edition;

https://en.wikipedia.org/wiki/.270_Winchester;

<https://rws-munition.de/en/rws-hunting-area/rws-hunting-ammunition/rws-centerfire-rifle-cartridges-for-hunters/Product/show/rws-hit/270-win>.

² Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/.270_Winchester

³ Norma reloading manual nr.1, VihtaVouri reloading manual nr. 3

⁴ <https://rws-munition.de/en/rws-hunting-area/rws-hunting-ammunition/rws-centerfire-rifle-cartridges-for-hunters/Product/show/rws-hit/270-win>.

Pogovor s Torbjörnom Larssonom, novim predsednikom FACE

Z novo izvoljenim predsednikom **Torbjörnom Larssonom** sem se pogovarjal po njegovi izvolitvi v septembru 2018 in mu seveda najprej čestital. Prva tema pogovora je bilo **Združenje zvez za lov in varstvo divjadi v Evropski uniji** (Federation of Associations for Hunting and Conservation of the European Union – FACE), govorila pa sva tudi o ureditvi lova na Švedskem in na koncu še o njegovem osebnem doživljanju lova.

Kakšni so vaši občutki ob začetku mandata?

Pred seboj vidim tako izzive kot priložnosti. Pravila in zakoni Evropske unije imajo vpliv ne samo na lovstvo, pač pa tudi na podeželje kot celoto. Predpisi veljajo za vse članice ne glede na veliko pestrost bioloških značilnosti, favno in floro, klimo, družbeno ekonom-

O FACE: »Naša organizacija je aktivna in spoštovana s stani bruseljskih določevalcev pri temah, kot so ohranjanje narave, lov ptic, upravljanje velikih zveri, lovsko orožje in naboji ter zdravje živali, če omenim samo nekatere primere. Brez FACE evropska politična struktura ne bi niti najmanj upoštevala interesov lovcev, kar bi zagotovo rezultiralo v bistveno daljših birokratskih postopkih in za evropske lovce še manj ugodnih predpisih. FACE je za evropske lovce zelo pomemben!«

ske tradicije in kulture. Zato vidim ključno nalogo FACE pri zagotavljanju subsidiarnega načela, kar pomeni, da se morajo vse odločitve glede lovstva in upravljanja podeželja sprejemati na najnižjem možnem nivoju, torej kar se da blizu ljudem in njihovega okolju. Glede dialoga, ki se odvija v Bruslju s Svetom Evrope, pa mora FACE na podlagi znanstveno osnovanih informacij in prispevkov doseči za sedem milijonov evropskih lovcev sprejemljive in izvedljive rešitve.

Sicer pa se moramo zavedati, da velja za FACE enak princip delovanja kot za vsa druga interesna področja Evropske unije. Samo z dobrim sodelovanjem in skupnimi stališči članic pri vseh pomembnih temah lahko nastopimo kot močna organizacija. Na drugi strani pa bi nesposobnost oblikovanja skupnih stališč kljub pomembnim razlikam med nami krepila moč naših nasprotnikov. Brez dvoma pa vsi vemo, kdo so naši nasprotniki in kaj skušajo doseči.

Za doseg naših ciljev se moramo članice zanašati na stabilno in močno ekipo v naši bruseljski pisarni. Zato je upravni odbor že na prvi seji ocenil kot prioriteto dolgoročno stabilno in učinkovito delo zaposlenih profesionalcev ter tudi začel s postopki za zagotovitev tega cilja.

Vrste divjadi, lovška tradicija in organiziranost lovstva širom Evrope se zelo razlikujejo, zato tudi pričakovanja lovcev glede vloge FACE. Kako dojemate te razlike in kako nameravate pristopiti k njim?

To raznolikost članic moramo dojemati kot našo moč. Brez dvoma smo različni, saj Evropsko lovstvo sestavlja izredna pestrost lovske kulture in tradicij. In tako mora tudi

Dolgoletno sodelovanje se je razvilo v iskreno prijateljstvo, prvi posnetek po izvolitvi. Levo: novi predsednik FACE Torbjörn Larsson, desno: Srečko Žerjav, podpredsednik FACE.

ostati. Tisto, kar nas vse druži, pa je strast do lova!

Naloga FACE je zagotoviti, da evropski in mednarodni predpisi v kar največji možni meri spoštujejo in omogočajo upravljanje s populacijami divjadi v skladu s tradicijami in običaji narodov in pokrajin, kar pa pravzaprav predstavlja princip subsidiarnosti. Sprejeti moramo različnost nacionalnih pogledov in praks različnih lovskih kultur širom Evrope.

O največjem izzivu pri delu: »S sodobnim življenjem vedno bolj izgublja znanje in vedenje, povezano z gozdom, kmetijstvom in lovom. Vse manj ljudi namreč razume vlogo lovstva tako pri uravnavanju populaciji divjadi kot tudi drugih družbenih koristi, ki jih ta brez dvoma prinaša.«

Prizadevati pa si moramo za solidarnost med različnimi področji Evrope za ohranjanje in promocijo teh edinstvenih kultur. Istočasno pa so tudi teme, ki nas močno povezujejo, kot na primer visoka etičnost in delo za ohranjanje dobrega stanja populacij vseh vrst divjadi.

Kako bi odgovorili na vprašanje, ki ga kar pogosto slišimo, namreč: Kaj FACE naredi za evropske lovce?

FACE so ušesa, oči in glas sedmih milijonov evropskih lovcev v Bruslju pa tudi na nekaterih drugih mednarodnih področjih. Naša organizacija je aktivna in spoštovana s stani bruseljskih določevalcev pri temah, kot so ohranjanje narave, lov ptic, upravljanje velikih zveri, lovsko orožje in naboji ter zdravje živali, če omenim samo nekatere primere.

Brez FACE evropska politična struktura ne bi niti najmanj upoštevala interesov lovcev, kar bi zagotovo rezultiralo v bistveno daljših birokratskih postopkih in za evropske lovce še manj ugodnih predpisih. FACE je za evropske lovce zelo pomemben!

Kako vidite sodelovanje med FACE in Mednarodnim svetom za lovstvo in ohranjanje divjadi (International Council for Game and Wildlife Conservations – CIC) danes in v prihodnosti?

Organizaciji sodelujeta že zelo dolgo, pred nekaj leti pa smo podpisali tudi dogovor o medsebojnem sodelovanju. Ker gre za dve največji lovski organizaciji, je naše sodelovanje še kako pomembno. Zato si želim, da bo prihodnje sodelovanje še boljše in da bo koordinirano tako, da se bosta organizaciji v svojih aktivnostih dopolnjevali in ne podvajali. To je pomembno tudi zato, ker je precej lovcev članov obeh organizaciji in ti ne bi smeli dvakrat plačevati isto storitev. Podobno kot do sedaj vidim FACE kot najpomembnejšega predstavnika lovcev pri institucijah Evropske unije, CIC pa mora to vlogo opravljati v

Foto: Jonez Torman

Lov na losa je na Švedskem, od koder prihaja Torbjörn Larsson, neke vrste ljudski praznik. Los živi v vseh celinskih delih države, njegovo meso pa je v mnogih družinah najpogostejša in tudi najpomembnejša vrsta mesa.

širšem mednarodnem prostoru. Tako kot danes pa bosta obe organizaciji zagotovo tudi v prihodnje neposredno pomagali svojim članicam.

Sedaj bi zapustili mednarodno okolje in spoznali vašo domovino, Švedsko. Nam lahko, prosim, nanizate najpomembnejše podatke o vaši nacionalni lovski zvezi Svenska

Jägareförbundet in organizaciji lovstva.

Švedska zveza za lovstvo in upravljanje s prostoživečimi živalmi ima okoli 6000 izvoljenih predstavnikov, ki zanj opravljajo različne aktivnosti. Te so predvsem upravljanje regionalnih zvez, izvajanje izobraževanj in ocenjevanje številčnosti živalskih vrst ter pridobivanje novih članov. Prav naša dobra povezava z lokalnim okoljem je bistvena za naše uspešno delo, saj nam lovci povsem zaupajo. Seveda smo prisotni po celotni državi, kjer skrbimo za zdravje divjadi, monitoring bolezni, primerno reprodukcijo in tudi za hrano za divjad. Za lovce je znano, da preživimo največ časa v naravi in jo zato tudi najbolj poznamo. Naša nacionalna zveza ima 22 regionalnih zvez, ki so samostojne pravne osebe s svojimi organi. Skupno število naših individualnih članov je okoli 155.000, lovci pa imamo približno 250.000 lovskih psov. Naš daleč največji vir dohodka pa so članarine.

Sicer pa je lovna pravica na Švedskem vezana na lastništvo zemlje in zato nimamo lovskih društev ali klubov. To tudi pomeni, da ima vsak lastnik zemlje pravico do lova na svoji zemlji, pri čemer je velikost le-te nepomembna. Tako ne-

kateri lastniki to pravico izkoriščajo sami, drugi pa jo plačno oddajo drugim. Lovci pogosto zberejo pravice več lastnikov in tako oblikujejo večja lovišča, na katerih oblikujejo tako imenovane lovske »teame«, torej skupine, ki lovijo skupaj. Obstaja pa tudi možnost oblikovanja geografsko še večjih področji, ki jih imenujejo »območja za zaščito divjadi«. Ta oblika je zakonsko opredeljena in regulirana in omogoča vsem lastnikom lovskih pravic s tega področja, da lovijo na celotnem območju. To je izredno učinkovita oblika za upravljanje z divjadjo, saj omogoča bistveno bolj učinkovit lov.

Lov nekaterih vrst divjadi, kot so los in oba jelena (navadni in damjak), pa je reguliran in med drugim zahteva tako oceno številčnosti in na tej podlagi natančno opredeljen letni odstrel.

Kot vidite, ni enostavno razložiti organiziranosti, predvsem pa pogoje za izvajanje lova na Švedskem. Zanesljivo pa že samo lastništvo zemlje daje imetniku veliko pravic tako glede oblik lova kot letnega odstrela, seveda z izjemo lova na losa.

Ali prejimate finančna sredstva tudi od države?

Foto: Srečko Zerjav

Predsednik FACE Torbjörn Larsson s sodelavci

Država nas financira za opravljanje nekaterih njenih nalog, in sicer že vse od leta 1938. Tu gre za širjenje znanja med lovci pa tudi drugimi skupinami prebivalstva, predvsem pa za izobraževanje in usposabljanje lovcev za varovanje narave. To izvajamo za vse lovce, ne samo za naše člane. Sodelujemo tudi pri monitoringu bolezni in pogosto svetujemo oblastem. Pokličejo pa nas tudi v primerih trkov divjih živali v prometu. Posebej pa nas financira Švedska naravovarstvena agencija, in sicer za kontrolo rakunskega psa, ki je izredno invazivna tujerodna vrsta. Samo za ta namen imamo zaposlenih deset specialistov.

Kakšna sta vizija in poslanstvo vaše zveze?

Švedska lovska zveza vodi in razvija lovstvo in varstvo narave na Švedskem na podlagi moči in znanja.

Koliko je na vaši zvezi vseh zaposlenih in kako so organizirani?

Skupaj imamo okoli 110 zaposlenih, ki jih vodi generalni sekretar. Ta prejema usmeritve in zadolžitve od upravnega odbora in mu tudi poroča. V prostorih zveze, ki so uro vožnje oddaljeni od glavnega mesta, je zaposlenih nekaj več kot 40 ljudi, ostali pa so po regionalnih pisarnah. To nam omogoča, da uspešno delujemo po celi državi in pomagamo pri specifičnih potrebah posameznih področij, ki so zelo različna, tako po številu lovcev kot vrstah in številčnosti divjadi. Posebej imamo organiziran oddelek s sedmimi zaposlenimi, namenjen izključno znanosti in raziskavam. To so pravi znanstveniki – specialisti, ki raziskujejo in zbirajo podatke ter pripravljajo strokovne odgovore na vprašanja o lovstvu in upravljanju divjadi iz celotne države. Tudi tako sodelujejo s predstavniki območnih zvez in lokalnimi oblastmi.

Kateri izziv pri vašem delu se vam zdi najpomembnejši?

Ta je prav gotovo posledica dejstva, da se s sodobnim

življenjem vedno bolj izgublja znanje in vedenje, povezano z gozdom, kmetijstvom in lovom. Vse manj ljudi namreč razume vlogo lovstva tako pri uravnavanju populaciji divjadi kot tudi drugih družbenih koristi, ki jih ta brez dvoma prinaša.

Splošno je znano, da je v skandinavskih državah zelo visoko sprejemanje lova in lovstva. Kako je s tem pri vas in kako vam to uspe?

To je zelo težko vprašanje, ki zahteva obsežen odgovor. Visoka sprejemljivost lova na Švedskem je gotovo povezana z velikim številom lovcev, saj lahko vsakdo pridobi to pravico. Ker to tudi ni povezano s posebej visokimi stroški, prihajajo lovci iz vseh socialnih skupin.

Imamo tudi visoke etične standarde glede izvajanja lova, ki so splošno sprejeti. Izredno pomembna je tudi uporaba uplenjene divjadi, še posebej je pomembna uporaba divjačine, ki je zelo priljubljena. Divjačina je brez dvoma najbolj okolju prijazna vrsta mesa, je pa tudi najsprejemljivejša glede vpliva na klimatske spremembe. Zato se tudi trudimo, da to posebej poudarjamo in da jo lahko na trgu kupijo tudi ostali državljani. Vse to prispeva k visoki družbeni sprejemljivosti lova, ki ga po zadnji raziskavi sprejema kar 89 odstotkov prebivalcev.

Kot ste že povedali, je pravica do lova povezana z lastništvom zemlje, ki ji pripada tudi divjad. Kako pa švedski državljani postane lovec in pridobi to pravico?

Predpogoj je pridobitev lov-

O lovu na Švedskem:

»Lovna pravica na Švedskem je vezana na lastništvo zemlje in zato nimamo lovskih društev ali klubov. To tudi pomeni, da ima vsak lastnik zemlje pravico do lova na svoji zemlji, pri čemer je velikost le-te nepomembna. Tako nekateri lastniki to pravico izkoriščajo sami, drugi pa jo plačno oddajo drugim.«

Foto: Werner Nagel

Na Švedskem je pravica do lova vezana na lastništvo zemlje, kar pomeni, da ima vsak lastnik zemlje pravico do lova na svoji zemlji, pri čemer je njena velikost nepomembna.

skega dovoljenja (licence), za kar mora opraviti teoretični in praktični izpit. Na vseh koncih države organiziramo izobraževanja, na katerih kandidati pridobijo tudi znanje o biologiji divjadi, zakonskih aktih in predpisih, lovski etiki, streljanju in izvajanju lova. Ko opravijo oba izpita, na policiji zaprosijo za orožni list za lovsko orožje. Ta jim ga na podlagi izpolnjevanja določenih kriterijev lahko dodeli in s tem pridobijo pravico do nakupa letne državne lovske licence, ki stane 300 švedskih kron (približno 30 evrov). Za tiste začetnike, ki pred tem niso spremljali izkušenih lovcev pri lovu, pa je na začetku predviden lov samo v spremstvu slednjih, saj se morajo od njih še veliko naučiti.

Vsi, ki so opravili lovski izpit in pridobili orožni list, izpolnjujejo zakonsko predpisane pogoje za lov, vendar pa morajo pridobiti še pravico za dostop do lovnih površin. Lovijo lahko na svoji zemlji ali pa pridobijo lovsko pravico

z najemom ali nakupom le-te pri lastnikih drugih zemljišč. Cene teh pravic pa so po državi zelo različne in so odvisne predvsem od vrst in številčnosti divjadi, ki tam živijo.

Kaj pa mladoletni lovci, ali lahko lovijo pred 18 letom?

Osebe, starejše od 15 let, lahko lovijo v spremstvu odraslih. To pomeni, da morajo biti ves čas poleg izkušenega lovca, običajno je to eden od staršev. Za samostojno izvajanje lova pa morajo pridobiti lovsko dovoljenje in orožni list.

Kako je s pripravo letnih kvot odstrela posameznih vrst divjadi in kdo jih določa?

Letni odstrel je določen in tako omejen le navzgor samo za nekaj živalskih vrst, številke pa pripravljajo regionalne oblasti. Omejitev navzgor velja le za losa in pa navadnega jelena, med velikimi zvermi pa za medveda in risa. Za vse ostale vrste divjadi take omejitve ne obstajajo, kar pa ne pomeni, da lovci postrelijo vse, kar

vidijo. Prav nasprotno, lovci želijo imeti v svojih loviščih dober stalež zdrave divjadi. Ena od nalog naše zveze je tudi spodbujanje lovcev, da uplenijo ustrezno število divjadi, s čimer preprečujejo pretirano rast populacij.

Vaš način načrtovanja je glede na našega brez dvoma zelo enostaven in o odstrelu večine vrst divjadi odločate lovci popolnoma samostojno. Ste uspešni pri upravljanju s populacijami divjadi?

Brez dvoma, imamo dobre podatke o velikosti populacij in uspešno uravnavamo velikosti populacij tako glede na škode kot tudi interese ostalih deležnikov v prostoru.

Kolikšen je letni odstrel glavnih vrst divjadi?

Letno uplenimo okoli 85.000 losov, okoli 100.000 kosov srnjadi, približno 300 medvedov in okoli 100.000 divjih prašičev. Skupaj z navadnim jelenom in damjakom so to najpomembnejše lovne vrste. Vendar pa vsi ne lovijo losov, mnogim jemljejo kot najpomembnejšega lov gosi ali divjih prašičev, odvisno kje lovijo in kateri način lova imajo najraje.

Lov na losa je prav gotovo najpomembnejša vrsta lova pri vas. Ali ga lahko opišete?

Lov na losa je pri nas neke vrste ljudski praznik, saj vsi člani družine sodelujejo od priprave na lov, pri samem lovu pa tudi pri vsem, kar sledi lovu. Tudi zato, ker los živi v vseh celinskih delih države, je losovo meso pri mnogih družinah najpogostejša in tudi najpomembnejša vrsta mesa. Pri lovu se zelo pogosto uporabljajo za ta lov namenjeni lovski psi, ki jim pravimo »stoječi psi«. To pa zato, ker tiho sledijo losu, dokler se ne ustavi, nato pa nanj lajajo in ga držijo na mestu. Lovec se nato približa in bodisi upleni losa ali pa ga prepodi, da pride do lovcev na stojiščih.

Lovski psi so torej zelo pomembni.

Dejstvo je, da je Švedska zelo velika in ima relativno

nizke gostote divjadi. Zato je za uspešen lov uporaba lovskih psov nujna. Različne vrste psov uporabljamo za različne vrste lova. Tako kot za lov na losa tudi za lov na velike kure, vključno z divjim petelinom in ruševcem uporabljamo pse, ki poiščejo ptice in jim sledijo, dokler se ne usedejo na drevo in šele nato pričnejo lajati. Druge pasme psov pa poiščejo divjad in jo gonijo do lovcev na stojiščih. Pri šolanju psov in izboru uporabnih veliko pozornost posvečamo dejstvu, da psi ne smejo priti v stik z divjadjo in jo raniti. Najbolj priljubljene pasme so švedski losji pes, drever, jazbečarji, labradorci, ptičarji različnih pasem, norveški losji pes ter različni krvosledci, pri katerih prevladuje švedski Hamiltonstövare.

O visoki družbeni sprejemljivosti lova na Švedskem: »Visoka sprejemljivost lova na Švedskem je gotovo povezana z velikim številom lovcev, saj lahko vsakdo pridobi to pravico. Ker to tudi ni povezano s posebej visokimi stroški, prihajajo lovci iz vseh socialnih skupin.

Imamo tudi visoke etične standarde glede izvajanja lova, ki so splošno sprejeti. Izredno pomembna je tudi uporaba divjačine, ki je zelo priljubljena in jo lahko na trgu kupijo tudi ostali državljani. Vse to prispeva k visoki družbeni sprejemljivosti lova, ki ga po zadnji raziskavi sprejema kar 89 odstotkov prebivalcev.«

O lovskih izkušnjah:

»Moj najljubši lov je lov na velike kure z mojim psom ptičarjem, pa tudi lov na losa s svojim psom je izredno doživetje. Lovim skoraj izključno s svojimi psi in trenutno imam kar šest lovskih psov. Ena mojih najlepših lovskih izkušenj pa je bil lov na gamsa v Sloveniji, kjer sem bil pred nekaj leti. Sam lov v slovenskih Alpah je bil izjemno doživetje.«

Pogosta je tudi uporaba mešancev, predvsem za pogone na divje prašiče.

Glede na to, da se nahajate na selitvenih poteh, pa tudi veliko selivk gnezdi na Švedskem, je gotovo lov na ptice precej pomemben.

Lov na ptice je dobro razvit na območjih, kjer jih je veliko. Tako je na severu veliko divjih petelinov in ruševcev, lov na race pa je zelo pomemben vzdolž cele obale in ob številnih jezerih. Na kmetijskih področjih zelo radi lovijo divje golobe. Tako število ptic in s tem uspešnost lova določa lovski pritisk, ki pa praktično nikoli ne povzroči zmanjšanja populacij ptic.

Vse štiri evropske velike zveri živijo v vaših loviščih, vsaj dve od njih v skoraj vseh. Kakšen je način upravljanja z njimi?

Način upravljanja z njimi določa evropska habitatna direktiva, pri čemer upoštevamo predvsem zahtevo po ugodnem stanju populacij in istočasno želimo zmanjšati ali preprečiti škode, ki jih povzročajo. Upravljanje z medvedom in risom ocenjujemo za uspešno, medtem ko bo treba upravljanje z volkom pomembno spremeniti. Tu ima naša zveza povsem drugačen pogled od oblasti na to, kdaj naj bi populacija dosegla ugoden populacijski status. Prepričani smo namreč, da je že danes število in gostota volkov v določenih regijah previsoka, kar kažejo tudi škode in konflikti, ki jih povzročajo.

Švedska je zelo zanimiva dežela za lovce drugih držav, ki jo pogosto obiskujejo. Nam lahko poveste, kako lahko naši lovci pridobijo pravico do lova pri vas?

Da bi lovec, ki ni iz skandinavskih držav, k nam prinesel svoje orožje, mora najprej zaprositi za začasno dovoljenje pri policiji. Ko ga pridobi, mora na vstopni točki v državo pri carini prijaviti to orožje, s seboj pa mora imeti tudi svoj orožni list. Nato mora pridobiti državno lovsko dovoljenje, ki

stane 300 kron. Čeprav ob pogoju, da se je dogovoril z lastnikom zemlje, lahko lovi samostojno, pa bo gotovo uspešnejši, če si zagotovi vodiča, bodisi prek ustreznih agencij ali pa se neposredno dogovori za vodenje z lokalnim lovcom, ki dobro pozna lovišče. Predvsem na severu, v goratih predelih izven kmetijskih področji so velika območja državne zemlje. Tu lahko tako domači kot tuji lovci pri lokalnih oblasteh pridobijo pravico lova predvsem različnih vrst velikih kur, saj so ta področja namenjena skoraj izključno reji severnih jelenov.

Kako dolgo ste že aktivni pri vodenju vaše zveze?

Najprej sem bil sedem let aktiven v svoji regionalni zvezi Västmanland, pet let tudi kot predsednik. Na državnem nivoju pa sem dejaven od leta 2011, pred izvolitvijo za predsednika sem bil tudi tu pet let podpredsednik.

V katerem delu države največ lovite in katera vrsta lova vam je najljubša?

Moje lovno območje je približno uro vožnje zahodno od Stockholma. Tu največ lovimo lose, jelenjad, divje prašiče, golobe in race. Kljub temu je moj najljubši lov na velike kure z mojim psom ptičarjem, pa tudi lov na losa s svojim psom je izredno doživetje. Lovim skoraj izključno s svojimi psi in trenutno imam kar šest lovskih psov. Ena mojih najlepših lovskih izkušenj pa je bil lov na gamsa v Sloveniji, kjer sem bil pred nekaj leti. Sam lov v slovenskih Alpah je bil izjemno doživetje.

Kako pogosto vam uspe iti na lov?

Zadnja leta imam okoli sto lovnih dni na leto, vendar pa mislim, da mi bodo obveznosti do FACE dovoljevale le še kakih sedemdeset dni.

Gospod predsednik, najlepša hvala za vaš čas in pogovor. Želim vam veliko uspeha tako na bruseljskem parketu kot v švedskih gozdovih!

Srečko Žerjav

Na kratko iz tujega tiska ...

Finska: V skandinavskih državah je številčnost gozdnih kur zelo podvržena naravnim nihanjem, ki so posledica različnih dejavnikov. V posameznem letu po navadi zelo prevladuje vpliv vremenskih razmer v poznem spomladanskem in poletnem času, ki so odločilnega pomena za preživetje kebkov in s tem za prirastek v posameznem letu. Po navedbah strokovnjakov so pri gozdnih kurah sicer približno sedemletni cikli nihanja številčnosti. Letošnje toplo in suho poletje je izrazilo pozitivno vplivalo na preživetje mladičev, zato na Finskem opažajo izredno ugodno stanje z gozdnimi kurami v jesenskem času, ko je tudi glavna lovna sezona na te vrste. Finski lovci vsako leto v avgustu štejejo gozdne kure, kar je tudi osnova za določanje velikosti odstrela v jeseni. Med posameznimi regijami so določene razlike v gostotah in tudi v sami prisotnosti posameznih vrst gozdnih kur. Tako naj bi na podlagi letošnjega štetja gostota divjih petelinov na Laponskem znašala 5,2 ptice/km² in pri gozdnem jerebu 2,5 ptice/km², medtem ko je v osrednjem delu države gostota gozdnih jerebov 9,2 ptice/km² ter gostota ruševcev 3,8 ptice/km². Na Finskem lovna doba na gozdne kure traja od 10. septembra do 30. oktobra, glede na stanje na terenu se lahko tudi skrajša, v posebno neugodnih letih je lov na posamezno vrsto celo prepovedan. Lahko pa posamezna lovska združenja lovne dobe uredijo tudi dodatno.

Jagen Weltweit internet

Slovaška, ZDA: Tragična nesreča je nastala med lovom na fazane, ko je 29-letna udeleženka, ki je na lovu sodelovala s svojim psom kot gonjačka, prejela strel v hrbet. Na mesto nesreče so takoj poklicali nujno medicinsko pomoč, vendar je nato v bolnišnici v Nitri podlegla poškodbam. Kdo je sprožil usodni strel, v času pisanja poročila še ni bilo znano. Nenavadna nesreča pa se je zgodila po lovu na zajce v ameriški zvezni državi Teksas, kjer je pes na zadnjem sedežu avtomobila sprožil nabito puško, ki je zadela njegovega 74-letnega lastnika in šoferja skozi sedež v hrbet. Reševalci so ponesrečenca, ki je

Foto: Michael Miges

sam poklical na pomoč, prepeljali v bolnišnico v El Paso, kjer so ga uspešno operirali.

Jagen Weltweit internet

ZDA: Ameriški lovec je v zvezni državi Kentucky v okrožju Ballard uplenil trofejnega jelena belorepca, ki je imel v svojem rogovju zataknelo rogovo in glavo drugega jelena, ki je že razpadala. Strokovnjaki so menili, da je jelen naletel na mrtvega jelena, vendar ga je kljub temu zaradi visoke stopnje spolnih hormonov in posledično instinktivno napadalnega vedenja v roku napadel in se pri tem zapletel z njegovim rogovjem. Ker je trup mrtvega jelena že razpadal, se je zdravi jelen uspel rešiti tako, da je glavo z rogovjem odtrgal od ostankov trupa. Fotografije iz fotopasti v bližini so potrdile, da se je primer zgodil vsaj en teden pred uplenitvijo.

www.jagderleben.de

Namibija, Bocvana: V začetku novembra so v reki Chobe, ki leži na meji med obema državama, našli približno petsto trupel kafrskih bivolov, ki so poginili zaradi utopitve. Obiskovalci in osebje bližnjega rezervata so nekaj časa pred tem slišali rjovenje levov, ki so očitno lovili

bivole, ki naj bi v paniki bežali proti reki. Tam so z brega popadali eden na drugega v reko, kjer se zaradi visokih peščenih bregov niso uspeli rešiti. Precej mesa utopljenih bivolov naj bi porabili domačini za svoje potrebe. Primer so preiskale tudi pristojne oblasti, ki so potrdile omenjene domneve in tudi sporočile, da to nikakor ni osamljen primer.

Jagen Weltweit internet

Nemčija: V reviji o raziskavah divjih živali (European Journal of Wildlife Research) je bila objavljena raziskava, v kateri so sodelovali nekateri veterinarski strokovnjaki iz Velike Britanije, Avstrije in Srbije, s katero so ugotavljali vplive načinov in krajev iztrebljanja divjadi na mikrobiološko onesnaženost mesa (enterobakterije, salmonеле, aerobne bakterije ...) uplenjene divjadi. V praksi je namreč veliko različnih mnenj o tem; še posebno na skupnih lovih, kjer je uplenjeno veliko divjadi naenkrat, je smiselno poskrbeti za čim čistejšo izvedbo tega opravila. Strokovnjaki so ugotovili, da se meso uplenjene divjadi mikrobiološko manj onesnaži, če se divjad iztreblja v visečem položaju, v primerjavi z iztrebljanjem na tleh, če se

iztreblja v zbiralnici uplenjene divjadi oz. ustreznem obratu v primerjavi z iztrebljanjem v lovišču ter če se po iztrebljanju notranjosti trupa ne očisti z vodo, kot pa če se jo uporabi.

Wild und Hund, 21/2018

Nemčija: Posamezne zvezne dežele že objavljajo rezultate lovske statistike za lovsko leto 2017/18. Glavna ugotovitev je veliko povečanje odstrela divjih prašičev, kar je predvsem posledica priprav na morebiten prihod afriške svinjske kuge, pri kateri je eden od pomembnih in smiselnih ukrepov čim učinkovitejše zmanjšanje številčnosti. Zanimivi so nekateri statistični podatki z Bavarske – kljub povečanemu odstrelom parkljaste divjadi za skupno 6 odstotkov (ali pa ravno zato) z namenom zmanjšanja škode v gozdovih (zlasti jelenjadi in srnjadi, pa tudi gamsa) ter malenkostnemu zmanjšanju odstrela muflonov in damjakov (kjer pa so absolutne številke z 28 in 98 živali zane-marljive) se objedenost gozdnega mladja ni zmanjšala, temveč se je celo nekoliko povečala.

Wild und Hund, 22/2018

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Sedim za pisalno mizo, na toplem, s skodelico kave pred sabo in skozi okno opazujem decembrsko jutro. Razmišljam o minulem dnevu ...

Kaj vse sem doživeljal prejšnji dan! Lep sončen dan v naravi, nepozabne ure s tovariši lovci ... In uplenitev trofejnega merjasca! Lahko rečem, da je prejšnji dan nad mano bdela sama boginja Diana. Tako naj bo ta decembrska nedelja kar – Dianin dan ...

Že v spanju sem bil nemiren. Nisem in nisem mogel dočakati jutra. Budilka na telefonu me je predramila že ob petih. A nič zato, saj sem bil zbujen že celih petnajst minut. Počasi sem vstal, odplaval do kuhinje in pristavil za kavo. Moč navade, sem premišljeval, vsako jutro ponavljam isto in, zanimivo, v istem zaporedju. Medtem ko se je

Foto: Bogdan Orlič

BOGDAN ORLIČ

Dianin dan

voda grela, sem odšel v lovsko sobo in se oblekel. Tisto nedeljo je bilo še kar toplo, čeprav je bil zimski dan. Zato sem se dobro oblekel. Če bo na pogonu pretoplo, bom pustil kaj v avtu ... Vrnil sem se v kuhinjo in skuhal kavo. Natočil sem svojo skodelico in pripravil še eno prazno za ženo ter jo postavil na servieto, na katero sem napisal: »Dobro jutro, draga!«

Ob kavi sem razmišljal o porajajočem se dnevu ...

... Bil je to poseben dan. S sodelavcem in lovskim tovarišem Mirom sem bil povabljen na skupni lov v sosednjo lovsko družino Koper. Povabil naju je najin stari znanec in lovski tovariš Darko. Med vožnjo do sodelavčevega doma mi je prišlo na misel, kako odhajamo včasih v goste k lovskim družinam daleč od doma, k sosednji lovski družini, k našim mejašem pa bolj poredko. Lepo jutro je obetalo lep lov, kar sem začutil že na zbornem mestu. Zbralo se nas je kakih trideset lovcev. Pozdravljanja, rokovanja, šale in resni ter manj resni pogovori ... Vzdušje je bilo enkratno in v duhu pravega lovskega tovarištva.

»Danes je lov na divje prašiče,« je re-

Foto: Refil Musić

kel vodja lova, potem ko nas je poklical v zbor. Kmalu smo v skupinah z vodniki odšli na določena mesta. Lovski tovariš Darko me je napotil na stojišče in mi pokazal, kje naj stojim. »To je dober pošto*!« mi je rekel in mi zaželel dober pogled. »Bog daj, da bi bil res!« sem pomislil, pripravil lovski stolček in poiskal primeren kraj.

Ni bilo treba dolgo čakati. V daljavi sem kmalu zaslišal lajež goničev ter glasove poganjačev. Vse bližje so prihajali. Gozd je zaživel. Naša primorska in kraška lovišča, poraščena s podrastjo, so za lov na divjega prašiča pra-

vi adrenalinski raj. Lajež psov in šum premikanja prašičev skozi gosto podrast te skozi drži v napetosti. Pričakovanje, kje se bo prikazal divji prašič, te drži napetega, ker ne veš, kdaj in od kod bo črna žival skočila na plan.

Vse glasnejši je bil lajež psov. »Na sledu prašiču so!« sem vedel.

V meni je naraščal adrenalin. Naenkrat sem pod sabo zaslišal, kako se vse lomi in poka. Bil sem napet kot struna. Trdno sem prijel puško, jo odpel in bil pripravljen. Vse se mi je zdelo neskončno dolgo. Toda takrat, ko sem pred sabo zagledal velikega, črnega in hitrega gospodarja naših goščav, sem bil čisto v svojem svetu. Strašansko se mu je mudilo. V sekundi sem ga imel na muhi. Nekaj časa sem ga s piko spremljal, nato sem pritisnil ...

Obležal je za skalo. Dobrih dvajset minut sem ga opazoval. Izza skale sem videl samo njegove zadnje noge. Ko pa sem prišel do njega, me je presunilo. Že sam pogled na njegove čekane mi je povedal, da je pred mano izjemna žival. Bil sem srečno omamljen, brez besed, nisem mogel verjeti, da je to res ...

Šest mladih lovcev mi je pomagalo, da smo sto šestdeset kilogramov težkega merjasca odvedli iz gozda.

Ob lovski koči je sledil pozdrav lovin. Stiski rok in lovski blagri ...

Dolgo smo še ostali in kramljali, medtem ko se je spuščala noč.

Bila je res lepa in bogata nedelja. V mislih sem se zahvaljeval boginji Diani, da mi je poklonila svoj dan.

* Beseda pošto je italijanskega izvora in pomeni položaj.

Kot je bil slavnosten ta lov, naj bo v tem zapisu beseda slovesna ...

Kdo je Toni¹? Devetdesetletni lovec z zahoda naše dežele. Ob koncu žarečega julija, v letu dva tisoč osemnajst, je dopolnil devetdeset let! Droban in še čil, upognjen v križu, zgoščen v zgubano zgovoren obraz.

In kaj je „Tonijev lov“? Lov, Toniju in prijateljstvu posvečen. Sredi lanskega novembra je bil, ta lov, na zlato jesensko soboto, ko je bilo rahlo

¹ Toni – Anton Fabjan iz Branika; rojen v letu 1928; že od 1964. leta član LD Tabor Dornberk Branik. Svoj osebni praznik je združil z zahvalo in povabilom vsem, ki so pomagali pri gradnji lovskega doma njegove lovske družine.

vetrovno. Devetdeset lovcev nas je bilo povabljenih, da ga počastimo. Za vsako Tonijevo leto eden. Od blizu in daleč smo prišli – z Dolenjskega in s Štajerskega; z Gorenjskega in s Primorskega – s te in one strani zahodne meje. Še Zasavski rogisti iz Litije², štirje Namestniki s starosto Danetom na čelu, so prišli s svojimi rogovi zbuditi glasove, iz zemlje in iz zraka zgoščene, v njih rogove ulete. Toniju in prijateljstvu v čast.

Zbrali smo se v Zelenem gaju – na kraju, od koder se dornberški lovci³ po-

² Zasavski rogisti – štirje Namestniki: ustanovitelj in duhovni vodja oče Dane Namestnik, njegov sin Vasja, ki jih vodi, ter Vasjeva dva sinova: Gašper in Lovro.

³ Dornberški lovci so pobudniki in organizatorji več kulturno-družabnih srečanj, tudi že tradicionalne lovske maše z Zasavskimi rogisti, posvečene slovenskim pokojnim lovcom.

dajajo na skupne love. In odšli smo na prvi pogon ...

... Zdaj čakam tu, v položnem bregu. Za mano, izza roba strmega pobočja med debli, vstaja sonce. Okoli mene usnulo gozdno življenje. Visoki in vitki kostanji, v krogu v šop rastoči – iz davnega debela, ka-li? so pognali; hrasti, s krošnjami v sinjini; gladki jeseni in hrapavi gabri; gacke z rumenim lesenim srcem; jelše ob strugi potoka, spodaj pod mano. Z leve se spušča struga suhega potoka – le v spominu morebiti v njej spiyo povodnji. Glasovi šoj hreščech. In kanja, v krogih krožeča, nad življenjem iz gozdnih tal.

Iz gošče v poskokih srnji mladič. Od zgoraj prihaja lajež psa, zgoščen v zvok in – pok! Ne eden, več! Je streljal tudi Toni morebiti? Je. A divjega prašiča je tokrat s pokom le „pozdravil“.⁴

Med obema pogonom se zberemo na križišču cest, v Lozi. Lovski psi počivajo v brežini. Devetdesetletni Toni – kakor da je za spoznanje utrujen, se zdi: sedi v odprtem avtu, z nogama na gozdnih tleh.

Izdatno malico za vse so pripravili

⁴ Toni je sicer odličen strelec – tekmovalac z značko mojstra strelca in še drugimi priznanji, doseženimi na lovskih strelskih tekmovanjih.

FRANC ČERNIGOJ

Tonijev lov

Foto: Franc Černigoj

Toni med prijatelji ...

Foto: Franc Čarnigoi

Izza roba strmega pobočja med debli vstaja sonce ...

domači lovci. Obogateno s črnim in belim sokom iz domačih tal, polnim sončne luči ...

... V drugem pogonu stojim na robu lijakaste grape, v breg se dvigajoče. Vetrič s krošenj gabrov snema orume-nele liste: v vrtincih lahno legajo na gozdna tla. Poslušam v gozd ...

Kaj je v grapi pod mano – ta hrst, zlomljene vejice pokljaj? Suha veja morebiti, od vetriča odlomljena v pobočje. Po hrstu še šum, v šumenje v listju razpotegnjen. Ne, ni vetrič to ...! V črno senco zgosti se gozd, v podobo divjega prašiča! Previdno stopa, postaja in ostrmi v mirovanje za hip, še dlje. Poslušam med drevje v goščavje ... Pred gozdno potjo postoji – in skoči čez, v breg nad pot! Srečno hodi, pošljem misel za njim in v meni prižge se plamenček. Za ta dan izpolnjen je moj lov ...

Po lovu se zberemo na bližnji Okroglici, na planotastem svetu nad lovsko hišo enega od dornberških lovcev. Zahodni rob Vipavske doline je pod nami. Daleč se vidi od tod – tja čez Goriško proti Furlaniji, gor proti belim goram nad Sočo, na desno čez Trnovsko planoto.

V dve dolgi vrsti se postavimo lovci pred ulov: dva prašička ozimca in dvoje srnjadi. Slavljenec Toni upleniteljem stisne roke: »Lovski blagor! Lovski blagor ...!« Tako kot so v desetletjih njemu čestitali in voščili lovski tovariši.

In še zadnji pogon! Toni pred lovskim domom lovcem daje vipavsko rdeče vino, s svojo podobo na stekleni-

ci. Vsakemu, z zahvalo, da smo prišli na njegovo slavje. In v okus po vipavski zemlji.

Potlej notri, v kamniti hiši, ki je lovski dom, dornberški pevci v polkrogu slavljenca pojejo pesmi. Ob torti s Tonijevo podobo ob devetih svečkah. Na njej je zapisano: *Toniju za častitljivih 90 let – prijatelji!*

In vsak od nas je jedel od nje ...

Foto: Stanko Fideršek

Trije Namestniki izvablajo glasove iz zraka in zemlje ...

Rezultati javnega natečaja za literarna besedila z lovsko tematiko 2018

Na javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2018 (objavljen v *Lovcu*, 2/2018) je prispelo **21 besedil**.

Žirija (**Franč Černigoj**, **Bojan Avbar** in **Edvard Krašna**) je v predpisanem roku prispela besedila ocenila (upoštevali smo povprečje skupnega števila zbranih točk) in jih razvrstila.

Nagrajene in druge, po mnenju komisije dovolj dobre zgodbe bodo postopoma objavljene v *Lovcu*.

1. nagrada: psevdonim **Zlati čevljar**: Srnjak in dekle – 27,5 točke

Avtor: **Slavko Prezelj** iz Preddvora

Zgodba se všečno bere, pisanje je večje. Tako lepo vse teče, tako je vse usklajeno in predvidljivo, da se čuti, da je dogajanje plod avtorjeve domišljije. Naključja kot da so natančno določena – nenaadna nevihta dekletu pomaga, da po naključju pride mokra v pravo hišo; traktorist, ki dekle pobere v nevihti, je po naključju oče fanta, ki ga dekle išče; med trofejami v hiši so gamsovi roglji, ob uplenitvi katerega je bilo po naključju dekle zraven ...

Spretno je vpletena narava, divjad v njej – tudi podrobnosti (srnjakovo rogovje). Zgodba pritegne kljub navedenim pomislekom.

Dobre so primere in nekatere misli: »Zdaj bova čakala. Za lovca velja, da mora biti potrpežljiv kot fant, ki gre prvič z dekletom pod kovter,« ji je tiho rekel in si začel pripravljati sedišče. Sprva počasi, zatem pa se je na vzhodu vse hitreje začelo daniiti. Naenkrat se je svetloba razlila v podolje, kakor mleko, ki iz golide pljuskuje po bakrenih stenah velikega sirarskega kotla na planini.«

»Četudi imaš dušo že v grlu, se moraš za življenje boriti do zadnjega diha. Življenja ne dobiš kar tako v tri dni. Življenje je božji dar!«

2. nagrada: psevdonim **Lujzek**: Preža – 25,5 točke

Avtor: **Evald Mlinarič** s Ptuja

V pisanje v tem besedilu je vpletena fina ironija (odnos do lovčeve žene in njenih hišnih opravil; do pretiranega naravovarstva; gledanje na vse skozi denar ...). Domiselno, duhovito – res: z duhom, tako da gostobesednost niti ne moti preveč ...

Zgodbi sta pravzaprav dve – okvirna (lov s preže) in vložna (razmišljanje v času čakanja). V vložni je spretno vpleteno pripovedovanje o zgodovinskih in lovskih dogodkih iz preteklosti, o odnosih v lovski družini; tudi o težavah v sodobni družbi; celo duhovit vic s sporočilom. Marsikaj, kar se pač govori, ko so lovci skupaj.

Za ilustracijo odlomek iz vložne zgodbe: »Zadnji pogon je bil vedno vrhunec lovskega dne. /.../ Na prizorišče je počasi legla megla, s katero se je pričel večer. Postalo je zelo mrzlo. Junaki smo se odpravili domov. Iz podob lovcev, nekateri med nami so bili 'lepi kot rožice', smo se prelevili v podobe 'za vsak dan'; postali smo močje, očette, gospodje ali siromaki; vsakdo nekaj. Že ko smo šli narazen, smo vedeli, da se naslednjo nedeljo, na gospodov in lovčev dan, spet vidimo ...«

3. nagrada: psevdonim **Križar**: Zakaj lovite – 25 točk

Avtor: **Mitja Hribar** iz Kranja

Razmišljanje o večnih moralnih dilemah, ki občutljivega in razmišljujočega lovca prej ali slej 'zadenejo'. Prepričevanje nelovcev, zakaj je lov potreben, se prepleta s prepričevanjem samega sebe, da dejansko je potreben.

A v lovcu uplenitlju se razklanost ob uplenitvi še poglobi: »Zakaj lovimo? Strokovnjaki pravijo, da zato, ker je dobro za vse nas. Za ljudi, poljščine, gozd, za finance in – za divjad. Nerodno postane, ko skrbimo za nekoga z njegovo krivo.«

Preostale zgodbe:

Psevdonim **Trenutek resnice**: Ženin lovec ali trenutek resnice – 23,5 točke

Avtor: **Čedomir Vučič** iz Logatca

Dober, rahlo humoren uvod, v katerem vzemo, da »za uspešnim lovцем stoji žena«. Tudi v nadaljnje pisanje je vpletena prefinjena ironija, ko pisec spretno opisuje razvoj odnosov med možem lovцем in vse bolj samo ženo. Tako zelo samo, da možu 'med srnjim prskom in jelenjim rukom' začnejo rasti rogovji ...

Iz zgodbe: »Po letih intenzivnega lova v prsku in ruku je ženin lovec začutil na čelu rahle spremembe. Kot da bi imel dve bušči na glavi ...« Kultivirano napisano – ničesar ni preveč, a vse je povedano. Vsekakor sproščujoče branje.

Psevdonim **Lukež**: Tavelika koza s Stropove police – 23,5 točke

Avtor: **Parick Marka** iz Renč

Prava lovska zgodba, lov od začetka do konca. Rdeča nit – tavelika koza – skozi desetletje in več. Predmet želja in lovskega hrepenenja.

Skoraj moteče pa je natančno opisovanje vsakega srečanja z gamsi; kot že malo razvlečeno. O lovski etiki pa nič (dva lovca, troje uplenjenih gamsov!).

A posamezni deli pripovedi so dobri: »Ko so (gamsi) prišli do konca police, je bilo treba kar dober meter skočiti v drugo polico, prvi kozliček jo je ubogal, drugi pa ne, zato se je vrnila po njega in mu še enkrat pokazala, kako naj skoči. No, šele v tretji jo je ubogal ...«

Psevdonim **Gamsek**: Izpoved lovskega čuvaja – 23 točk

Avtor: **Stanislav Grl** iz Črne na Koroškem

Poklicni lovec v svoji dolgoletni lovski službi ravna po črki zakona, a proti lastni vesti, zato ga na stara leta peče vest. Pretresljiva zgodba, poučna in etična, ki v nas vzbudi marsikatero vprašanje ...

»Dolgo sta mladička krožila okoli mrtve medvedke in tiho stokala, kakor znajo jokati le mladi medvedki. Nista mogla razumeti, zakaj njuna mama ne vstane. S svojimi noski sta drezala v medvedkin kožuh in se je dotikala s tačkami. Še nekaj časa sta krožila okoli mrtve medvedke, dokler naposled nista odšla v noč. Prvič sama in prepuščena sama sebi ...«

Psevdonim **Božo Dobravec**: Brez naslova – 22,5 točke

Avtor: **Bogdan Bone** iz Ajdovščine

Zgodba iz dobro in doživeto opisanih podrobnosti v naravi. Skupaj z opisanim dogodkom sestavljajo zaokroženo celoto, v kateri najdemo tudi odgovore na vprašanja, ki se morebiti porajajo v marsikom od nas.

»V teh trenutkih neke vrste duhovne intimnosti s svojim prvim plenom sem se zavedel absurdnosti svojih, na nek način patetičnih občutkov. 'Ali ni moja vznemetenost rahlo pretirana? Zakaj sem pa potegnil za petelina, če mi je sedaj žal?'«

Takrat se mi je zazdelo, da razumem hvaležnost starodavnih lovcev. Ob uspehu so svojo hvaležnost naravi za dar in uplenjeni živali za žrtev izrazili s takšnim ali drugačnim obredom. Odlomil sem vejico kaline za zadnji grizljaj svojemu prvemu plenu ...«

Psevdonim **Iserlein**: Lisice in lisjaki – 22 točk

Avtor: **Marjan Toš** iz Lenarta

Avtor piše tekoče in zlahka. Oznaka osrednje osebe, lovca Stanka, je dobra – le za spoznanje razvlečena in zato manj zanimiva, kar morebiti kaže, da pisec piše prehitro. Dodana vrednost zgodbe je, da skozi pisanje pronica tudi zgodovina krajev v Slovenskih gorah; in narečna obarvanost besedila. Narečne besede so pojasnjene pod črto. Bi bilo morebiti manj moteče, če bi bil slovarček dodan na koncu?

Psevdonim **Božo Dobravec**: Teče, teče rdeča kri – 22 točk

Avtor: **Bogdan Bone** iz Ajdovščine

Prefinjeno duhovito napisano. Konec, kakršnega ne pričakujemo, še posebno, če pomislimo na naslov. Pravo plemenito lovskega občutje, ko lovec išče čista doživetja, brez obžalovanja ob uplenitvi. In občuteno doživljanje narave ...

»Sončni vzhod je najlepše dočakati na lovu, zlit z naravo, bodisi z daljnogledom, bodisi s fotoaparatom v roki ali s puško na rami. Lepota pravkar doživetega prizora, kakršnih smo deležni redki srečnejši ...«

Psevdonim **Gugo**: Zoranov most – 21,5 točke

Avtor: **Danilo Muršec** iz Maribora

Rdeča nit te zgodbe je postavljanje mostu čez Dravinjo ob lovski preži. Delo v lovišču, kar ni tako pogosta tema lovskega pisanja. Poudarjeni sta še dve vrednoti – tovarštvo in sodelovanje med lovci. Malo motijo kot na silo vrinjene misli o mačehovskem odnosu do narave.

Besedilo je do prave mere narečno obarvano, narečne besede so pojasnjene.

Psevdonim **Cene Štajnbrik**: Tudi to je bilo njegovo življenje – 21,5 točke

Avtor: **Jani Krivec** iz Zidanega Mosta

Dobra je oznaka glavnega junaka, ki je hkrati njegov življenjski moto: »... Smeh, dobra volja, piti in jesti in se veseliti ...« Skozi celotno besedilo avtor niza humorne drobce iz njegovega življenja kakor ocvirke. Nekateri dogodki so neslani in bi se lahko tudi tragično končali. Celo v zadnje slovo pisec vplete humor, četudi tokrat nekoliko grenak ...

»Ko bom nekoč na britofu, ne bodite žalostni. Moje življenje je bilo eno samo veselje, pa čeprav mi včasih ni bilo lahko. Spijte kozarec v moj spomin pa ne pozabite me ...«

Preostale prispele zgodbe (*Eratosthenes*: Edina srnjakova trofeja za večno; *Božo Dobravec*: Ko kura prileti lisici v glavo ...; *Medved Pu*: Reševanje lovca *Lojzeta*; *Pripravniki*: Ni zaman zvitoropka; *Nagajiv*: Pujs s petimi življenji; *Najstnik*: Italijanka v plahti; *Najstnik*: Najstniški lov; *Karavanski gonič*: 1. april; *Korelacija*: Korelacija med lovsko strastjo in naravovarstvom za telebane; *Nomen est omen*: Lovska, lovka je ta) so slabše ocenjene, dve od njih pa sta zaradi neustreznosti neocenjeni. Ne ustrezata pogojem razpisa in sta v nasprotju z lovsko etiko in etičnim kodeksom slovenskih lovcev.

Predsednik žirije Franc Černigoj
ter člana **Edvard Krašna** in **Bojan Avbar**

Foto: Tine Strosar

Tradicionalna novinarska konferenca LZS in RZS

Tradicionalna skupna novinarska konferenca **Lovske zveze Slovenije (LZS)** in **Ribiške zveze Slovenije (RZS)** je bila 4. decembra 2018 na ladjici, ki je udeležence dogodka popeljala po Ljubljani.

Predsednik LZS mag. **Lado Bradač** je na konferenci povedal: »Slovenski lovci opravljamo svoje poslanstvo, da v Sloveniji ohranimo vse živalske vrste za naše zanamce, a na podlagi znanstvenih metod.« Zato lovci in strokovnjaki pozivajo pristojne institucije, naj končno sprejmejo ustrezne ukrepe, uredijo zakonodajo in začnejo z aktivnim upravljanjem. »Težko sprejem klic nekoga, ki mu je volk na domačem dvorišču požrl psa, kot se je to nedolgo nazaj zgodilo v Ribnici,« je dejal Bradač in dodal: »Če je znano, da je populacija volkov v porastu, je treba ukrepati. Podobno je s šakalom, vrsto prišlekom, ki se v Sloveniji, sploh na Koprskem, izjemno hitro širi. Duhove v javnosti buri tudi načrtovani odstrel medveda, zato LZS podpira stališče Kmetijsko gozdarske zbornice, naj nosi odgovornost in tudi plača nastalo škodo tisti, ki preprečuje odvzem.«

Bradač je menil, da bi načrtovana ukinitve Oddelka za lovstvo na Zavodu za gozdove Slovenije

zmanjšala preglednost načrtovanja in tudi ugled, ki ga ima slovensko upravljanje z divjadjo v evropskem prostoru. LZS namreč veliko časa in sredstev vlaga v izobraževanje svojih članov. V letu 2018 se je različnih izobraževanj, vključno s problematiko afriške prašičje kuge, udeležilo kar 4.000 lovcev.

Prav tako slovenski lovci sodelujejo s strokovnjaki v številnih projektih, kot sta denimo *Life Lynx*, ki se ukvarja z ohranitvi-
jo risa, in nacionalni monitoring

(spremljanje) šakala. Doslej zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na območju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v večjem delu nižin v osrednji, severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko.

»Z monitoringom šakala skušamo spremljati njegovo številčnost in širjenje v Sloveniji, pridobiti strokovne podlage ter zadostiti za-

konskim zahtevam za trajnostno upravljanje s šakalom,« je povedal dr. **Hubert Potočnik** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. V Sloveniji namreč šakala obravnava dva vzporedna predpisa, njuno navzkrižje pa onemogoča ustrezno trajnostno upravljanje s šakalom, druge domorodne vrste, kot so kuna zlatica, divja mačka in lisica, pa postavlja v podrejen položaj.

Pomembno je tudi, da država čim prej vzpostavi sistem ugotavljanja pogina v naravi, je v prime-

Vse foto: Jasna Kovarčič Stuka

Barka Lea je novinarje, ki so se udeležili novinarske konference LZS in RZS, popeljala po Ljubljani.

ru afriške prašičje kuge, ki se bliža Sloveniji, že nekaj let pa velike težave povzroča v Evropski uniji, izpostavil dr. **Gorazd Vengušt** z Nacionalnega veterinarskega inštituta. Letos beležijo 1.400 izbruhov bolezni pri domačem prašiču v skupno devetih evropskih državah in okoli 5.000 primerov pri divjem. Afriška prašičja kuga po Venguštovih besedah sicer ni zelo nalezljiva bolezen, vendar se širi v primeru slabih biovarnostnih ukrepov, tudi prek obutve, opreme, obleke in vozil. »Prvi primer v Sloveniji bo verjetno izhajal iz poginjenega divjega prašiča, na katerega bodo naleteli lovci ali

Sekretar RZS mag. Igor Miličič je predstavil Ribiški slovar priznanega slavista in ribiča dr. Toma Korošca, ki je prava redkost med ribiško publicistiko v svetovnem merilu.

sprehajalci,« je napovedal Vengušt in dodal, da gre predvsem za eno izmed ekonomsko pomembnih virusnih bolezni domačih prašičev.

V javnosti je precej skrbi povzročila tudi nedolgo nazaj potrjena bolezen Aujeszkega pri

Govorniki na novinarski konferenci (z leve): Peter Solar (RZS), predsednik RZS dr. Miroslav Žaberl, predsednik LZS mag. Lado Bradač, dr. Gorazd Vengušt in dr. Diana Žele (oba z Nacionalnega veterinarskega inštituta) ter dr. Hubert Potočnik (Biotehniška fakulteta)

dveh lovskih psih, ki sta bila v stiku z divjim prašičem. »Bolezen, ki jo spremljamo že nekaj časa, za divjega prašiča običajno ni nevarna, usodna pa je za druge živali. Bolezen je nekakšna slepa ulica, ker živali poginejo tako hitro, da se bolezen ne more širiti naprej. Podobnih primerov v Sloveniji zato ne pričakujemo veliko. Omejitve lova niso potrebne,« je pojasnila dr. **Diana Žele** z Nacionalnega veterinarskega inštituta. Bolezen, ki je zaradi značilnih znakov poimenovana tudi lažna steklina, za človeka ni nevarna.

V letu 2018 RZUS ni beležila večjih težav. Uspelo jim je rešiti problematiko s kormoranom, in sicer tako s plašenjem kot odvzemom osebkov iz narave. Večjih onesnaženj ali zastrupitev slovenskih voda letos ni bilo, je pa narava pokazala zobe; zaradi

posledic vodne ujme so vode v Tržiški Bistrici prazne. Po besedah predsednika RZS dr. **Miroslava Žaberla** jih skrbijo skupni vpliv podnebnih sprememb in posledice nesonaravnih posegov v vodotoke na ribji življenj.

Zaradi pomanjkanja padavin ima znaten delež rek in potokov majhen pretok, pogosto na delih, kjer so postavljene male hidroelektrarne. »Deli rek se pregrevajo, zato določene vrste rib, kot sta lipan in sulec, ne morejo več preživeti. Zaradi male hidroelektrarne se je potok Krumpah v Ribnem pri Savinji, označen s strani Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani kot rezervat genetsko čiste donavske potočne postrvi, presušil. Le ena izmed dvajsetih velikih hidroelektrarn v Sloveniji ima urejeno učinkovito ribjo stezo,« je opozoril Žaberl.

Ribičem se ne zdi smiselna

popolna prepoved vlaganja tuje-roodne postrvi (šarenke), saj lahko prenese višje temperature vode, poleg tega pa se ne strinjajo z oceno strokovnjakov o njeni nedomorodnosti, saj v slovenskih vodotokih živi že skoraj 130 let. Opozorili so tudi na nerešen problem kaljenja reke Drave zaradi odstranjevanja nanosov mulja v akumulacijskih jezerih avstrijskih hidroelektrarn. Mulj namreč odnese na slovensko stran in zasipa maloštevilna dristišča in zaduši ribje mladice.

Predstavniki RZS so poudarili problematiko napačnega obračunavanja vodnih povračil. »Vztrajamo, da v primeru izvajanja ribolova na celinskih vodah, ki sodijo v ribji okoliš, ko gre za ribolov, ko je vodno telo opredeljeno kot ribolovni revir, in ko za slednjega že plačujemo koncesijsko dajatev kmetijskemu ministrstvu, ribiške družine ne bodo plačevale še druge dajatve za isto vodno telo,« je pojasnil **Peter Solar**, predsednik Komisije za pravna vprašanja RZS.

Sekretar RZS mag. **Igor Miličič** je predstavil **Ribiški slovar** priznanega slavista in ribiča dr. **Toma Korošca**, ki je prava redkost med ribiško publicistiko v svetovnem merilu. S podobnim slovarjem se lahko pohvalijo le redki narodi na svetu: »Gre za dragocen pripomoček za rabo pravih slovenskih izrazov, vezanih na ribe in športni ribolov; delo obsega kar 1131 gesel na 300 straneh. S tem delom RZS kot edini izdajatelj slovarja izpolnjuje svoje poslanstvo – ohranjanje ribiške tradicije in kulturne dediščine s področja sladkovodnega ribolova.«

Urša Kmetec

Delovni sestanek v Preboldu

Delovni sestanek strokovnih tajnikov usposobljenih članic in predstavnikov Lovske zveze Slovenije (LZS) je bil v torek, 13. novembra 2018, v Preboldu. Udeležence dogodka je najprej pozdravil predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, ki je predstavil delo krovne lovske organizacije v letu 2018. Podrobneje je delo predstavljeno v uvodniku te številke *Lovca*. »Vsi funkcionarji, zaposleni v strokovni službi in člani komisij se trudijo, da stvari tečejo,« je še dodal in se zahvalil strokovnim tajnikom, ki so po njegovem mnenju, če se zavedajo ali ne, predstavniki LZS.

Srečko Žerjav, direktor strokovne službe LZS, je pohvalil

udeležbo, saj so se sestanka udeležili skoraj vsi strokovni tajniki, nato pa predstavil uspehe projekta *Life Lynx*, ki se ukvarja z reševanjem risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem, ter projekta o zlatem šakalu, ki se je končal lansko jesen in katerega izsledki so bili predstavljeni tudi na 10. *Slovenskem lovskem dnevu*. Omenil je, da bo v prihodnosti najbrž udeležba na lovskem strokovnem posvetu za strokovne tajnike obvezna. Predstavil je tudi ovire, ki se pojavljajo pri izdelavi nove spletne strani LZS in so povezane s prenosom podatkov iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*, ter spregovoril o gradnji *Nacionalnega lovskega centra* v Lukovici, za katerega je najprej potrebna sprememba občinskega podrobnega prostorskega načrta,

ki naj bi bila sprejeta v začetku leta 2019.

Udeležence dogodka je pozdravil tudi **Matija Janc**, predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje, ki je pohvalil **Lovsko zvezo Maribor, Savinjsko-Kozjansko zvezo lovske družin (ZLD) Celje in ZLD Prekmurje**, ki so v letu 2018 svoje pripravnike pripeljale na državno strelsko prvenstvo na Pragersko, kjer so organizirali tudi posebna predavanja za lovske pripravnike. Povedal je, da je pomembno, da se pripravniki udeležijo strelskih tekem vsaj kot opazovalci, območne zveze pa naj priskrbijo predavatelja, ki jim bo predstavil strelšče, varnostne pogoje in strelske panoge. »To, kar boste dali pripravnikom, to bodo znali,« je dodal Žerjav.

Delo na posameznem strokovnem področju so predstavili tudi odgovorna urednica revije *Lovec* **Jasna Kovačič Siuka**, strokovni sodelavec za ekologijo divjadi **Gregor Bolčina**, svetovalka za odnose s javnostmi **Urša Kmetec**, poslovna sekretarka **Barbara Ložar** in generalni sekretar mag. **Štefan Vesel**, ki je z novo sistematizacijo, ki jo je sprejel **Upravni odbor LZS** in po kateri je bilo delovno mesto generalnega sekretarja ukinjeno, postal višji svetovalec za strokovna vprašanja. Vesel je poudaril, naj odgovorne osebe lovske družin pokličejo na LZS, če v začetku januarja še vedno ne bi prejeli nalepk za lovske izkaznice, saj bi morale biti le-te v posamezni lovski družini do 20. decembra 2018. Zahvalil se je tudi za sodelovanje, ko je bil

Delovni sestanek strokovnih tajnikov usposobljenih članic je bil v torek, 13. novembra 2018, v Preboldu.

generalni sekretar, in poudaril, da je prepričan, da bo sodelovanje z vsemi, ki ga bodo potrebovali, še naprej uspešno.

Kmetčeva je povedala, naj tajniki pošiljajo vabila na dogodke v lovskih družinah, saj kot svetovalka za odnose z javnostmi za dogodke večinoma izve, ko so se že zgodili. Dodala je še, naj lovske družine v primeru kriznih dogodkov, za katere se pričakuje medijska odmevnost, pokličejo na LZS, da bo zanje izvedela od lovcev, ne pa od novinarjev, in se bodo lahko na komuniciranje z mediji oboji skupaj ustrezno pripravili. Ložarjeva je dejala, naj tajniki poskrbijo za vnos pravih kontaktnih podatkov v lovski informacijski sistem *Lisjak*, da bodo le-ti osveženi in bo delo lažje potekalo.

Bolčina je napovedal morebitne novosti, ki se obetajo v letu 2019 na področju lovskega strelstva in izobraževanja, ter dodal, da

Foto: Štefan Vesel

Sestanku je sledil skupni lov, ki ga je pripravila LD Prebold. Sreča se je nasmehnila lovovodji Miranu Vedeniku in nekdanjemu odgovornemu uredniku revije Lovec Borisu Leskovicu (na fotografiji), ki sta uplenila vsak po eno lisico.

bo s tajniki kot po navadi ves čas v stiku, če bi slučajno potrebovali kakšne informacije. Kovačič Siuka je povedala, da so v Založništvu LZS izdali knjigo *Strokovne knjižnice Čeljustnice prostoživečih parkljarjev*, ki sta jo napisala dr. Boštjan Pokorny in dr. Ida Jelenko Turinek in bo s strokovnimi napotki pomembno gradivo v vsaki lovski družini. Dodala je še, da bi v Zlatorogovi knjižnici po prvotnem načrtu v letu 2018 morala iziti knjiga o šakalu, a ker avtorji niso pravočasno pripravili gradiva, ta knjiga ni izšla. Uredniški odbor bo presojal o izidu te knjige v letu 2019. V uredništvu so zato pripravili vse potrebno za izid leposlovne knjige *Jožeta Lebana - Drolča Včasih, ko v Grapi zaspim*, ki jo je ilustriral Milan Samar.

Mag. Bradač je ob koncu sestanka dejal še, da si želi, da bi se trend zmanjševanja števila članstva obrnil tako, da bi se le-to začelo večati. Območne zveze poziva, naj pomagajo lovskim pripravnikom, če niso zadovoljni v določeni lovski družini, saj opaža, da je problematičen tudi osip, ko se nekdo že vpiše v lovsko družino in se v času pripravnštva nato tudi izpiše. Območne zveze so tiste, ki pripravnike lahko usmerijo v tiste lovske družine, ki so bolj odprte in si želijo novih lovcev.

Sestanku je sledil skupni lov, ki ga je pripravila LD Prebold. Sreča se je nasmehnila lovovodji Miranu Vedeniku in nekdanjemu odgovornemu uredniku revije Lovec Borisu Leskovicu, ki sta uplenila vsak po eno lisico.

Jasna Kovačič Siuka

Izšla je 41. knjiga Zlatorogove knjižnice

Decembra 2018 je kot 41. knjiga v zbirki *Zlatorogova knjižnica* izšla knjiga Jožeta Lebana - Drolča *Včasih, ko v Grapi zaspim*. Bralci *Lovca* se bodo njenega avtorja spomnili, saj smo zadnja leta v vsakem letniku lahko prebrali eno ali dve njegovi literarni zgodbi – tudi nagrajene so bile med njimi. Zadnja je bila objavljena v letu 2018 v marčni številki¹.

V Drolčevih zgodbah zaživita ožja Tolminska in Baška grapa do cerkljanskih hribov na vzhodu, gor v soško-bohinjske gore na severu in do gora srednjega Posočja na severozahodu. Poseben je ta svet in posebni so tod ljudje. Premešani so zaradi zgodovinskih in narav-

nih tokov, razbiti in ponovno zrasli – s sabo in svetom, s katerim in iz katerega so se oblikovali.

Foto: Lovska zveza Slovenije

41. knjiga v zbirki *Zlatorogova knjižnica* je knjiga Jožeta Lebana - Drolča *Včasih, ko v Grapi zaspim*.

V knjigo so v prvem delu vključene resnične lovske zgodbe, ki so se dogajale avtorju in njegovim lovskim prijateljem. V tej in oni so predstavljeni posebneži, ki so v kraju in času za sabo pustili svoj pečat; druge so napisane po pripovedovanju starejših lovcev. Podobe ljudi iz mesa in krvi so to. Skozi njih zgodbe se rišejo kraji, s katerimi so pisateljevi junaki zraščeni, in čas, v katerem živijo. Drolčevi ljudje se dosti pogovarjajo, se sproščujoče in naglas smejejo. Pisateljeva beseda je topla in iskriča, dostikrat ujeta v lovske koče. In ogenj je zmerom zraven, ta že od pradednin človekov prijatelj, ki preganja mrzlo vlago iz prostora in iz človeka. V takem vzdušju se utrinjajo iskrive misli, saj »nihče noče mlad umreti in nihče noče biti star ...«

Ob rednem mesečnem izhajanju glasila *Lovec* je bila leta 1974 v okviru Lovske zveze Slovenije (LZS) ustanovljena tudi Zlatorogova knjižnica, ki je poleg glasila *Lovec* še vedno poglobitni temelj izobraževanja slovenskih lovcev. Po en izvod knjige Zlatorogove knjižnice prejmejo vsi člani. Naročila dodatnih izvodov sprejemajo v pisarni LZS, na telefonski številki 01/241-09-10 ali po elektronski pošti lzs@lovska-zveza.si. Cena knjige je 8 evrov.

Osrednja zgodba je povest *Lukež*. Za to povest se zdi, kot bi bila napisana po pravilih starih mojstrov domačijskega pisanja:

kot jalnovska² morebiti. Vse v tem umišljenem življenju teče kot po načrtu, kar in kakor prinaša s sabo življenje – a tehtnica se kljub tudi tragičnim dogodkom nagiba v srečen razplet (za osrednjo literarno osebo, seveda). Dve zgodbi se prepletata v tej povesti – Lukeževa in Tinčetova. Zelo živi so dialogi med njima. Skoznje spoznavamo nekdanje življenje in delo v tol-

minsko-baških grapah in hribih nad njimi. Vse je prepleteno s polnokrvnimi ljudskimi modrostmi, povedanimi v obliki spoznanj in pregovorov. Pripoved je oplemenitena z ljudskim besedjem iz teh krajev – narečnim in drugim, ki je obrazloženo v slovarčku ob koncu knjige. Občuteni so opisi narave, pokrajine in prostorov, živo so označene osebe. Doživeto

so opisani različni lovi (na gamsa, smjaka, ruševca). V povesti je dragoceno tudi zelo dobro prikazano etnološko izročilo o življenju in delu ter orodjih pred dvesto leti in več, tudi o lovskem orožju.

Če sklenem – morebiti pa slovenski sodobni bralec potrebuje zgodbe s srečnim koncem. Kljub opisovanju težkega življenja spominjajo na čase, ki so bili polni

neke gotovosti in trdnosti – ko so zakoni veljali, četudi trdi in neizprosni. Po katerih živi in se ravna tudi narava ...

Franc Černigoj

¹ Jože Leban - Drolč: Ob jezeru Tana; Lovce 3/2018, str. 124–127.

² Jalnovska – domačijska in lovska povest, kot jih je pisal pisatelj Janez Jalen.

Lovsko in civilno strelišče v Zančanih ima uporabno dovoljenje

LD Slovenj Gradec, na čelu katere je starešina **Franjo Kuperti**, je v nedeljo, 14. oktobra 2018, slavnostno predala svojemu namenu *lovsko in civilno strelišče v Zančanih*, ki je po 42 letih končno dobilo vsa uporabna dovoljenja. Strelišče je namenjeno vsem 19 koroškim lovskim družinam, policistom in drugim strelcem.

Prežihovo, Rogisti LD Muta in učenci **Osnovne šole Sele - Vrhe**. Zbrane je najprej nagovoril starešina Kuperti, ki ni pozabil omeniti »očetov« slovenjgraškega lovstva in strelstva, ki so že pred mnogimi leti pisali uspešno zgodbo tamkajšnjega lovskega strelstva; zlasti pobudnika za osvežitev lovskega strelstva in nadaljevanje gradnje, dolgoletnega starešina **Janka Dunaja**, ter **Ladislava Horvata**, **Maksa Vončine** in **Vinka Razgorška**, ki so v slovenjgraškem lovstvu in strelstvu pustili globoke sledi; žal so že vsi pokojni.

Foto: Franc Rotar

Slavnostnega odprtja uradnega strelišča LD Slovenj Gradec v Zančanih so se udeležili lovci od blizu in daleč, njihovi sorodniki, predstavniki lokalne, občinske in državne politike, lovske inšpekcije in tudi donatorji.

Slavnostnega dogodka, ki bo za vedno z velikimi črkami zapisan v bogati kroniki slovenjgraškega lovstva in občine, so se udeležili lovci od blizu in daleč, njihovi sorodniki, predstavniki lokalne, občinske in državne politike, lovske inšpekcije in tudi donatorji. Žal se odprtja ni udeležil nihče iz **Komisije za strelstvo pri Lovski zvezi Slovenije, Policije, Ministrstva za notranje zadeve in Inšpektorata Republike Slovenije**, tisti torej, ki bi tam morali biti po službeni dolžnosti ali funkcijah.

Prireditve je vsečno povezoval **Aljaž Verhovnik**, tajnik domače lovske družine, popestrili pa so jo pevci **Lovskega okteta LD**

Spoštovani starešina Kuperti je na slavnostni prireditvi povedal: »*Pridobitev uporabnega dovoljenja je za nas 78 lovcev in dve lovki, ki smo veliko svojega prostega časa in dela vložili v strelišče, najlepša in največja nagrada. Za našo lovsko družino je to zlata medalja, ki so jo z večletnim delom pomagali oplemeniti nekateri najbolj zaslužni lovci: Dušan Leskovec, Tomaž Hain, Jože Hajtnik, Mitja Kuperti, Matej in Igor Horvat, Avgust Konečnik, Anton Hovnik, Jure Ješovnik, Anton in Primož Knez, Vlado Kun, Emir Rahim, Dušan Ovčjak, Samo Vončina, Rudi Rogelšek, Štefan Novak,*

Nekaj podatkov o lovskem in civilnem strelišču v Zančanih nam je zaupal referent za strelstvo pri LD Slovenj Gradec in eden najuspešnejših koroških ter slovenskih lovskih strelcev veteranov **Tomaž Hain**: »*Slovenjgraški lovci smo že od nekdaj veliki pripadniki in podporniki lovskih strelskih tekmovanj. Zavedamo se namreč, da je lahko pri odstrelu divjadi uspešen le tisti lovec, ki velikokrat strelja tudi na tarčo ali na glinaste golobe. To pa mu omogočajo le varno urejena lovska strelišča. Tudi zato smo slovenjgraški lovci bili tako enotni in zavzeti pri gradnji našega strelišča. Ponosni smo, da smo na celotni gozdni jasi z vsemi uradnimi dokumenti uredili edinstveno lovsko in civilno strelišče v Sloveniji. Pod streho glavnega streliškega objekta smo uredili deset stojišč za strelce in avtomatsko strelišče za zračno puško. V njenem pritličju smo uredili tudi večnamensko dvorano za zbornice lovcev in razne prireditve, lepo urejeno kuhinjo, shrambo in sanitarije. V nadstropju pa še klubsko sobo, srednje veliko dvorano in sanitarije. Poskrbeli smo tudi za ekološko čiščenje odpadnih vod, ureditev okolice ter asfaltirali dovozno cesto in glavni parkirni prostor. Uredili smo tudi strelišče za glinaste golobe, ki ima premično streho, za malokalibrsko puško in na bežečega merjasca ter tudi poseben zaprt objekt – strelišče za streljanje s pištolo. Naše strelišče ima tudi strelski poligon za streljanje na 100, 200 in celo na 300 metrov. Podobnega lovskega strelišča v Sloveniji ni. Tudi zato Lovska zveza Slovenije na njem organizira svoje pomembne strelske tekme. Upamo, da jih bo tudi v prihodnje.*«

Foto: Franc Rotar

*Ob odprtju so trak prerezali (z leve): strelski referent **Tomaž Hain**, župan **Andrej Čas** in starešina **Franjo Kuperti**.*

Dino Kavatič, Tone Levč in Ivan Matevž. Seveda brez naših prijateljev sponzorjev nikoli ne bi bili tako uspešni.«

Tudi slovenjgraški župan **Andrej Čas** ni skrival zadovoljstva in ponosa, da ima njihova občina tako urejeno uradno strelišče, ki ga radi obiskujejo lovski in civilni strelci iz vse Slovenije. Predsednik **Janez Švab** je omenil, da na strelišču spoznavajo lovsko strelstvo

in postajajo dobri strelci vsi koroški lovski pripravniki. Inšpektor **Bojan Kotnik** pa je dodal, da je uspešen odstrel divjadi še kako odvisen tudi od strelsko dobro usposobljenih lovcev, ki svoje strelsko znanje in veščine pridobivajo na sodobno urejenem in varnem strelišču v Zančanih. Trak ob odprtju strelišča so prerezali Čas, Kuperti in Hain.

Začetki gradnje slovenjgraške-

ga lovskega in civilnega strelišča segajo v drugo polovico leta 1975. Takrat je bil na pobudo **Komisije za lovstvo pri Skupščini Občine Slovenj Gradec** in njenega **Odseka za narodno obrambo** dosežen načelen dogovor z **Lesno Slovenj Gradec**, da investitorju odstopi v upravljanje potrebno površino zemljišč za ureditev lovskega in civilnega strelišča v Zančanih. Imenovan je bil gradbeni odbor, ki ga je vodil **Jože Tretjak**. Na kar veliki gozdni jasi, ki je še kar oddaljena od bližnjih

hiš, zaradi ozke in zaprte gozdne doline pa je tudi naravno zavarovana, so slovenjgraški lovci v roke vzeli različno delovno orodje in začeli uresničevati dolgoletne želje po lastnem strelišču.

Brez zadrege lahko pohvalno in spodbudno zapišemo, da so bili tamkajšnji lovci tako uspešni pri gradnji, širitvah in posodobitvah strelišča tudi zato, ker so se že na začetku dobro zavedali, da bodo svoje dolgoletne želje uresničili le z odrekanjem, poštenim delom, z veliko mero složnosti, vztrajnosti

in potrpežljivosti. V minulih štirih desetletjih so lovci to dokazali na terenu! Mnogo let so živeli v upanju, da bo koroško regijsko lovsko strelišče, ki je edino tako urejeno v tem delu Slovenije, nekoč le dobilo vsa potrebna uporabna dovoljenja!

A kljub vsemu je v bogati in pestri kroniki lovskega in civilnega strelišča v Zančanih mogoče zaslediti, da v minulih letih ni bilo malo pritožb na račun lovcev in strelišča samo takrat, ko so po gozdni dolini

odmevali strelji, ampak tudi, ko so na strelišču lovci hoteli na novo kaj postoriti. Zato je bila njihova potrpežljivost še kako potrebna tudi pri reševanju (ne) zglednih sosedskih odnosov. Že nekaj časa je sosedsko vzdušje med krajanji idiličnega zaselka Zančani in lovci povsem drugačno. Očitno so občani spoznali, da vsak napredek, tudi lovski, njihovo občino naredi še bolj razvito in prepoznavno doma in širše.

Franc Rotar

Sokoli so poleteli na lov v Beltincih

Na grajskem dvorišču v Beltincih so ljubitelji ptic v soboto, 3. novembra 2018, lahko že enajsto leto zapored občudovali ptice ujede, ki so priletele s svojimi varuhi iz Avstrije, Italije, Hrvaške in različnih območij Slovenije.

Skrbno načrtovano tradicionalno prireditev enajstega lova s sokoli so pripravili Beltinčani pod okriljem **Zavoda za turizem in kulturo (ZTK) Beltinci** v sodelovanju s **Sokolarskim društvom (SD) Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed (SZSZPU)**. Prva sobota v novembru je za domačine in okoliške lovce že tradicionalno rezervirana za ptice in druženje. Po aktivni jeseni je to nekakšen uvod v Martinovo praznovanje. Znanci se srečujejo v objemu Zichyve graščine in častitljivega parka, ki nudi čudovito okolje za tovrstno prireditev in ob tej priložnosti gosti tudi radensko konjenico. Čudoviti prizori frfotanja sokolov s krili in dir konjev po stezicah častitljivega parka vsakič naredijo čarobno vzdušje v pisanih kulisah jesenske narave.

Lov s sokoli je arhaična oblika lova, ki jo je **UNESCO** razglasil za nematerialno svetovno kulturno dediščino, ki jo je treba negovati in spoštovati. SZSZPU je enakopravna članica **Mednarodne zveze za sokolarstvo** s sedežem v Belgiji in ima priznan status naravovarstvene organizacije v Svetu Evrope. Predsednica SZSZPU **Vilma Alina Šoba** je v nagovoru predstavila življenjski prostor nekaterih ptic ujed, ki so jih predstavili in ki živijo tudi v naravnem okolju v pokrajini ob Muri in okolici. »Nas sokolarje družijo predvsem trije elementi: znanje o pticah, ljubezen do njih in ljubezen do narave,« pa je moto sokolarjev, je še povedala.

Zbor sokolarjev

Različne vrste ptic ujed, ki so po predstavitvi poleteli nad Beltinci in okoliškimi polji, je predstavil predsednik SD Pomurja **Dragan Zemljič**. Letos sta prevladovala kragulj in sokol selec, kraljeval pa

je planinski orel **Harija Hereka** iz Istre, ki je vzbujal največje zanimanje pri najmlajših obiskovalcih. Beltinski župan **Milan Kerman** je prireditev označil za praznik Beltincev in Prekmurja

ter poudaril pomen ohranjanja naravnega okolja za življenje ptic. Obiskovalce sta nagovorila še direktorica ZTK Beltinci **Elica Horvat** in predsednik Zveze lovskih družin Prekmurje **Ludvik Rituper**. Slednji je izrekel zahvalo **Občini Beltinci** za vložen trud. »Človek in sokol sodelujeta pri lovu že tisočletja in tako naj bo še naprej,« je poudaril Rituper.

Za lovsko vzdušje so poskrbeli **Prekmurški rogisti** pod taktirko profesorja **Stanka Peterke**. Posebna glasbena gosta **Alja Petric** in **Amir Yakobi** pa sta obiskovalce popeljala na potovanje skozi duhovne pokrajine, po katerih že od pradavnine jadrarajo duše ptic, ki ljubijo nebo. Organizatorji so obiskovalce odprta enajstega lova s sokoli v Pomurju pogostili s fazanjo juho in beltinskim langašem, potem pa so se lastniki ptic ujed podali z njimi na lov čez širno ravnico.

Peter Novak

Glasbena gosta Alja Petric in Amir Yakobi

Jesenski koroški lovski pozdrav v Polskavi

V LD Polskava je bilo 10. novembra 2018 že 46. Srečanje članov **Kluba prijateljev lova Celovec (KPLC)** in **Lovske zveze (LZ) Maribor**. Tokratno srečanje, ki je bilo v prekrasnem vremenu na Martinovo soboto, je minilo brez dolgoletnega predsednika KPL **Mirka Kumra - Frica**, ki je umrl oktobra lani in je izjemno zaslužen za tesno sodelovanje koroških zamejskih lovcev z lovskimi organizacijami na Štajerskem, Notranjskem, v Prekmurju in na Primorskem. Spomnili so se ga z minuto molka in se mu s simbolično zdravico še enkrat zahvalili za vsa dobra dela v korist ter za dobro narave in divjadi.

Udeležence srečanja sta pozdravila predsednik mariborske območne zveze **Marjan Gselman** in podpredsednik KPLC **Folti Hartman**. Oba sta poudarila pomen dobrega sodelovanja in izmenjave strokovnih

Foto: Marjan Toš

Zbor pred lovom v Polskavi

Foto: Božidar Kunej

Lovski krst Soraije Božič je bil lep prikaz tega starega lovskega običaja.

mnenj o številnih odprtih vprašanjih upravljanja z divjadjo na tej in oni strani Karavank. Ob tej priložnosti je Hartman povedal, da bo KPLC izvolil novega predsednika v skladu s svojimi akti in da tesne prijateljske ter osebne vezi med lovci ostajajo še naprej. Med koroškimi rojaki sta bila v Polskavi tudi dolgoletni tajnik KPLC **Jurij Mandl** ter predsednik Lovsko-kinološkega društva Maribor in dolgoletni lovski funkcionar LD Polskava **Anton Selinšek - Bona**. Po uvodnem pozdravu so bili vsi

udeleženci srečanja v lovskem domu deležni okusne štajerske kisle juhe, ki je del štajerske lovske kulinarike, sploh, ker jo znajo v kuhinji lovskega doma Polskava pripraviti po starem receptu.

Nato so srečanje nadaljevali s krajšim skupnim lovom na fazane v revirju Rakitnik na spodnjem Polskavskem polju, kot člani LD Polskava imenujejo svoj del Dravskega polja. V krajinskem videzu je polje doživelo občutne spremembe, saj je izginilo mnogo meje, vetrobranskih pasov, narav-

nih remiz in obvodnega rastja. Na velikih njivskih površinah pridelujejo monokulture, največ koro. Kljub občutnim spremembam v naravnem okolju polskavski lovci še ohranjajo malo divjad v zavidljivem številu. Tudi Diana je bila tisti dan precej darežljiva. Ob izdatni pomoči štirinožnih prijateljev, ki so se zelo potrudili (res je bilo prijetno opazovati njihovo vztrajno iskanje fazanov in uživati ob trdnih stojah nemških žimavcev, kar ni več pogost prizor na skupnih jesenskih lovih), je lovcem uspelo upleniti kar 16 fazanov – samcev, kar je v zdajšnjih razmerah in glede na stanje poljske divjadi naravnost presenetljivo. Za nameček je nemški žimavec uglednega in uspešnega vodnika **Zdravka Brezovška** iz LD Šmartno opravil »zaključno« nalogo z zvatorepko, ki bi sicer ušla puškinim cevem. Mogoče bi bili s plenom lahko celo uspešnejši, a so nekateri udeleženci lova raje uživali v vihravem letu fazanov mimo puškinih cevi. Lep, uspešen in lovsko-etičen lov je potekal gladko in izjemno varno. Zato je lovovodja **Mirko Draškovič** pred pozdravom lovini izrekel vsem lovcem priznanje za varno ravnanje z orožjem in lovsko pravično uplenitev divjadi.

Lep lovsko obarvan dan na Martinovo soboto so zaključili s tradicionalnim zadnjim pogonom v lovskem domu na Polskavi. Tam

so opravili tudi lovski krst mlade koroške lovke **Soraije Božič**. Krst je bil izjemno duhovit in v skladu s tem lepim običajem. »Obred« je vodil Gselman, v sodnem senatu »nezmotljivega in neskorumpiranega lovskega sodišča« pa so sedeli **Jurij Mandl**, **Dušan Jukič** in predsednik **Branko Vasa**. Mlado lovko so obtožili »strašnih« kaznivih dejanj v lovišču, še zlasti zato, ker je uplenila fazana, to plemenito poljsko kuro, ki je vse redkejša. Lovka se je branila, kolikor je bilo mogoče, zagovarjal jo je tudi njen dedek **Folti Božič**, a sodišča nista uspela prepričati. Dobila je primerno kazen plačila petih litrov vina in za nameček tri vprašanja izbranih lovcev, ki pa jih je dobro prestala. Zato ni bilo več ovir, da je Gselman ne bi krstil, kot se za zeleno bratovščino spodobi. Lovka je bila zelo ganjena in je povedala, da ji je bilo v čast sodelovati na srečanju in biti krščena v tako eminentni lovski družbi. Na Štajersko bo še prihajala z dedkom Foltijem in bratom **Adrianom Božičem**, saj ji družjenja s slovenskimi lovci veliko pomenijo. Skupaj z bratom Adrianom želi nadaljevati lovsko tradicijo dedka Foltija, ki je bil po krstu izjemno ponosen na vnukinjo. Pri lovskem krstu je pomagal tudi strokovni tajnik LZ Maribor **Božidar Kunej**. Izvirno lovsko doživetje bo vsem ostalo v lepem spominu.

Marjan Toš

Zaključek lovskostrelske lige v ZLD Prlekija

Že dalj časa so lovci - strelci iz **Zveze lovskih druženj (ZLD) Prlekija** izražali željo, da bi organizirali lovsko-strelsko prireditev – ligo. Ugotavljali so namreč, da se tekem, ki jih organizirajo posamezne lovske družine v regiji, udeležuje vedno manj strelcev, saj je to povezano z vedno večjimi stroški. **Komisija za lovsko strelstvo** pri ZLD Prlekija je tako že na začetku leta 2018 v svojem programu predlagala občnemu zboru, da bi organizirali svojo ligo. Občni zbor je program potrdil in prižgal zeleno luč za organizacijo tekmovanja. V programu smo tudi zapisali, da bo zveza nosila del stroškov, del pa bomo prispevali strelci sami s prostovoljnimi prispevki.

Tako smo v začetku aprila 2018 sklicali sestanek vseh strelskih referentov in skupaj sprejeli pravila tekmovanja v ligi. Odločili smo se za izvedbo sedmih kol v obdobju od aprila do septembra 2018, in sicer na streliščih lovske družine v zvezi. Za končno razvrstitev smo upoštevali pet kol najboljših rezultatov. Tekmovali smo v kategorijah *člani*, *veterani* in *superveterani* ter v kategoriji *ženske*, v kateri je letos tekmovala ena članica. V disciplinah lovski položaj in športni položaj smo

Foto: Tomaž Šišernik

Ligo Zveze lovskih druženj Prlekija je sestavljalo sedem kol, ki so potekala v obdobju od aprila do septembra 2018, in sicer na streliščih lovske družine v zvezi.

Rezultati športni stav:

Članica:

Anica Ščap (LD Apače), 41 golobov.

Člani:

1. **Alojz Majcen** (LD Mala Nedelja), 67 golobov,
2. **Slavko Gorenc** (LD Videm), 63 golobov,
3. **Emil Kralj** (LD Ljutomer), 62 golobov.

Veterani:

1. **Vlado Šiško** (LD Negova), 68 golobov,
2. **Stanko Rojko** (LD Negova), 67 golobov,
3. **Daniel Vajndorfer** (LD Videm), 60 golobov.

Superveterani:

1. **Tomaž Šišernik** (LD Mala Nedelja), 55 golobov,
2. **Franc Tomanič** (LD Mala Nedelja), 54 golobov,
3. **Anton Korošak** (LD Negova), 50 golobov.

Rezultati lovski stav:

Članica:

Anica Ščap (LD Apače), 41 golobov.

Člani:

1. **Emil Kralj** (LD Ljutomer), 66 golobov,
2. **Slavko Gorenc** (LD Videm), 62 golobov,
3. **Alojz Majcen** (Mala Nedelja), 61 golobov,

Veterani:

1. **Stanko Rojko** (LD Negova), 68 golobov,
2. **Daniel Vajndorfer** (LD Videm), 63 golobov,
3. **Vlado Šiško** (LD Negova), 62 golobov.

Superveterani:

1. **Anton Korošak** (LD Negova), 70 golobov,
2. **Franc Tomanič** (LD Mala Nedelja), 67 golobov,
3. **Tomaž Šišernik** (LD Mala Nedelja), 66 golobov.

streljali na 15 glinastih tarč. To tekmovanje je služilo tudi kot izbirno tekmovanje za *Državno prvenstvo Lovske zveze Slovenije (LZS)*, ki so se ga udeležili nekateri naši strelci. Idejo o izvedbi tekmovalne lige je na sestanku pozdravil in podprl predsednik ZLD Prlekija **Gorazd**

Kuhar, ki je poudaril pomen druženja in srečanja lovcev. Leti si lahko izmenjujejo izkušnje, hkrati pa je to tudi trening za sodelovanje na prvenstvu LZS in drugih tekmah.

Zadnje, sedmo, kolo in s tem zaključek lige smo izvedli 13. septembra 2018 na strelišču LD

Negova. Žal se je lige redno udeleževalo samo pet lovske družine, za preostale tri pa upamo, da se nam bodo pridružile v prihodnje. Zahvala velja **LD Negova** in **LD Videm**, ki sta dvakrat organizirali in dali na voljo strelišče. Na koncu smo podelili pokale najboljšim strelcem in strelki. Skupna ugo-

tovitev ob zaključku družabnega srečanja, ki smo ga financirali s prostovoljnimi prispevki, je bila, da bomo tudi letos, mogoče z manjšimi popravki, organizirali našo strelsko ligo ZLD Prlekija.

*Tomaž Šišernik,
tajnik ZLD Prlekija*

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK: Pomurski sejem, d. d.
www.pomurski-sejem.si

Ulovite srečo in uspeh na Sejmu LOV 2019!

Pred novim letom se je v prostorih **Lovske zveze Slovenije** (LZS) sestal programski svet 11.

Mednarodnega sejma lovstva in ribištva LOV, ki bo potekal od 12. do 14. aprila 2019 v Gornji Radgoni. LZS bo predstavila svojo dejavnost na osrednjem razstavnem prostoru. Pripravljajo *strokovno razstavo, 11. Slovenski lovski dan in državno tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja*.

Dogajanje bodo popestrili nastopi lovskih pevskih zborov

in rogistov ter predstavitev lovskih psov. V soboto, 13. aprila 2019, bo v organizaciji **Lovskega kinološkega društva Maribor** potekala *Državna razstava psov vseh lovskih pasem – CAC*. Svojo dejavnost in sodelovanje z LZS bodo predstavile lovске zveze iz sosednjih držav.

Največji praznik lovstva v sosedski regiji štirih držav (Slove-

nije, Hrvaške, Avstrije in Madžarske) bo ponujal novosti in ugodne nakupe lovске, kinološke in ribiške opreme, terenskih vozil, oblačil, obutve in drugih izdelkov za dobro počutje v naravi. Glavni poudarki spremljajočih razstav in predstavitev bodo na varovanju narave, sožitju narave in človeka, doživljajskem turizmu in izobraževanju mladih.

LOV

I. I. MEDNARODNI
SEJEM LOVSTVA IN RIBIŠTVA

Zagledani v naravo!

12. - 14. 4. 2019, Gornja Radgona

Foto: Pomurski sejem

Prijave k sodelovanju na drugem Mednarodnem ocenjevanju divjačinskih salam so odprte.

Zavod za gozdove Slovenije bo pripravil razstavni prostor, na katerem bodo predstavili lovišča s posebnim namenom. Predstavila se bo **Strelniška zveza Slovenije**, ki bo obiskovalcem omogočila streljanje z zračnim orožjem. Prikazano bo izdelovanje lovskih

pušk. **Kinološka zveza Slovenije** bo opozorila na ugodnosti, ki jih nudi svojim članom, in prikazala športno kinologijo. Prisotna bo **Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed**.

Ribičem bodo poleg pestre prodajne ponudbe namenjene

Po uspešnem prvem ocenjevanju vabi Pomurski sejem k sodelovanju na drugem Mednarodnem ocenjevanju divjačinskih salam.

Prijave: Boris Erjavec, projektni vodja,
telefon: +386 (0)2/564-21-15,
e-pošta: boris.erjavec@pomurski-sejem.si

Vabljeni k naravnemu sejmskemu sodelovanju!

Jana Dimec, projektni vodja sejma LOV,
telefon: +386 (0)2/564-21-08,
e-pošta: jana.dimec@pomurski-sejem.si;
Vesna Dajčman, projektni vodja sejma NATURO,
telefon: +386 (0)2/564-21-18,
e-pošta: vesna@pomurski-sejem.si.

strokovne razstave, predstavitev kastinga (suhih ribiških disciplin), ribolovnega turizma, strokovne literature in filmov, ribiških družin in ribolovnih revirjev, slovenskega ribogojstva ter projekta *Slovenski ribiški produkt*.

Sočasno bo 5. Mednarodni sejem NATURO ponujal zamisli, opremo, izdelke in napotke za ze-

lene potepe, dejavnosti ter bivanje. Kot pomemben del trajnostnega turizma in kulturne dediščine bo dogajanje popestrila razstava starodobnih vozil *Avto-moto klasika*.

Lovce, ribiče ter ljubitelje narave in vsega dobrega bo znova povežalo nedeljsko tekmovanje v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe.

Foto: Miran Krapež

Náš lovski tovariš in prijatelj, **Cvetko Černigoj**, je 21. avgusta lani praznoval visoki življenjski jubilej, 80-letnico.

Cvetko se je rodil leta 1938 na Predmeji na Primorskem v desetčlanski družini malega posestnika. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju. Ko jo je končal, je obiskoval nižjo gozdarsko šolo v Idriji. Svojo prvo službo je opravljal v Podgradu v Brkinih, kasneje je bil premeščen v Komen na sekcijo za pogozdovanje Krasa. Po končanem služenju vojaškega roka se je zaposlil na gozdni upravi Predmeja, kjer je opravljal različna gozdarska dela, kot so sečnja, pogozdovanje in pomoč pri odkazilu poseka.

Na pobudo gozdarskega in tudi lovškega strokovnjaka Vitomirja Mikuletiča je prišel na Gorenjsko na gozdno upravo Pokljuka kot merilec lesa. Nato je sledila premostitev v revir Radovna, kjer je bil pomočnik revirnega vodje. Leta 1970 je uspešno končal dopisno šolo za gozdarskega tehnikarja v Postojni. Kot gozdar je nato opravljal naloge revirnega gozdarja. Preden se je upokojil, je bil še dve leti vodja mehaniziranega lesnega skladišča na Rečici pri Bledu.

V LD Bled se je včlanil leta 1983. Kot gozdar je imel že priznan lovski izpit, moral je opraviti samo še družinski izpit, kjer je bil več kot uspešen. Kmalu smo v lovski družini spoznali, kakšnega izrednega člana smo dobili v svoje vrste. Leta 1991 je prevzel vodenje tretjega revirja, ki ga je vodil vse do leta 1999. Od leta 2002 do 2006 je bil predsednik nadzornega odbora lovške družine, v naslednjem mandatu, do leta 2010, pa je bil član nadzornega odbora. Kot odličen poznavalec divjadi in njenih navad je bil tudi uspešen lovec. Lovskega znanja ni skrival, ampak ga je raje kot mentor širil pripravniku.

Po upokojitvi leta 1992 si je kupil lovsko psičko, resasto jazbečarko Asto. Takrat se je včlanil tudi v Lovsko-kinološko društvo Gorenjske. Asta je osvojila njegovo srce in srce njegove žene Anice. Na veliko žalost je psičko pri sedmih letih starosti povozil avto. Brez lovškega psa ni šlo, zato je kmalu dobil novo štirinožno spremljevalko iste pasme. Dobro jo je izšolal za delo po krvni sledi in številnim lovcem pomagal pri iskanju obstreljene divjadi. Psička je dočakala visoko starost, 14 let. Nato zdravje Cvetku ni več dovoljevalo, da bi lahko svoje lovskie strasti delil še z enim lovskim psom.

Leta 2001 je Cvetko za svoje lovsko udejstvovanje prejel bronasto plaketo Zveze lovskih družin Gorenjske, leta 2007 je za svoj prispevek v lovski družini prejel plaketo LD Bled, za delo na kinološkem področju pa je leta 2006 prejel srebrni znak Kinološke zveze Slovenije. Marca 2018 je na Občnem zboru LD Bled prejel znak za lovske zasluge Lovske zveze Slovenije, kar dokazuje njegov prispevek k delovanju lovške družine in lovstva v Sloveniji nasplo.

Cvetko je kot lovec in gozdar razvil še posebno ljubezen do ptic. Je izjemno poznavalec ptic pevk, saj je sposoben določiti številne vrste, ki s svojim petjem skrbijo, da nam v gozdu nikdar ni dolgčas. Obisk pri Cvetku je vedno nekaj posebnega. Njegova lovška soba je polna lovskih spominov, lovskie strasti in tistih enkratnih zgodb,

ki jih lovci vedno znova iščemo v gozdu. Cvetko s svojevrstnim žarom in veseljem rad deli tisto, kar mu rado-darno pokloni Diana. Srnjaki, ki so se ujeli na klic njegove piščali, poključki mufloni, gamsi in jeleni ter tudi kune pričajo o njegovem lovskem znanju. Loviti, vendar loviti lovsko pravično, je bilo in je še vedno njegovo vodilo. Čeprav njegove puške že nekaj let molčijo v lovski omari, nikoli ne zamudi posveta, letnega pregleda odstrela in drugih lovskih dogodkov. Vse to priča, da je Cvetko resnično velik lovec, ki si zasluži posebno spoštovanje.

Ob njegovem visokem življenjskem jubileju mu lovci iz LD Bled iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še dolga leta bogatil našo zeleno bratovščino.

LD Bled – V. M.

V avgustu 2018 smo nazdravili z našim lovskim tovarišem **Avgustom Kosijem**, ki je praznoval 75-letnico življenja. Rodil se je 24. avgusta 1943 v vasi Ru-nec pri Ormožu, kjer je tudi gulil šolske klopi.

Že kot mladega fantiča ga je pot pripeljala na Ljubljansko barje, kjer se je kasneje tudi poročil ter si ustvaril družino in dom. Najprej se je zaposlil pri Elektro Ljubljana, nato pa se izučil za šoferja in se zaposlil pri tedanjem avtobusnem podjetju SAP. Svojo upokojitev je dočakal pri Ljubljanskem potniškem prometu kot voznik mestnega avtobusa.

V lovske vrste je vstopil leta 1968 in naslednje leto opravil lovski izpit. Delaven in vesten, kakršen je, se je že leta 1970 vključil v upravni odbor naše lovške družine – LD Tomišelj. Štiriletno članstvo v upravnem odboru je pripomoglo, da smo prepoznali njegove sposobnosti, zato je bil od leta 1974 do 1976 pomočnik gospodarja. V naslednjem mandatu (1976–1979) je bil gospodar družine. V letih 1979–1982 in 1991–1993 je bil član nadzornega odbora. Zahvaljujoč svojim vodstvenim sposobnostim je bil od leta 1982 do 1985 podpredsednik in v letih 1997–1999 starešina lovške družine. Vedno je bil pripravljen opravljati tudi različna fizična dela, kar se je še posebej pokazalo pri gradnji lovškega doma. Za vse zasluge in prispevek v lovstvu je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge (1976), redom za lovske zasluge III. stopnje (1986) in redom za lovske zasluge II. stopnje (1998).

Ker je bil vedno pripravljen za vsakovrstno sodelovanje, se je kot član družinske ekipe udeležil tudi prenekaterih strelske prireditve in bil predsednik strelske komisije od leta 1995 do 1997. Kmalu je ugotovil, da ni pravega lova brez dobrega psa. Tako je postal tudi vodnik lovskih psov brak-jazbečarjev in ptičarjev. Zaradi ljubezni do obeh pasem je bil uspešen vodnik, ki se je redno udeleževal lovov s svojo žimavko in brak-jazbečarko. Za nesebično in požrtvovalno delo na področju kinologije je leta 1979 prejel srebrni znak za kinološke zasluge in leta 1991 zlati znak za kinološke zasluge.

Drugi Gusti, ob tvojem jubileju ti lovske tovarišice in tovariši želimo klenega zdravja in dobre volje ter še veliko prijetnih lovskih dogodkov v naši družbi in družbi tvoje žimavke.

LD Tomišelj – B. L.

Nariš: Milan Somar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

90 let

Ernest Bransberger, LD Kompas Peskovci in LD Cankova
Ivan Jelenc, LD Selca
Franc Lavbič, LD Dramlje
Anton Logonder, LD Križna gora
Martin Pirečnik, LD Rečica ob Savinji
Ivo Vedenik, LD Prebold

85 let

Francišek Ačko, LD Polskava
Franc Čuk, LD Radenci
Franjo Deutchbauer, LD Ljutomer
Jožef Kastelic, LD Trebnje
Franc Ojsteršek st., LD Podsreda
Adolf Pahor, LD Fajti hrib Renče
Anton Puppis, LD Logatec
Jurij Rozman, LD Tržič
Jože Špilak, LD Majtinci
Štefan Vukan, LD Apače
Jože Zadnikar, LD Tomišelj
Jožef Zavnik, LD Brje - Erzely
Albin Zlatič, LD Bukovca
Mirko Zupančič, LD Otočec

80 let

Jožef Bauman, LD Cirkovce
Andrej Bitenc, LD Laze
Jože Bregant, LD Mirna Peč
Anton Čož, LD Kresnice
Vincenc Jagodic, LD Vodice
Janez Klemenc, LD Kamnik
Stanko Krošelj, LD Globoko
Albin Lah, LD Raša Štorje
Zvonimir Lorbek, LD Hoče
Jožef Lunežnik, LD Šmartno na Pohorju
Anton Mlakar, LD Jelenk
Franc Napret, LD Rečica pri Laškem
Marijan Oblak, LD Vodice
Anton Polanc, LD Prežihovo
Štefan Sagadin, LD Polskava
Albin Sajncar, LD Jurklošter
Aldo Sedej, LD Idrija
Franc Skok, LD Dekani
Ferdinand Stopar, LD Podčetrtek
Aldo Zlatič, LD Izola

75 let

Franc Baši, LD Voličina
Jožef Černi, LD Bogojina
Emil Frangeš, LD Puščava
Franc Gorišek, LD Vransko
Drago Grubelnik, LD Podvelka
Franc Hiti, LD Martin Krpan Bloke
Franc Hojnica, LD Grmada Celje
Jožef Jakše, LD Orehovica
Alojz Knuplež, LD Pernica
Branko Kocuvan, LD Videm ob Ščavnici

Miroslav Kopavnik, LD Kranjska Gora
Marijana Kotnik Poropat, LD Ruše
Marij Likar, LD Kozje stena in LD Trnovski gozd
Borut Miklavčič, LD Rakitna
Ervin Pečnik, LD Golavabuka
Oton Pungartnik, LD Muta
Anton Radolič, LD Boris Kidrič
Franc Rogina, LD Dragatuš
Albert Rotar, LD Gradišče Košana
Franc Selič, LD Handil Dobje
Benjamin Sever, LD Škofja Loka
Mirko Sitar, LD Trebnje
Gregor Smrekar, LD Šmartno pri Litiji
Franjo Stunkovič, LD Begunjsčica
Anton Vidic, LD Jelovica - Ribno
Štefan Vučko, LD Bakovci - Lipovci
Jožef Žabota, LD Kanal
Alojz Žunko, LD Vurmat

70 let

Srečko Ambrožič, LD Trdinov vrh
Robert Bavčar, LD Čaven
Roman Berdajs, LD Litija
Anton Bertoncely, LD Železniki
Vinko Blažinčič, LD Škale
Vojko Boškini, LD Jelenk
Boris Grubar, LD Šentjernej
Gorazd Hauptman, LD Dol pri Hrastniku
Franc Kocjan, LD Tabor Sežana
Marijan Kokošar, LD Kerkovše
Janez Kolar, LD Mengeš
Srečko Krautberger, LD Zeleni vrh Vuzenica
Marijan Krmac, LD Šmarje
Miroslav Lešnik, LD Cigonca
Anton Mlakar, LD Rogaška Slatina
Anton Ogulin, LD Metlika
Janez Pečar, LD Strunjan
Darko Petrič, LD Kobarid
Drago Podgoršek, LD Dravograd
Branko Premelj, LD Bizeljsko
Ivan Pšeničnik, LD Libeliče
Mirko Rejc, LD Sorica
Venčeslav Rode, LD Mokrc
Bogomir Šikonja, LD Loka
Dragomir Špacapan, LD Ljake
Ivan Šuper, LD Žalec
Roman Šušmelj, LD Planina
Janko Troha, LD Udenboršt
Osman Vehabović, LD Velenje
Jožef Volk, LD Trnovski gozd
Janez Zalar, LD Cajnarje
Milan Zupan, LD Dobruča
Albin Zupanc, LD Kajuh
Šmartno v Rožni dolini
Franc Žonta, LD Dole pri Litiji
Martin Žulič, LD Sela pri Kamniku

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Iz vrta v gozd

Vrtec pri Osnovni šoli Jožeta Hudalesa v Jurovskem Dolu in LD Sv. Jurij Jurovski Dol že vrsto let vzorno sodelujeta. Lovci vsako jesen obiščejo otroke v vrta, se z njimi pogovorimo in gremo skupaj v gozd založiti krmišče za fazane, simbolično krmilnico za srnjad in si ogledamo solnico. Tako je bilo tudi v četrtek, 15. novembra 2018, ko sva se z **Antonom Lenartom** po dogovoru z vzgojiteljicami odzvala prijaznemu povabilu. Doma sva pripravila kožuh divje svinje in jazbeca, srnjakovo rogovje in gamsove roglje ter pri **Lovski zvezi Maribor** pridobila razne zloženke, pravlјice o živalih in druge knjižice z živalskimi motivi.

V veliki igralnici so naju že nestrpno čakali otroci. Najprej smo skupaj zapeli pesmico o ježku, nato pa sva predstavila divjad, ki živi pri nas, njene značilnosti in predvsem, kako je zanje treba poskrbeti v naravi. Niso nama

Foto: Franc Krivec

Pot iz gozda je bila sproščena.

dali veliko časa za govorjenje. Več je bilo vprašanj, od katerih so bila nekatera zelo modra. Ko si tako med otroki in se sproščeno pogovarjaš z njimi, spoznaš, kaj otroke zanima, predvsem pa, kako razmišljajo o divjadi. Veliko jih pozna večino naše divjadi,

njihove prehranske navade in nevarnosti, ki jim pretijo. Še vedno pa je največ vprašanj, zakaj in katero srnjad lovci streljamo. Na takšna in podobna vprašanja je treba odgovoriti na preprost način, da lahko otroci to razumejo. Najraje pa povedo zgodbe o

živalih, ki so se jim pripetile na poti v vrt ali domov in v njihovem domačem gozdu. Otrokom sva razdelila material, ki sva ga prinesla s seboj, oni pa so nama podarili plakat z narisanim lovcom in slikami z obiskov iz prejšnjih let, ki bo krasil naš lovski dom.

Starejše skupine so se med tem primerno oblekle. Skupaj smo odšli v bližnji gozd do krmišč. Otroci so namreč ves teden v vrt prinašali hrano za živali. Pred odhodom v gozd smo se dogovorili, da bomo hodili previdno in tiho. Koruzo in pšenico, ki so jo prinesli, so položili v krmišče za fazane, jabolka, hruške in korenček pa za srnjad. Seveda je bilo treba ob vsakem krmišču posebej opisati njegov pomen, predvsem pa odgovoriti na številna vprašanja. Ogledali smo si še solnico, pospravili vse vrečke, v katerih so otroci prinesli hrano, in se počasi odpravili v vrt, kjer smo se poslovili in dogovorili za obisk v letu 2019.

Franc Krivec

Mladi skupaj z lovcom

V okviru tedna otroka, ki je trajal od 1. do 7. oktobra 2018, so se na **2. Osnovni šoli Slovenska Bistrica** odločili, da bosta imela 2. a in 2. b razred naravoslovni dan. Kljub slabšemu

Otroci so se zbrali na terasi lovskega doma, kjer jim je Gostenčnik predstavil delo lovcev in s preparati pri nas živečih prostoživečih živali predstavil njihovo življenje in značilnosti. Pripovedoval jim je o življenju, prehrani, bivališčih in boleznih

se lahko dotaknili. Pri opazovanju lisičjega kožuha so skupaj zapeli pesem *Lisička je prav zvita zver*. Gostenčnik je imel veliko primerkov preparatov živali pa tudi zobovja in lovskih trofej. S seboj je imel tudi psa jazbecarja, ki je bil za otroke zanimiv.

Med samo predstavitvijo so

otroci opazili veverico, ki se je sprehajala po vejah bližnjega drevesa. Ob domu jim je Alojz zakuril ogenj, ob katerem so se lahko ogreli in pomalicali hrano iz nahrbtnikov. Otroci so se vračali v šolo po isti poti, le da so med potjo nabirali tudi gozdne sadeže.

Branko Ačko

Foto: Branko Ačko

Predstavitve gamsa

vremenu so se iz osnovne šole z nahrbtniki, primerno obuti in oblečeni, odpravili po *Močeradovi poti* proti lovskemu domu na Zgornji Bistrici. Otroke so vodile učiteljice **Marjanca Frangež**, **Lučka Šraml**, **Veronika Frešer** in spremljevalka **Stanislava Stopar**. Že pot je bila zanimiva, saj poteka po gozdu nad Slovensko Bistrico v smeri Pohorja. Na koncu poti jih je pričakal predsednik LD Slovenska Bistrica **Alojz Gostenčnik**.

prostoživečih živali ter navadah in nevarnostih za živali in ljudi. Poudaril je pomembnost sožitja med ljudmi in živalmi v sobivanju z naravo. Predstavil je tudi, zakaj je lahko nevarno prijemanje oziroma drugi stiki s prostoživečimi živalmi. Otrokom in učiteljicam je pokazal različne lovske trofeje, za vsako posebej povedal značilnosti, otroci pa so lahko postavljali vprašanja. Tudi kožuhov in preparatov prostoživečih živali so

Narisa: Vital Šuligoj

LISICA (*Vulpes vulpes*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Kaj lisici omogoča njen dolg košat rep?

- a) Vzdrževati status najlepše živali v gozdu.
- b) Telesno stabilnost in hitro usklajevanje gibov pri dolgih skokih.
- c) Prav nič – ima ga po nepotrebnem in ji je samo v napoto.

Kako hitra je lahko lisica?

- a) Premika se lahko s hitrostjo pešca – 5 km/h.
- b) Hitra je kot avtomobil v mestu – 50 km/h.
- c) Hitrejša je, kot je lahko avtomobil na avtocesti – 150 km/h.

So lisice dobre plavalke?

- a) Nikakor ne, v vodi bi se utopile po nekaj sekundah.
- b) Plavati znajo le za silo.
- c) Vsekakor, dobre plavalke so, vendar le, če so v to prisiljene.

Kaj lisica stori, če ujame več plena, kot ga lahko poje?

- a) Višek zakoplje za slabe čase.
- b) Višek shrani v hladilnik.
- c) Nikoli ne nalovi toliko, da bi ji kaj ostalo.

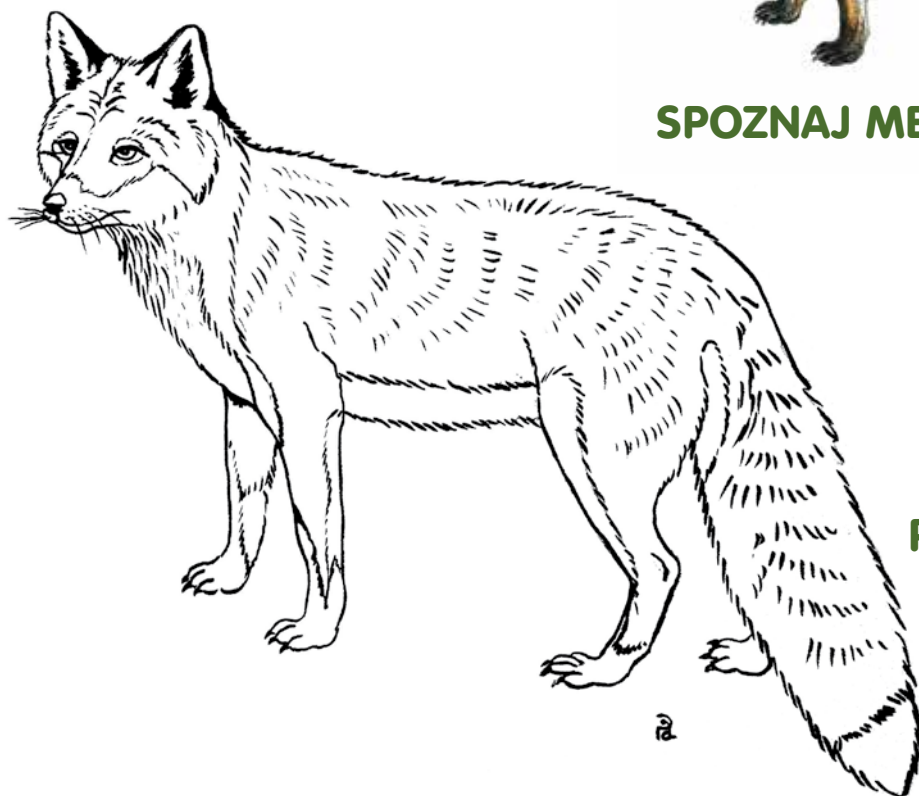
Kaj je lisičina?

- a) Lisičje krzno.
- b) Značilno lisičino oglašanje.
- c) Rov, v katerem se naseli lisica.

Pravilni odgovori:
b, b, c, a, c

SPOZNAJ ME.

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

 Narisiel: Igor Pičulin	ZBIRKA LITERARNIH ALI STROKOVNIH BESEDIL		SLOVENSKA PESNICA ZA NAJ- MLAJŠE (MIRA)	SORODNIK PO MOŠKI STRANI V RIMSKEM PRAVU	PRIREDITEV OB POMEM- BNEM DOGODKU	PRITOK REKE PO V SEVERNI ITALIJI (IZ: TORA)	AVTOR "CVETJA V JESENI"	LIRSKA PESNIŠKA OBLIKA	PROIZVODNI ALI TRGOV- SKI PREDMET
	SIMBOL SONCA PRI STARIH INDUCIJAH								
	KDOR JE NA ČELU SKUPNOSTI (NPR. INDI- JANSKI ...)								
	ČLOVEK, KI SE NE ZMENI ZA DRUGE								
	PREBI- VALCI SLAVONCIJE								
NA VLAŽNIH TLEH RASTOČA RASTLINA Z DROBNIMI BLEDDORUMENIMI CVETOVI	RADUSKA POVEZAVA	IME IN PRI- IMEK HRVAŠKEGA FILMSKEGA REŽISERJA	SLAVNI ANGLEŠKI KOLIDŽ	IME 40 SLOVEN- SKIH VASI IN ZASELKOV	SKUPINE PTIC		ETUI		
					ČREDA OVAC		ŽRTEV TERO- RISTOV		
VEČJA SKUPINA MUZIKOV						IME SLIKARJA KREGARJA			
DEL GLEDA- LIŠČA					OLESE- NELE RASTLINE	GOSTAVIL JOŽE PETELJK	NASKOK PO NJEJ TEČE KRI		
IDEJNI UTEME- LJITELJ						IZLOČEK JETER SOONIK V ST.GRŠKEM PODZEMLJU		ZNAK VKLESAN V KAMEN	NAJVEČJA ŠVICARSKA REKA
OPRAVILO KRIMINA- LISTOV (DVE BESEDI)									
	ENAKA VOKALA			SREDIŠČE RUDNIKOV BOKSITA V BOLIVJI	NEKDANJE JAPONSKO GL. MESTO	POSODA ZA MALTO			
	PRIHOD V PROSTOR								
NAVZGOR USMERJENA SILA					LETOVIŠČE PRI OPATUI		MENIČNO POROŠTVO (IZ ČRK: LAVA)	KITAJSKO MESTO (TUDI: YIBIN)	LOJZE ROZMAN PISATE- LJICA MALENŠEK
DROG, KI POVEZUJE SPREDNJI IN ZADNJI DEL VOZA					JO BOSTE REŠILI DO KONCA?	UNITED PRESS INTERNA- TIONAL (KRATICA)	ČEDNOST, UREJENOST, ELEGANCA	STAREJŠA FRANCOSKA FILMSKA IGRALKA (ANOUK)	
SELENU PODOBNA KOVINA S SIMBOLOM Te					MAJHEN ZAJEDALEC LADO LESKOVAR		INSKRIP- CIJA NASPROTNO OD PROTI		KRAJŠA OBLIKA ZAJIMKA KATERI
VRSTA ZAJIMKA (2 BESEDI)									
KRAJ V BLIŽINI BOROVNICE				GOSPODINJ- SKI PRI- POMOČKI					

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična ugananka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števíli od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

6 8 9 1 2 7 5 8
1 5 2 7 9 8 6 4
4 7 8 5 6 3 1 2
2 1 6 8 5 9 7 4
9 8 5 4 7 1 6 3
7 6 4 2 8 9 5 1
5 2 7 9 1 4 8 6
8 4 1 3 5 6 2 9
3 9 6 8 2 7 4 1

		7			8	9	6	3
	6							
		8		1		4		5
			6					4
2	3	9		4		5	8	6
7					9			
6		1		9		8		
							5	
8	5	4	2			6		

Rešitev križanke:

I K I N T V A I T I K I O P A K O
K I M E I A V Z I N T A I R A I Z O
I S I S A P I U S A R T U R T E L
E I M E I A I E A R A S V O R A
T R I R A I K A I Z O N A V Z O N
A K A R A T A L M A T O O
A V A V A K A S I S P R E I N A P R E
I O I O I O I O I O I O I O I O
T A V A V A N A V A N A V A N A
T A N E S T A N E S T A N E S T A N
O K I O K I O K I O K I O K I O
I O I O I O I O I O I O I O I O
T A N T A N T A N T A N T A N T
R A V A V A V A V A V A V A V A
A K A I K A I K A I K A I K A I K A

Foto: Janez Popež

Lov za goste v LD Puščava

Na sončno soboto, 10. novembra 2018, je **LD Puščava** organizirala skupni lov za goste. Lova se je udeležilo precej lovcev iz celotne Slovenije, pridružilo pa sem nam je tudi nekaj lovskih gostov iz sosednje Avstrije. Lov je potekal na območju revirja Rdeči breg.

Že zjutraj ob zboru lovcev je bilo čutiti veselo vzdušje, polno pričakovanja. Starešina **Tomaž Golob** in gospodar **Andrej Grušovnik** sta po pozdravnem nagovoru prisotne opozorila na varnostna pravila ter jih seznanila s pravili lova. Izvedli smo en daljši pogon, ki pa je takoj na začetku nakazal, da bo lov uspešen, saj je bilo slišati kar nekaj strelav na celotnem območju lova. Po dobrih dveh urah pogona se je

lov končal. Ob pozdravu lovini je bilo kaj videti. S številnimi natančnimi strelami so lovci uplenili kar 20 osebkov jelenjadi. Na lovu so uplenili tudi jelena, v veliko veselje pa nam je, da ga je imel možnost upleniti lovski gost.

Lov smo zaključili z zadnjim pogonom ob odličnem divjačinskem golažu, ki so ga pripravile naše boljše polovice. Ob kozarcu rujnega, kar se na Martinovo soboto tudi spodobi, smo še dolgo

v noč podoživljali prijetne trenutke uspešnega lova na Pohorju. Zahvala za tako uspešen lov velja organizatorjem lova, pomočnikom ter predvsem pogonu, ki je resnično odlično izvedel pritisk iz dveh smeri. Zahvalili bi se radi tudi vsem lovskim gostom za udeležbo in disciplino na lovu, ki se bo po številu uplenjene divjadi prav gotovo zapisal v zgodovino.

Matija Pernat

Foto: Samo Šlaus

Skupni lov LD Puščava, ki je bil na Martinovo soboto, se bo po številu uplenjene divjadi prav gotovo zapisal v zgodovino.

Železničarji in lovci na drugem srečanju

Člani LD Loka pri Zidanem Mostu so v nedeljo, 7. oktobra 2018, že drugo leto zapored pripravili skupni lov in srečanje železničarjev, ki so tudi lovci. Udeležilo se ga je več kot 40 lovcev iz vse Slovenije iz več podjetij v skupini Slovenske železnice in različnih poklicnih profilov. V nedeljskem dopoldnevu so tokrat lovili na hribovitem območju pod Velikim Kozjem, druženje pa nadaljevali pri lovskem domu v Loki pri Zidanem Mostu.

Organizatorji so poskrbeli za visoko raven varnosti med lovom, udeleženci pa z velikim spoštovanjem lovske etike potrdili, da ima srečanje železničarjev, ki jih povezuje lovstvo, veliko možnosti, da postane tradicionalno. Pohvalili so tudi prizadevanja organizatorjev ter potrdili svojo navzočnost na prireditvi prihodnjega jesen.

Jani Krivec

Foto: Jani Krivec

Člani LD Loka pri Zidanem Mostu so že drugo leto zapored pripravili skupni lov in srečanje železničarjev, ki so tudi lovci.

»Jaga« treh lovskih družin

Čas hitro teče in leto je zopet naokoli. Prvo nedeljo v novembru je bila jaga treh družin: LD Martin Krpan – Bloke, LD Sodražica in LD Velike Lašče. Tudi letos sem bil povabljen na ta lov. Zbrali smo se, kot že nekajkrat, na tromeji na Novem Potu. Lova se je udeležilo okoli sto ljudi.

Po pozdravljanju in pogovoru smo se postavili v vrsto, kjer so delili vroče konjske hrenovke in čaj. Ko smo se dobro okrepčali, smo naredili vrsto, da so

nas prešteli. Lovovodja nam je izrekel dobrodošlico in nas seznanil s potekom lova. Najprej nas je opozoril na varno ravnanje z orožjem, da bomo vsi zdravi in živi prišli na zborna mesto pri bivaku Dolgi rep v LD Velike Lašče, potem pa pojasnil potek lova. Posebnost letošnjega lova je bila, da so samo gostje lahko lovili tudi jelena od dveh do štirih let. Slednje je bilo dovoljeno tudi vsem štirim udeležnim lovkom, ne glede na to, iz katere lovske družine so bile. Pozdravili so nas starešine vseh treh lovskih družin ter nam zaželeli dober pogled in prijetno počutje na lovu. Preden

Foto: Vital Šuligoj

Prijeten klepet med udeleženkami po končanem lovu

Foto: Vital Šuligoj

Lovci čakajo malico.

smo se odpravili na stojišča, so pevci Lovskega pevskega zbora Martin Krpan Bloke zapeli, mi pa smo jih nagradili z aplavzom.

Lovovodja je določil vodje skupin, ki so bili zadolženi vsak za svoj teren in so s seboj odpeljali strelce in gonjače. Lovili smo na terenu vseh treh družin in lov naj bi trajal dobri dve uri. S prijateljem Lojzetom sva zapirala en del laškega lovišča. Vreme je bilo bolj kislo, a ni bilo dežja in mraza. Imel sem idealen »štant«, saj je bil, razen za hrbtnom, zelo pregleden. Upal sem, da bo mimo prišla kakšna lisica. Tam blizu je krmišče za medvede, zato sem bil malo na trnih, da me bo prišel pozdravit Marko. To je ogromen medved, ki je tam gospodar. Spraševal sem se tudi, ali bo namesto Marka prišla nje-

gova partnerka **Angela** s svojima mladičema. Po dobrih dveh urah poslušanja pasjega laježa in kar nekaj streljih sva se z Lojzetom odpravila do bivaka, kjer sta že ležali lisici. Malo kasneje so pripeljali še jelena, ki ga je uplenil gost s Primorske.

Iz kotla je dišalo po kranjskih klobasah, ki so nam jih postregli s svežim kruhom, pijačo pa si je vzel vsak sam po želji. Kasneje so pripeljali še uplenjeno košu-

to in tele, ki so ju našli s psom krvosledcem. Lovovodja je sklical zbor in ugotovili smo, da smo vsi. Vprašal je, kaj je kdo streljal, da bi ugotovili, ali je treba kakšno divjad še poiskati. Pohvalil nas je, ker smo upoštevali red in disciplino, sledil je pozdrav lovini. Uplenili smo: jelena, košuto, tele in dve lisici. Diana nas je torej bogato obdarila s plenom.

Uradni del lova je bil končan, sledila sta še druženje in zaba-

va. Srečal sem stare prijatelje in lovske tovariše ter spoznal nekaj novih. Lov je gotovo dosegel in presegel svoj namen: druženje, prijateljstvo in spoznavanje novih ljudi. Vse pohvale organizatorjem lova. Tudi sodelovanje vseh treh lovskih družin je bilo odlično. Vse skupaj je naredilo nepozaben dan.

Še posebej bi omenil dva posameznika – **Ivana Laha** in njegovega sina **Matjaža**, ki z

odličnimi hrenovkami in kranjskimi klobasami vedno poskrbita, da nismo lačni. Vsakomur, ki je bil povabljen na ta lov, pa se ga ni udeležil, je lahko žal. Domov nisem odšel med prvimi, »pometal« pa tudi nisem. Na poti domov, ko sem gnil svojega jeklenega konjička proti Ljubljani, sem si od zadovoljstva mrmral pesmico.

Vital Šuligoj

Jezerski večer z lovskimi pevci, rogisti in muzikanti

V dvorani doma Korotan na Zgornjem Jezerskem je **LD Jezersko** 22. septembra 2018 organizirala lovski večer, koncert z **Lovskimi rogisti iz Bohinja in lovskima pevskima zboroma (LPZ) iz Škofje Loke in Železne Kaple**. Pridružila sta se jim tudi domačina – brata: 15-letni **Marko** (harmonikar) in 13-letni **Tobi Smrtnik** (baritonist). Dvorano Korotan so vaščani Jezerskega, katerim je bil lovski koncert prvenstveno namenjen, in lovci zasedli do zadnjega kotička. To je bil prvi tovrstni lovski koncertni dogodek na tako visoki ravni, obenem pa tudi v času, ko se je po okoliških gozdovih že razlegalo rukanje jelenov.

Škofjeloški LPZ, ki je vse bolj dovršen, praznuje tridesetletni jubilej delovanja. Njegovi člani so pretežno člani lovskih družin iz okolice Škofje Loke, Selške in Poljanske doline. Med njihovimi pevci je tudi lovec **Božidar Prevc**, oče slavnih bratov Prevc – **Petra**, **Domna** in **Ceneta**. Kot posebnost naj omenimo, da zbor aktivno in dopolnilno sodeluje ter nastopa z Bohinjskimi rogisti. Strokovni pevovodja je **Tone Habjan**.

Za petindvajsetčlanski LPZ iz Železne Kaple (Avstrija) bi lahko rekli, da je v celoti slovenski. Ustanovljen je bil leta 1976 in se je uveljavil tako med Slovenci kot nemško govorečimi Korošci. Ob svoji 40-letnici so izdali tudi svojo zgoščenko. Bili so zelo počaščeni, ko smo jih povabili na Jezersko. Od leta 1995 je njihov vodja **Joz Stare**.

Opravičilo

Lovec **Jernej Štrajhar** se v svojem imenu in imenu **LD Sela pri Kamniku** lovca **Anžetu Riflu** opravičujem zaradi netočnih izjav glede odstrela srnjaka.

Foto: France Ekar

Lovski pevski zbor iz avstrijske Železne Kaple je s svojim nastopom v slovenskem jeziku izkazal domoljubje in prijateljstvo.

Za vse nastopajoče lovske zборе na *Jezerskem večeru* lovskih pesmi in melodij je znano, da aktivno in pogosto nastopajo tudi za splošno javnost v občinskem ali regijskem prostoru, v bližnjem in daljnem zamejstvu in ob vseh lovskih dogodkih, prireditvah lovskih družin, območnih lovskih zvez in ob drugih kulturnih ter družabnih dogodkih in srečanjih.

Na večeru, ko je nastopajoče in vse zbrane pozdravil predsednik Zveze lovskih družin (ZLD) Gorenjske **Peter Belhar** in ko je pobudnikom in organizatorjem lovskega koncerta čestital za organizacijo, jim je med drugim še rekel: »Prepričan sem, da je lovstvo s takimi dogodki prestopilo okvire ozkega pojmovanja lovstva. Prav z lovsko kulturo, ki je postala del naše skupne kulturne zakladnice, nas označuje za edinstvene, kar nas lovec pravzaprav predstavlja drugačne. Prav kulturni utrip tudi na nocojšnjem večeru ustvarja merila za obzirnejše ravnanje človeka do narave, varovanja in ohranjanja kulturne in naravne dediščine. Tako se ustvari tudi trdnjši občutek za skladnost človeka z družbo in naravo.«

Župan Občine Jezersko **Jurij**

Rebolj se je pridružil dejstvu, da so poslanstva, vrednote in dejavnosti lovstva pomembna dejanja in tudi kulturna dobrina za kraj in občino. Zahvalil se je organizatorjem za odlično prireditev in dejal, da mu ni žal, da je tudi občina podprla tak dogodek.

Franc Jozef Smrtnik, župan Železne Kaple, ki je na jezerski večer lovskih pesmi pripeljal izjemno kakovosten LPZ iz Železne Kaple, je poudaril, da prav kultura in pesem, pa tudi tradicionalno in sodobno gorsko lovstvo uspešno krepijo in utrjujejo slovenstvo. Posebej je poudaril, da je še kako pomembno in potrebno ohranjanje dobrih sosedskih odnosov, prijateljstva, saj na obeh straneh 24 km dolge državne meje živijo predstavniki slovenskega naroda. Narava in življenje v njej ne poznata meja, toda ne glede na to moramo skupaj varovati in ohranяти naravo in si prizadevati proti nameram za spremembo namembnosti kmetijsko-pašnih in gozdnih površin ter drugih zemljišč.

V sklopu lovsko-kulturnega večera smo med glasbenimi točkami lahko prisluhnili številnim mislim, med drugim tudi tisti akademika

dr. Boštjana Žekša, nekdanjega ministra za Slovence po svetu in zamejstvu, ko je o lovstvu ob priložnosti zapisal: »Če je strast gibalo ljubezni, potem je tudi lov posebna vrsta ljubezni. Za strast velja, da je v krvi. In lovec ve, kaj je kri. Zato čuti tudi, kaj je domači rod. Ko se lovčeva ljubezen do narave zlije s privrženostjo svojemu rodu in svoji domovini, potem dobimo pravega, naravi predanega in narodno zavednega lovca.«

Večer lovske pesmi se je končal s skupnim nastopom LPZ Škofja Loka in Bohinjskih rogistov. Lahko zatrdimo, da smo doživeli nekakšno obojestransko veselje – poslušalci in vsi nastopajoči. Večerni kulturni dogodek je sklenil Belhar z besedami: »Nocoj smo imeli privilegij doživeti večer lovskih pesmi in ponovno dokazati, da lovsko pesem in glasba ne poznata meja, kar še posebej velja prav za lovec.« Prijateljsko lovsko druženje se je v lepem predjesenskem večeru nadaljevalo s pesmijo in glasbo v slikovitem jezerskem lovskem domu, katerega okoliška kulisa so tudi čudoviti vršaci.

France Ekar

OZAVEŠČANJE

AKCIJA: Pravi moški skrbi zase!
NOSILEC AKCIJE: Društvo onkoloških bolnikov Slovenije
<https://izogniseraku.si/>

Pravi moški z zdravjem začne na krožniku!

V Sloveniji je rak, podobno kot v drugih evropskih državah, med najpogostejšimi vzroki smrti, pri moških je celo na prvem mestu. Pri moških so najpogostejše vrste raka rak prostate, nemelanomski kožni rak, rak pljuč ter rak debelega črevesja in danke. Cilj vse-slovenske kampanje *Pravi moški*, ki jo že tretje leto izvaja **Društvo onkoloških bolnikov Slovenije** v sodelovanju z **Ministrstvom za zdravje** in **Onkološkim inštitutom Ljubljana**, je ozaveščati moške o vrstah raka pri moških in načinih preventive, med katerimi je poleg redne telesne aktivnosti pomemben dejavnik tudi uravnotežena prehrana. Zato so zadnjo akcijo ozaveščanja poimenovali *Z zdravjem začnem na krožniku*.

Na **Nacionalnem inštitutu za javno zdravje** (NIJZ) ocenjujejo, da bi skoraj polovico vseh rakavih bolezni lahko preprečili z zdravim življenjskim slogom, rednim sodelovanjem v presejalnih programih za raka in tudi z življenjem v manj onesnaženem okolju. Samo

z ustrežnejšo prehrano bi se lahko izognili tudi do 30 % vrst raka. Po navadi so moški manj dovzetni za zdravstvena priporočila, prav tako zaradi trenutnega zdravja in dobrega počutja prehrani ne namenijo pozornosti. Še posebno to velja za mlajše moške, ki še nimajo toliko pridruženih zdravstvenih težav kot starejša populacija.

Podatki zadnje raziskave *Z zdravjem povezan vedenjski slog prebivalcev Slovenije* (NIJZ, 2016) kažejo, da se moški v primerjavi z ženskami prehranjujejo manj zdravo – imajo manj redne obroke, hrano pogostejše dosoljujejo ali

izbirajo bolj slano, uživajo manj zelenjave, več ocvrtih jedi, hitre hrane in zlasti več mesa ter mesnih izdelkov, pogostejše posegajo po sladkih in alkoholnih pijačah. Med moškimi je tudi več tistih, ki imajo že pridružene dejavnike tveganja, kot so povišan krvni sladkor, visok krvni tlak in dislipidemije (nenormalne vrednosti maščob v krvi). Zaradi sočasne telesne nedejavnosti je med odraslimi moškimi tudi več čezmerno hranjenih. Delež debelih moških se je med letoma 2001 in 2016 povečal s 16 % na 20 % odrasle moške populacije.

Od načina prehranjevanja in izbire hrane je odvisno, ali bo le-ta pri posamezniku delovala kot dejavnik tveganja, ki ogroža zdravje, večja obolevnost in prezgodnjo smrtnost, ali pa kot varovalni dejavnik, ki krepi zdravje, večja kakovost življenja in ga podaljšuje. Za Slovenijo je bilo izračunano, da bi lahko za 6 % zmanjšali tveganje za nekatere vrste raka, če bi dnevno v povprečju zaužili 100 gramov več zelenjave in sadja. V tem pogledu ne poznamo le »slabih« in »dobrih« živil, ampak predvsem slabe in dobre kombinacije. Zato je treba pazljivo izbirati prehransko ustrežnejša živila, paziti na pravilne postopke priprave, ki ne bodo povečali tveganja, upoštevati načelo uravnoteženega krožnika in ga prilagoditi svojim potrebam. Obroke pa enakomerno porazdeliti preko dneva, da presnova ne bo preobremenjena.

Kaj svetujemo Pravi moški, ki želijo jesti bolj zdravo?

Odgovorite na vprašalnik *10 korakov do zdrave prehrane* na spletni strani www.izogniseraku.si/prehrana.

Obiščite najbližji zdravstveni dom, kjer delujejo **Centri za krepitev zdravja**: www.skupajzazdravje.nijz.si/sl/centri-za-krepitev-zdravja/.

Poiščite več informacij na www.prehrana.si in www.dober.tekslovenija.si.

Nosilec akcije:

V sodelovanju z:

DRUŠTVO
ONKOLOŠKIH
BOLNIKOV
SLOVENIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

DOBER TEK
Slovenija
Zdrava izbira & več gibanja

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

ONKOLOŠKI
INŠTITUT
LJUBLJANA

INSTITUTE
OF ONCOLOGY
LJUBLJANA

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za sport

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK: Optium, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: strelne daljnogledi Yukon Jaeger

Belorusko podjetje Yukon je znano predvsem po proizvodnji nočnih optičnih naprav z odličnim razmerjem med kakovostjo in ceno. Že nekaj časa je med lovci kar veliko povpraševanje po Yukonovi seriji strelnih daljnogledov Jaeger, ki jih prav tako odlikuje odlično razmerje med kakovostjo in ceno. V sklopu serije so naslednji modeli: 1–4 x 24, primeren za lov na pogonu; 1,5–6 x 42, ki je primeren za streljanje na krajše in srednje razdalje, mogoče ga je uporabljati tudi za

pogone; 3–9 x 40, univerzalen lovski strelni daljnogled, in 3–12 x 56, ki je zaradi velikosti objektiv primeren za lov v mraku.

Strelni daljnogledi Yukon Jaeger so narejeni v Belorusiji. Yukon zatrjuje, da strelni daljnogledi Jaeger lahko prenesejo do 7000 joulov energije, kar v praksi pomeni, da jih lahko montiramo tudi na puške, kalibra .375 H & H ali 9,3 x 64. To je za strelne daljnogled v tem cenovnem razredu izjemno. Strelni daljnogledi Yukon Jaeger imajo križ v drugi goriščni ravnini – ob večanju povečave se križ ne debeli, tako da ni prevelikega prekrivanja tarče. Ker je premer cevi vseh štirih modelov 30 mm, je zanje zelo enostavno najti montažo. Modeli 1–4 x 24, 1,5–6 x 42 in 3–12 x 56 imajo štirikratni faktor približevanja (slika, vidno na najnižji povečavi,

ki jo strelni daljnogled ponuja, lahko približamo do štirikrat), medtem ko je pri modelu 3–9 x 40 bolj tradicionalno razmerje povečav s trikratnim faktorjem približevanja. Serija ima zaščito

IPX7, kar pomeni, da jih lahko za 30 minut potopimo v globino do enega metra. Kupole so lovske, torej pokrite s pokrovčki. Klikli se dobro občutijo. Odlična lastnost je tudi, da je strelne daljnogled

Foto: Optium, d. o. o.

Yukon Jaeger 1–4 x 24

Yukon Jaeger 3-12 x 56

Foto: Optimum, d. o. o.

Jaeger zelo preprosto nastaviti na ničto nastavitvev. Ko je strelni daljnogled nastreljen, uporabnik potegne kupolo navzven in jo obrne tako, da je število 0 poravnano s črtico pod kupolo, nato pa kupolo potisne nazaj na svoje mesto. Tako si je še lažje zapomniti točno nastavitvev ob nastrelitvi. Ker so daljnogledi polnjeni s suhim dušikom, se uporabniku ni treba ukvarjati z nadležnim rosenjem leč v hladnejših mesecih. Klik

so ¼ MOA*, kar pomeni, da en klik premakne mesto zadetka za približno 0,7 cm na 100 m. Izjema je strelni daljnogled 1-4 x 24 s klikom ½ MOA (en klik premakne mesto zadetka za približno 1,5 cm na 100 m).

Strelni daljnogledi Yukon Jaeger so opremljeni s fino osvetlitveno piko (1,5 cm na 100 m), vidno v sredini križa. Omogočajo večstopenjsko nastavitvev jakosti osvetlitve. Manjša pomanjkljivost

je le, da model 1-4 x 24, narejen za pogone, ne nudi dnevno svetle rdeče pike. Upoštevati je treba, da gre za strelni daljnogled, ki stane manj kot 500 evrov. Vse druge strelne daljnogledne serije Jaeger lahko, kar zadeva optične lastnosti, brez težav postavimo ob bok drugim strelnim daljnogledom s ceno do 1000 evrov. Pri strelnih daljnogledih Yukon Jaeger torej ne bomo našli dnevno-svetle pike, je pa res, da je pika zelo primerna za uporabo v mraku. Ker jih je mogoče uporabiti skupaj z nočnim nastavkom, je med ponujenimi nivoji svetlosti še nivo NV (night vision, ang. nočni pogled). Med vsakim nivojem za jakost osvetlitve je še dodaten nivo za izključitev svetlosti, kar je odlično, saj lahko osvetlitev po potrebi hitro izključimo ne glede na izbrano stopnjo osvetlitve. Strelni daljnogledi serije Jaeger glede na ceno ponujajo zelo široko vidno polje brez tunelskega učinka na katerikoli povečavi. Centralna in robna ostrina sta za ta razred prav tako izvrstni. Yukon Jaeger 1-4 x 24 lahko na enkratni povečavi uporabljamo kot alternativo za

rdečo piko, saj lahko skozenj gledamo z obema odprtima očesoma.

Brez zadržkov lahko zaključimo, da so lovski strelni daljnogledi Yukon Jaeger trenutno med najboljšimi v cenovnem razredu okoli 500 evrov. Nudijo široko vidno polje, dobro robno ostrino in majhno fino nastavitveno rdečo piko, prirejeno za mrak. Odlikuje jih vzdržljiva konstrukcija – zdržijo lahko odsun zelo močnih kalibrov. Imajo kar desetletno jamstvo in – kar je še pomembnejše – servis v Litvi, zato ob morebitni okvari naprave uporabnik ne bo imel preglavic s pošiljanjem zunaj Evropske unije. Yukon nudi servisne storitve tudi po preteku jamstvene dobe.

Nakup je mogoče na spletni strani www.optics-trade.eu in v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na št. 031/770-520 (Optics-trade).

* Ameriški, japonski in mnogi drugi daljnogledi so pogosto izdelani tako, da so »klikli« umerjeni v kotnih minutah (M. O. A. – Minute of Angle), in sicer 1/4 MOA ali 1/8 MOA. Ena kotna minuta na 100 metrov oddaljeni tarči znaša približno 2,9 cm.

So lovci, ki so na lovu veseli ženske družbe, in so tisti, ki godrnjajo, da ženska na lovu prinaša nesrečo. Pozitiva in negativa. In kaj naj rečem jaz? Ena od 495 lovk v Sloveniji. Lovk? Tipično vprašanje za nas, lovke: »Kako se reče ženskemu lovcu?« In postavljenemu vprašanju takoj pristavijo odgovor, kakor da gre za retorično vprašanje. »Lovka? Lovkinja? Lovača pa najbrž ne, ali pač?« Krohotu sledi avtomatsko drugi odgovor, kakor da ne bi bila prisotna ali pa morda kakor da se hoče pred mano dokazati, da ni neveden: »Ne, v zakonu piše, da je lovka past. V Slavoniji vam rečejo lovkinje.« No, mislim, da smo kar lovke. Vsem tem vprašanjem pa se lovke ne moremo izogniti. Z njimi naši lovski tovariši le »orjejo ledino«, ker želijo ugotoviti, kdo je ženska, oblečena v zeleno, s puško na rami. Je to odraz podcenjevanja žensk? Ah, kje pa. Samec se vedno šopiri pred samico.

Tisti, ki menijo, da ženska na lovu nima kaj iskati, poskušajo svoje argumente podkrepiti z zgodovinsko razlago, da so moški od nekdaj lovci, ženske pa nabiralke in naj naberejo šipek in skuhamo čaj. Spet ena lovska! Namreč: lov je bil način, ki je omogočal preživetje le do železne dobe. Od

takrat naprej, ko se je v skladu z evolucijo izboljšalo tudi orožje in ko je bilo divjad lažje ujeti, je lov hobi. Naj pripomnim, da je bila ženska doba nekje od 1000 let pr. n. št. do 100 let pr. n. št. Tako, zgodovinsko gledano ženske nismo nabiralke že približno 3000 let, čaj pa vseeno lahko skuhamo.

Pa vendar, v nekaterih tujih člankih zasledim, da je udejstvovanje žensk pri lovu le ena od oblik emancipacije žensk. Mogoče. Pro et contra. Lahko bi pikro dejali, da je to zgolj zato, ker hoče biti ženska povsod glavna in hoče to vlogo uveljaviti še na lovu (potem, ko je glavna že doma). Sicer pa že sama mitologija izpostavlja kar nekaj lovk oziroma zavetnic lova. Prva

Lovkina kolumna:

Ženska na lovu je (ne)sreča

je zagotovo v rimski mitologiji boginja divjadi in lova Diana, ki je tudi boginja mesečine, narave in zaščitnica žensk ob porodih. V grški mitologiji se boginja divjadi in lova, pa tudi zaščitnica mladih deklet, imenuje Artemida. V slovanski mitologiji je boginja lova Devana, v finski Mielikki in v keltški Flidais. Po drugi strani pa so ženske v zgodovini spremljale moške na lovu zato, ker je ženska morala spremljati moža. Ženski je mesto ob moškem. No, to je vsaj veljalo za bogate Evropejke, posebno za dvorjanke kralja Ludvika XIV. Takrat so pogosto lovili na konjih. Da se ženske pri tem ne bi poškodovale, so jezdile v damskem sedlu (ob strani). Med znanimi lovkami so bile Catharina de Medici,

cesarica Elizabeta (znana pod vzdevkom Sisi), danska kraljica Ana, angleška kraljica Elizabeta prva in druge. In če je že od nekdaj tako, da so ženske povezane z lovom, sedanje udejstvovanje žensk na lovu ne preseneča in ne pomeni nikakršne emancipacije.

Torej: je ženska na lovu sreča ali nesreča?

Odvisno! Če ženska (v literaturi je sicer zapisan izraz »baba«) ni lovka in jo lovec sreča na poti na lov, je po stari lovski vraži to nesreča. Če ženska pri srečanju lovcu še reče »srečno«, pa je bolje, da se lovec obrne in gre domov. Če je ženska lovka, pa je sreča oziroma nesreča odvisna od tega, kako je ženska videti in se znajde. Takrat ni pomembno niti, kaj upleni, niti kje upleni. Kot je dejal lovski tovariš: »Če lovka hodi pred nami in mi za njo, lahko upleni prašiča tudi v največji dolini, pa ga bomo z veseljem ven zvlekli.« Zato, lovske tovarišice, bodite iznajdljive, hodite pred lovskimi tovariši, pa lahko streljate tudi v dolinah.

In če bo na lovu sreča ali nesreča, bo na koncu, tako kot pri vsaki stvari, odločila ženska – boginja Diana namreč.

Maja B.

LOVSKE OSEBNOSTI:

Artemida

Grška boginja lova in »gospodarica divjih živali«

Artemida je boginja, ki jo v rimski mitologiji zamenjuje **Diana**. Nekateri viri sicer navajajo, da je Artemida hči **Demetre**, vendar je splošneje sprejeta predpostavka, naj bi bila Artemida **Apolonova** dvojčica, njuna oče in mati pa sta **Zeus** in **Leto**. Artemida naj bi se rodila prva in naj bi Leto takoj pomagala pri rojstvu svojega brata. Rodila naj bi se v Delosu. Artemida naj bi bila divja večno mlada devica, ki jo je zanimal samo lov. Podobno kot Apolon je Artemida pri lovu uporabljala kopje, s katerim je lovila jelene, poleg njih pa tudi navadne smrtnike.

Artemida naj bi bila tista, ki je ženskam, ki so umrle pri porodu, zadajala bolečino. Zadelek njenega kopja je pomenil naglo smrt, še posebno v primeru, ko tisti, ki ga je kopje zadelo, ni čutil nobene bolečine. Artemida je bila maščevalna in veliko ljudi je trpelo zaradi njene jeze. Skupaj z Apolonom je pomorila **Niobine** otroke. Šest sinov je med lovom na gori **Kitareon** ubil Apolon, Artemida pa je umorila šest njenih hčera, ki so ostale doma. Njuno dejanje je posledica Niobine razžalitve Leto. Čeprav komaj rojena, naj bi Apolon in Artemida ubila zmaja, ki ju je napadel. Podobno naj bi storila s **Titusom**, ki je bil nasilen do Leto.

Artemida je sodelovala v spopadu proti titanom. Velikana **Gratona** je premagala s **Herkulovo** pomočjo. Poleg njega je Artemida porazila še velikana **Heliosa**. V **Arkadiji** je ugnala pošast **Bopfausa**. Na seznamu njenih žrtev naj bi bil tudi orjaški lovec **Orion**. Glede razlogov za to dejanje se pojavljata dve različici: prva trdi, naj bi si nakopal njeno jezo, ker se je z njo pomeril v metanju diska, druga pa, naj bi se ji zameril s poskusom ugrabitve hiperboreanke, ki naj bi jo Artemida prisilila, da je zapustila svoj dom skupaj z drugimi hiperboreankami. Obstaja tudi tretja različica, da naj bi Orion poskusil posiliti Artemido, zaradi česar naj bi ona nanj poslala škorpijona, ki naj bi ga pičil in umoril. Artemida naj bi bila ena glavnih pobudnic znanega lova na kalidonskega merjasca, v katerem je bil poškodovan junak **Meleager**. Artemida je v Oonejevo deželo poslala ogromnega merjasca, ker naj bi bila jezna, da ji ni žrtvoval v zameno za dobro letino. Nekateri trdijo, naj bi bila Artemida odgovorna tudi za smrt **Kalisto**, ki jo je ubila s puščico. To naj bi storila na prošnjo **Here** oziroma, ker je bila jezna nanjo, saj se je pustila zapeljati Zevsu. Kalisto se je kasneje spremenila v medvedko.

Evristej je Herkulu dal nalogo, naj mu prinese jelena z zlatimi rogov, posvečenega Artemidi. Herkul ga je eno leto zasledoval in ga končno ubil, ko se je le-ta utrudil. Takoj ko se je to zgodilo, sta se pred Herkulom pojavila Apolon in Artemida. Zanimalo ju je, zakaj je ubil jelena. Pomiriti ju je uspel tako, da je krivdo zvalil na Evristeja.

Podobna tema Artemidine jeze se pojavlja tudi v povezavi z **Agamemnonom**, ko je med čakanjem v Avlidi ubil posvečeno košuto. Artemida se je maščevala tako, da je pomorcem zmanjkalo vetra. Zadrego je rešil šele **Tejrezijas**, ki je povedal, da bo veter začel pihati šele, ko bo Agamemnon žrtvoval svojo hčer **Ifigenijo**. Ko je bilo že vse pripravljeno za žrtvovanje, je priletel golob in Ifigenijo odnesel v Tavrijo, kjer je postala Artemidina svečenica. Artemido so častili predvsem v goratem predelu Grčije. Najbolj mogočno svetišče je bilo v Efesu. Nekateri kultu so Artemido častili kot poosebljenje lune, medtem ko naj bi Apolon predstavljal sonce. Artemida je bila tudi zaščitnica bojevnic Amazonk. Sicer pa je za Artemido splošno znano, da velja za povzročiteljico nenadne smrti.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Kip Artemide

Foto: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Artemida_\(mitologija\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Artemida_(mitologija))

OKUSI NARAVE

Gosta porova
divjačinska juha
z ječmenom

Za osem oseb potrebujemo:

- ☒ 500 g jelenovega mesa
- ☒ glavico čebule, narezano na lističe
- ☒ 0,5 dl olja
- ☒ steblo svetlega dela pora, narezanega na koščke
- ☒ 50 g gomolja zelene
- ☒ 100 g kolerabe
- ☒ rdeč koren
- ☒ en paradižnik
- ☒ 4 stroke pretlačenega in sesekljanega česna
- ☒ 2 žlički soli
- ☒ 2 žlički timijana, pol žličke mletega koriandra, malo muškatanega oreščka
- ☒ 2 lovorova lista
- ☒ šopek peteršilja
- ☒ 2,5 l vode
- ☒ 1,5 dl ječmena
- ☒ 0,5 dl kisa

V večji posodi na olju prepražimo čebulo, da postekleni, dodamo na koščke narezano meso in ga pražimo ob pogostem mešanju. Po približno pol ure, ko se meso posuši, dodamo na koščke narezan paradižnik, pražimo še pet minut, dodamo vso zelenjavo, zrezano na koščke, začnimo in zalijemo z vodo. Po 45 minutah dodamo dobro opran ječmen in kuhamo še pol ure oziroma do mehkega. Tik pred koncem dodamo sesekljan peteršilj in po okusu okisamo.

Po juhi se prileže dober jabolčni zavitek ☺.

O poru: spada med čebulnice. Je bogat s prehranskimi vlakninami in pospešuje prebavo. Vsebuje tudi antioksidante, ki jih je največ v gomolju in spodnjem delu listov. Pomaga pri preprečevanju srčnih in rakavih obolenj.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Člani LD Boč na Kozjaku smo se 27. septembra 2018 skupaj z drugimi lovci pobratene LD Lenart in okoliških sosednjih lovskih družin na pokopališču Selnica ob

Dravi poslovlili od našega dolgoletnega člana **Antona Pečovnika**. Njegova smrt nas je presenetila in globoko prizadela.

Nesreča v gozdu se je Štoncu, kot smo mu po domače rekli, zgodila 18. septembra 2018, ko sta skupaj s sinom podirala drevesa. Vsi smo hitro izvedeli za nezgodo, vendar smo upali, da se bo dogodek dobro končal. Pa se žal ni. Po nekaj dneh je v mariborski bolnišnici prenehalo biti njegovo lovsko srce.

Štonc se je rodil 14. maja 1950. Priden, delaven, vester, pošten in še bi lahko naštevali, je pridno delal na kmetiji in si ustvaril družino. Ko se je upokojil, je še vedno skupaj z ženo pomagal sinu na kmetiji. Med lovce je vstopil leta 1976 in leto kasneje opravil lovski izpit.

V LD Boč na Kozjaku je vse do usodnega dne opravljal različne naloge: kar 12 let je bil gospodar, 16 let član komisije za ocenjevanje škode, en mandat je bil starešina, član upravnega odbora, član disciplinske komisije, član nadzornega odbora, revirni vodja. Vse naloge je opravljal z veliko mero odgovornosti. Redno se je udeleževal vseh dejavnosti v lovski družini: od čistilnih, delovnih akcij, strelskih prireditev – skratka, bil je povsod.

Lovska zveza Slovenije ga je leta 1996 odlikovala z znakom za lovske zasluge, leta 2006 z redom za lovske zasluge III. stopnje, prejel je tudi jubilejni znak za 40 let.

In kot je dejal govornik na pogrebu: »Naj mu boginja Diana v večnih loviščih namenijo ustrezno stojišče.«

LD Boč na Kozjaku – S. F. K.

V začetku lanskega junija smo se domači lovci, lovci sosednjih in tudi bolj oddaljenih lovskih družin na kranjskogorskem pokopališču poslovlili od dolgoletnega člana LD Kranjska Gora **Jerneja Smoleja**, ki je po težki bolezni umrl 29. maja 2018.

Jernej se je rodil 27. maja 1951 v Podhomu. Po preselitvi na Planino pod Golico je tam obiskoval prve razrede osnovne šole, ki jo je dokončal na Jesenicah, gozdarski tehnik pa je postal po končani gozdarski srednji šoli v Postojni. Zaposlen je bil na Gozdnem gospodarstvu Bled, in sicer najprej kot revirni gozdar, potem kot delovodja. Leta 1975 sta si z ženo Zinko ustvarila dom in družino v Kranjski Gori, od leta 1995 pa je družina živela v Gozdu - Martuljku.

Jernej je spomladi leta 1977 vstopil v lovske vrste v LD Kranjska Gora in naslednje leto opravil lovski izpit. Kmalu je postal lovski čuvaj, nato lovovodja in ocenjevalec lovskih trofejev. Opravil je tudi usposabljanje za boleznj divjadi in tečaj za odnose z javnostjo.

Bil je eden tistih, ki so dali močan pečat lovski družini. Opravljal je delo blagajnika, bil je član upravnega od-

bora, upravnik objektov, predsednik komisije za odlikovanja, predsednik komisije za družinske izpite in kar pet mandatov starešina lovske družine. Vseh nalog se je loteval skrbno in z ljubeznijo. Kljub hudi bolezni je končal mandat starešine lovske družine le leto pred svojo prerano smrtjo.

Jernej je bil zelo aktiven tudi kot član upravnega odbora območne lovske zveze, član izvršnega odbora Območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) in nazadnje kot član komisije za gamse pri izvršnem odboru OZUL-a.

Lovska zveza Slovenije mu je podelila znak za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge in jubilejni znak za 40 let članstva. Območna lovska zveza mu je podelila priznanje območne zveze in priznanje I. stopnje območne zveze. Lovska družina mu je podelila družinsko priznanje ter bronasto in srebrno plaketo.

Jernej je rad hodil na lov, pa ne zaradi plena in trofejev, ampak zaradi uživanja v lepota narave: prebujanju novega dne v jutranji zarji, ko je poslušal oglašanje ruševca visoko v Karavankah, zaradi jelenovega rukanja in razposajene igre gamsjih mladičev...

Ko je 2. junija 2018 zadonel lovski rog in naznanil zadnji pogon, smo se zavedli, da Jerneja ni več. Ostala sta samo hvaležen spomin in zahvala za vse, kar je naredil dobrega za naše lovstvo.

LD Kranjska Gora – M. J.

Lovski rog se je oglasil in salva je prestrelila objokano nebo. Številne zelene vejice prijateljev lovcev LD Muta in sosednjih lovskih družin smo položili h grobu

Srečka Peruša. Odsel je naglo, jesenskega 26. oktobra 2018. Poslovil se je ob delu, ki ga je ljubil prav tako zelo kot naravo, svoje lovske steze prav tako kot svoje ljudi. 29. oktobra bi Srečko praznoval svoj 64. rojstni dan, a je usoda hotela drugače in treba jo je bilo sprejeti.

Prijatelji lovci mu pretreseni in opomnjeni na minljivost zapisujemo spomine življenja in predvsem spomine med nami. Nenazadnje je tudi Srečko izšel iz lovske družine; po očetu in ob dveh bratih, tudi lovcih. V Bistriškem jarku, v ozki dolini reke Bistrice, mu je tekla mladost in tam si je ustvaril svojo družino. Že v otroštvu so mu zbolele oči in je težko videl v šolske knjige. Ob ljubezni in veselju do strojev in narave pa se

je kmalu znašel po svoje; postal je človek velikih dejanj, podjetnik in dobitnik ljudem.

V LD Muta se je vključil leta 1982. Čez dve leti je opravil lovski izpit, kasneje tudi izpit za lovovodjo. Za svojo lovsko tovarišijo je bil vselej na voljo. Kot podjetnik z gradbeno mehanizacijo je imel stroje, s katerimi je prostovoljno pomagal pri velikih projektih LD Muta. Najbolj tenkočuten pa je bil kot varuh narave in divjadi. Zato si je vedno prizadeval, da bi bil gozd oaza pravega zatočišča divjadi. Povsod je videl mesto za novo solnico, krmišče ali visoko prežo in kot tak težko sprejel prepoved krmljenja.

S posluhom za naravo je sprejemal ter opravljal tudi funkcije v LD Muta. Bil je revirni vodja, upravnik objekta lovskega doma na Pernicah, član komisij, med drugim za praktični del izpita, ter kinološki referent. Poseben poudarek njegovega dela je bil na kinologiji. Vseskozi je bil tudi sam skrben in predan vodnik psa.

V 36 letih in osmih mesecih aktivnega članstva je Srečko Peruš prejel kar nekaj priznanj za svoje zasluge lovski organizaciji ter LD Muta. Gotovo bi jih še mnogo. Njegove dosedanje značke in odličja ostajajo in tudi spominjajo. Prejel je znak za lovske zasluge, srebrni in zlati znak za kinološke zasluge in red za zasluge III. stopnje. Leta 2006, ob 60. obletnici LD Muta, je prejel listino LD Muta kot najvišje jubilejno priznanje lovske družine za svoje delo. Zadnje priznanje, območne lovske zveze II. stopnje, je prejel lani.

Žal zdaj Srečku Perušu lahko podarjamo le lepe, bogate spomine ter izrečemo našo hvaležnost. Za nas ostaja človek, ki je ljubil vso, venomer umirajočo naravo s soncem in vsem živim. Še več, on je svojo naklonjenost vsemu življenju kazal v dejanjih požrtvovalnosti, pomoči ter ob delu in vse to vtisnil kot dobro, neizbrisno sled med naše steze ter ceste življenja. Naj počiva v miru.

LD Muta – E. P.

Po hudi bolezni je 28. oktobra 2018 prenehalo biti srce častnega člana LD Loka Črnomelj, **Matije Jermana**.

Rodil se je 22. novembra 1927 na Kvasici pri Črnomlju. Oče lovec ga je v mladih letih uvajal v lov, v pravilno razumevanje narave in sožitje z njo. Leta 1958 je postal član LD Timav in leta 1961 opravil lovski izpit.

Po vrnitvi v rodno Belo krajino,

leta 1964, se je včlanil v LD Loka Črnomelj in se aktivno vključil v delo lovske družine. Leta 1967 je aktivno sodeloval pri ustanavljanju Zveze lovskih družin (ZLD) Bele krajine in postal član njenega prvega izvršnega odbora. Leta 1969 je bil izvoljen za člana nadzornega odbora zveze, leta 1974 pa za predsednika komisije za izobraževanje in odlikovanje. Od tega leta naprej je bil tudi predsednik izpitne komisije za lovske izpite. Leta 1980 je postal predsednik izvršnega odbora ZLD Bele krajine in to funkcijo opravljal vse do leta 1996. Nato je bil istega leta izvoljen za predsednika nadzornega odbora zveze. Hkrati je bil več mandatov član strokovne komisije v VI. Kočevsko-Belokranjskem lovskogojitvenem območju ter delegat v skupščini Lovske zveze Slovenije (LZS).

Bil je dolgoletni predavatelj za lovske čuvaje. V LD Loka Črnomelj je bil starešina v letih 1972–1983 in ob 50-letnici njene ustanovitve je postal častni član naše lovske družine. Z veliko zavzetostjo, kot je upravljal prevzete funkcije, je kot eden redkih slovenskih lovcev končal tudi šolo za lovske tehnike v Ljubljani in izpit za lovskega čuvaja.

V lovski družini je njegova največja zasluga izgradnja lovskega doma na Bistrici v letih 1979–1984. Vse svoj prosti čas je namenil lovskogojitveni dejavnosti. Vedno je imel čas za svoje lovske pse, jih vzgajal in z njimi lovil. Najbolj intimna doživetja narave in lova je znal upodobiti v motivih svojih umetniških slik, ki bodo trajen spomin v lovskem domu. Večkrat je bil odlikovan; prejel je znak za lovske zasluge ter rede za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. ZLD Bela krajina ga je odlikovala z bronastim, srebrnim in zlatim odlikovanjem, bil je prejemnik odlikovanja Hrvaške lovske zveze III. in II. reda, prejel pa je tudi bronaste plakete za nesebično delo v gojitvenih loviščih in plaketo Občine Črnomelj.

Dragi lovski tovariši Matija! Čeprav ti zdravje v zadnjem obdobju tvojega življenja ni dopuščalo sodelovati pri aktivnostih naše lovske družine, se te bomo vsi, ki smo delali s teboj, spominjali s hvaležnostjo. Spominjali se te bomo po vzornem lovskem vedenju in spoštovanju lovske kulture. Pogrešali bomo tvojo preudarno besedo v zdajšnjih spreminjajočih se časih, ko se je ob novih pogledih na lovstvo med mladimi treba večkrat povprašati, kaj je prav in kaj ne, in ko je treba vodenje lovske organizacije in vse večje odgovornosti prenašati na mlajše generacije. Ampak zmogli bomo. Že zato, da ne izneverimo idealov, za katere si se vedno zavzemal. Tvoje lovske poti in sledi bo zasipalo jesensko listje in pozimi zametel sneg, toda spomin nate bo ostal trajen!

LD Loka Črnomelj – N. Š., I. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Žiga Janez Mrak, LD Medvode,

* 3. 10. 1990, † 13. 7. 2018.

Miroslav Benedik, LD Selca,

* 30. 7. 1937, † 28. 11. 2018.

Milan Debevec, LD Rakitna,

* 7. 2. 1940, † 17. 11. 2018.

Jože Rebernak, LD Velunja Šoštanj,

* 30. 3. 1942, † 28. 9. 2018.

Vlado Maligoj, LD Vitanje,

* 31. 1. 1954, † 16. 10. 2018.

Jožef Brantuša, LD Rogatec,

* 14. 2. 1953, † 17. 10. 2018.

Marian Grosek, LD Ponikva,

* 15. 8. 1946, † 25. 11. 2018.

Anton Habjan, LD Višnja Gora,

* 7. 12. 1941, † 26. 10. 2018.

Bojan Jan, LD Raka,

* 5. 12. 1964, † 16. 9. 2018.

Srečko Peruš, LD Muta,

* 29. 10. 1954, † 26. 10. 2018.

Anton Hovnik, LD Slovenj Gradec,

* 28. 5. 1942, † 11. 11. 2018.

Miran Slemenšek, LD Čatež ob Savi,

* 26. 9. 1957, † 24. 5. 2018.

Viktor Zdravec, LD Gorica,

* 9. 7. 1933, † 22. 8. 2018.

Miroslav Bernhard, LD Jože Lacko,

* 9. 7. 1927, † 20. 11. 2018.

Umrlim časten spomin!

Film o šarivcih in prinašalcih

Tudi v letu 2018 je **Komisija za lovsko kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije (LZS)** objavila razpis za pripravo filma o lovskih psih (tokrat osme skupine FCI, v kateri so šarivci in prinašalci (retrieverji)). V slovenskem lovstvu so pogosti nemški prepelčarji, špringer in koker španjeli iz vrst šarivcev ter labradorci, zlati in gladkodlaki prinašalci iz vrst prinašalcev.

V filmu smo prikazali stas in gibanje predstavnikov teh pasem, njihovo delo in kratko zgodovino pasem. Delo psov smo posneli večinoma na raznih preizkušnjah, delno tudi na lovih, kakšen kader pa je bilo treba tudi zaigrati. Večinoma je igranje psom šlo kar dobro od tačk. Kot vsa leta doslej pri filmih o preostalih pasemskih skupinah smo tudi letos upoštevali ustaljen koncept vsebin, ki jih je treba predstaviti morebitnim novim vodnikom lovcev in bolj laičnim ljubiteljem lovskih psov.

Za snemanje filmov v resoluciji FullHD smo uporabili naprednejšo tehnologijo 4K-ločljivosti, ki je po

Foto: Marijan Likar

Film o šarivcih in prinašalcih

obdelavi omogočila kakovostno sliko, čeprav tudi dolgotrajnejšo obdelavo na zmogljivšem računalniku. Podobni projekti po navadi pristanejo v zbirkah na policah, zato smo se ustvarjalci skupaj s komisijo že povsem na začetku tovrstnih projektov odločili, da bomo te filme snemali in reproducirali pod posebno licenco avtorskih pravic, ki omogoča neovirano kopiranje in deljenje filma z drugimi zainteresiranimi gledalci. Uporabili smo licenco

Creative Commons, katere oznaka je vidna v spodnjem desnem kotu. Oznaka označuje edini omejitvi, da se z delitvijo filma ni dovoljeno okoristiti, torej je obvezna nekomercialna raba, in da je vedno treba navajati avtorje, kar je zagotovljeno že v vsebini samega filma v odjavnih špicah. In seveda vsebine ni dovoljeno spreminjati.

Ker je datoteka s filmom za nekatere starejše predvajalnice prevelika, je priporočljivo, da datoteke z DVD-ja presnamete na

USB-ključek in si ga ogledate na televizijskem ekranu prek USB-vhoda. To velja tudi za druge filme te serije iz prejšnjih let, ne samo za letošnjega. Za dodatno širjenje filma med zainteresiranimi je poskrbljeno tudi z namestitvijo na kanal YouTube *FLOV TV* (<https://youtu.be/PCUycmLec9A>) in podajanjem povezav na spletnih in Facebook straneh LZS ter na drugih lovskokinoloških straneh.

Ob zaključku serije filmov s predstavitvami pasemskih skupin lovskih psov se zahvaljujemo pobudnikom snemanja teh filmov iz vrst Komisije za lovsko kinologijo pri LZS, ki je vsa leta tudi sodelovala pri delu. V prvih letih snemanja je komisijo vodil lovski tovariš **Janez Šumak**, zadnji trije filmi pa so nastali na osnovi razpisov izpod rok lovskega tovariša **Radoša Burnika**. Rad bi se zahvalil tudi vsem, ki so v minulih petih letih potrpežljivo sodelovali pri snemanju kadrov na terenu na lovu, na sprehodih ali raznih kinoloških in lovskih preizkušnjah ter prireditvah. Brez vas vseh teh vsebin ne bi bilo mogoče ustvariti!

Marijan Likar

Državna tekma goničev CACT – SLO, 2018

Državna vzrejna komisija (DVK) za goniče pri Kinološki zvezi Slovenije (KZS), Lovsko-kinološko društvo (LKD) Celje in LD Jurklošter so 20. oktobra 2018 organizirali in izvedli *Državno tekmo v delu goničev CACT – SLO* v lovišču LD Jurklošter.

V lovišču je dobro izšolan in preizkušen gonič lovca vedno v pomoč in je njegov nepogrešljiv spremljevalec. Zelo slabe misli in besede se porajajo med lovci in slabo vplivajo na razvoj lovske kinologije. Vse prevečkrat je slišati, da na lovih tudi psov in brakad ne potrebujemo več, saj v loviščih ni več poljskih zajcev in veliko manj je tudi druge divjadi. V zadnjih letih se prvi negativen odraz takih mnenj kaže predvsem v zmanjševanju števila lovsko uporabnih psov v loviščih, še posebno kar zadeva goniče. Vse manj je vodnikov tudi drugih lovskih psov, ki privedejo svoje pse na telesno ocenjevanje in preizkušnje naravnih zasnov (PNZ) ter na vzrejne pregledne (VP). Zato je postalo skoraj nujno, da bi sprejeli določene ukrepe pri vzreji, šolanju in preizkušanju psov tudi pri goničih

v obliki spodbud in za motivacijo vodnikov drugih lovskih psov. Tudi pri prirejanju in udeležbi na takšnih prireditvah, kot so državne tekme, bo treba uvesti privlačne novosti za vodnike.

Takega mnenja so bili tudi organizatorji državne prireditve, ki so tistega oktobrskega dne pred lovskim domom LD Jurklošter odprli prireditev z državno himno. V svojem pozdravnem govoru je podobna mnenja predstavil tudi predsednik DVK za goniče **Slavko Žlebnik**, ki je v nadaljevanju predstavil delo DVK. Predsednik LKD Celje **Janez Šumak** je predstavil letni delovni program društva, v katerem združuje dejavnost lovske kinologije 47 upravljavk lovišč z 2.200 lovci, ki s svojim članskim deležem prispevajo k delu v prid razvoja lovske kinologije na Savinjsko-Kozjanskem, posredno pa tudi v državnem okviru. Starešina LD Jurklošter **Miroslav Lavrič**, ki je bil obenem tudi vodja prireditve, je opisal društveno in gojitveno delo 44 članov njihove lovske družine v 4.803 ha velikem lovišču. Le-to leži v Bohorskem pogorju, kjer so še predeli neokrmjene narave in kjer je pred mnogimi leti hodil grof Friderik Celjski. Starešina je vsem zaželel prijetno počutje, vodnikom tekmujočih goničev pa dobre rezultate. Nato je sledila

Foto: Janez Šumak

Pisana pasja družina štirih posavskih goničev, štirih planinskih goničev, treh kratkodlakih istrskih goničev, dveh brandl-brakov in dveh srbskih tribarvnih goničev s svojimi vodniki je stala v zboru.

predstavitev kinoloških sodnikov, ki so bili: **Slavko Žlebnik** – vodja sodniškega zbora, **Jože Vester**, **Jurij Rihteršič**, **Miloš Ambrožič**, **Jožef Verčko**, **Danko Grošelj** in **Janez Šumak**. Nato so tekmovalci poslušali predstavitev vseh disciplin in merila za ocenjevanje dela goničev. Predstavilo se je tudi vseh 15 tekmovalnih parov. Pisana pasja družina štirih posavskih goničev, štirih planinskih goničev, treh kratkodlakih istrskih goničev, dveh brandl-brakov in dveh srbskih tribarvnih goničev s svojimi vodniki je stala v zboru.

Vodja prireditve je poskrbel še za žreb tekmovalnih števil in terenov. Zadnje besedo je imel delegat KZS **Bojan Deberšek**, ki je izrekel veliko osebno zadovoljstvo za organizacijo in topel sprejem organizatorjev, lovcev LD Jurklošter. Nato je državno tekmo brez zadržkov odprl ter tekmovalcem zaželel uspešno opravljanje preizkušnje.

Pred odprtjem tekme so domači lovci vse udeležence postregli s toplo malico. Vreme je bilo sicer oblačno, z jutranjo roso in rahlo meglo, ki pa se je postopoma iz-

boljševalo in dajalo upanje v lep zaključek dneva. Tekmovalci so vse discipline državne tekme opravljali na točno določenih terenih lovišča LD Jurklošter, ki jih je določil organizator, le vlečko so opravljali na travniku v bližini lovskega doma; in to le tisti psi, ki so predhodno opravili delo izsleditve ter glasno gonjo sledenje. Enakovredne razmere za sledenje divjadi so pokazale, da so goniči dokaj hitro izsledili divjad in jo tudi glasno gonili; vsi pa niso bili uspešni pri izsleditvi ali pa divjadi niso dovolj časa glasno gonili (kot to določajo pravila državne tekme), saj je slednjo opravilo le osem psov.

V zaključnem delu državne tek-

Rezultati – kategorija posamezno:

1. posavska gonička **Senka** z vodnikom **Jakobom Lavrinom**, LKD Zasavje, 156 točk, III. nagradni razred;
2. srbska tribarvna gonička **Ada** z vodnikom **Dragom Leljakom**, LKD Celje, 136 točk, III. nagradni razred;
3. posavska gonička **Cita** z vodnikom **Borutom Podlesnikom**, LKD Zasavje, 126 točk, III. nagradni razred.

me je organizator podelil pokale za prva tri mesta v posamezni in ekipni konkurenci, vsi tekmovalci pa so prejeli praktične nagrade

Rezultati – kategorija ekipno:

LKD Zasavje (Jakob Lavrin, Borut Podlesnik in Brane Gajič);

LKD Celje II. (Anton Vresk, Anže Brečko in Franc Fon);

LKD Koroške (Srečko Skarlovnik, Miran Sušec, Franc Oder in Dušan Mlinšek).

(hrana za pse in lovske majice z znaki organizatorjev). **Jakob Lavrin** in posavska **Senka**, ki sta zmagala v kategoriji posameznikov, sta prejela še pokal za najdaljšo glasno gonjo. Prijetno praznovanje uspehov in druženje

lovcev ter kinologov se je prevesilo v pozno popoldne.

Ne moremo pa mimo pohval in zahval za odlično organizacijo prireditve, ki veljajo sodelujočim lovcem LD Jurklošter in njihove- mu starešini Lavriču za izjemno končno pogostitev – pečenega divjega prašiča. Zahvaljujemo se tudi pomočnikom naših kinoloških sodnikov: **Simonu Kovaču, Rihardu Pušniku, Amiru Borovcu, Janezu Kusturi, Gregorju Korenu, Milanu Ožeku in Dragu Pušniku** ter seveda **Andreji, Barbari, Meti, Urški in Izidorju** za kulinarčne dobrote in prijazno postrežbo.

Janez Šumak

Uporabnostna preizkušnja po umetni krvni sledi v LD Luče

Lovci LD Luče so že tradicionalni prireditelji, ki v sodelovanju z **Lovsko-kinološkim društvom (LKD) Celje** vsako leto v svojem lovišču pripravijo **uporabnostno preizkušnjo (UP) za vse pasme lovskih psov po umetni krvni sledi (KS)**. Tekmovanje poteka po določenih pravilih o uporabnostni preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov, ki ga je pripravila **Vzrejna komisija za barvarje pri Kinološki zvezi Slovenije**.

Tudi v soboto, 8. septembra 2018, smo se zbrali pred lovskim domom v Lučah, od koder smo se po uvodnem delu prireditve v strnjeni koloni avtomobilov odpeljali še višje, do lovske kočice Vodule pod Raduho. Na gorskem terenu so terenski vodniki in kinološki sodniki že dan prej položili umetne krvne sledi.

V uvodnem pozdravu je kinolog lovske družine gostiteljice **Matej Podlesnik** zbranim predstavil delo lovcev LD Luče ter tekmovalcem zaželel veliko uspehov, drugim pa prijetno počutje v lepem sončnem dnevu. Predstavil jim je tudi **Cveta Volerja** in **Lovra Matijovca**, pomočnika, ki sta poleg njega prejšnji dan pomagala kinološkemu sodnikom pri polaganju sledi. Predsednik LKD Celje **Janez Šumak** je predstavil delo društva, vodja sodniškega zbora **Marijan Kodrun** pa vse discipline, ki so jih ocenjevali kinološki sodniki. Delo krvosledcev sta ocenjevala kinološka sodnika **Tomaž Pavčnik** in **Janez Šumak**.

Vseh devet predhodno prijav-

Zaključek uporabnostne preizkušnje po umetni krvni sledi pri lovski koči Vodule pod Raduho

ljenih vodnikov s psi se je udeležilo preizkušnje. Toda na prireditvi so bili udeleženi samo štirje tekmovalni pari iz LKD Celje, drugih pet parov pa je prišlo iz drugih slovenskih LKD. Sestava psov po pasmah je bila naslednja: trije bavarski barvarji, trije hano-vrski barvarji, brandl-brak, nemški ptičar in madžarska vižla. Nato je sledilo žrebanje sledi ter razporeditev vodnikov h kinološkemu sodnikom in terenskim vodnikom. Preizkus odločljivosti s strelomirnostjo psov smo preverili na travniku pod lovsko kočico. Svež gorski zrak je dobro vplival na razpoloženje psov za delo, pa tudi vodnikov in drugih udeležencev. Od devetih psov so uporabnostno preizkušnjo opravili štirje. Po besedah sodnikov so bili psi drugih vodnikov slabo pripravljeni za to zahtevno preizkušnjo.

Zbranim dvajsetim lovskim pri-

pravnikom smo tudi letos pripravili prikaz pravilnega polaganja »šolske« krvne sledi in sledenje s psom barvarjem, hanovrčanom **Brinom**, ki ga je vodil **Andrej Kos**. V teoretični in praktični predstavitvi so se pripravniki seznanili z osnovami in vsemi fazami pravilnega in odgovornega

iskanja obstreljene velike divjadi s preizkušenim psom krvosledcem.

Po malici in zbranih rezultatih kinoloških sodnikov je sledila razglasitev rezultatov. Kinološki sodniki so komentirali vsako sled parov na preizkušnji. Podlesnik in Šumak sta najboljšim trem podelila pokale LKD Celje, vsi tekmujoči vodniki pa so dobili pisno priznanje za udeležbo.

Po pozdravu lovini in boginji Diani smo se v zaključku prireditve dobro razpoloženi še kar nekaj časa zadržali v pogovoru pred lovsko kočico. Lovcem LD Luče se še enkrat zahvaljujemo za gostoljubje ter zelo marljivo pripravljeno lovsko-kinološko prireditev v njihovem lovišču; še posebna pohvala velja **Mateju, Cvetu in Lovru!**

Janez Šumak, predsednik LKD Celje

Rezultati:

1. **Andrej Kos** in hanovrski barvar **Brin**, 114 točk, II. nagradni razred;

2. **Uroš Štiglic** in bavarska barvarka **Asa**, 93 točk, II. nagradni razred;

3. **Milan Uršič** in hanovrski barvar **Piko**, 79 točk, III. nagradni razred;

4. **Branko Trkmič** in brandl-brak **Thora**, 70 točk, III. nagradni razred.

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 5. 11. 2018,
Martin Kraševac,
Šolska ulica 4,
8330 Metlika.
Tel.: 041/757-442.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 5/II, m: 5/II, 5. 1. 2019,
Mirko Pačnik,
Spodnji Razbor 11,
2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu.
Tel.: 070/733-342.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Prodaj dobro ohranjeno Suhlovo **tricevko**, kal. 16-16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Nickel, 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena je 1.350 €. Tel: 040/983-919.

Prodaj MK-puško Brno in **repetirno risanico** Mauser, kal. 8 x 57 JS. Cena po dogovoru. Tel.: 031/553-456.

Prodaj češko **repetirno risanico**, mod. ZKK 600, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Leopold, 4-12 x

50 VX-R. Tel.: 041/743-522 (Tolmin).

Prodaj malo uporabljano **tricevko** Suhl., kal. 12-12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski, 6 x 42. Tel.: (05) 364-18-24.

Prodaj neuporabljano **repetirno risanico** CZ, kal. 8 x 57, s polnim olesjem (oreh), in str. daljnogledom Kahles, 1,1-4 x 32, na zaslučni montaži. Tel.: 041/687-404.

Prodaj odlično ohranjen **strelni daljnogled** Leopold, 1,5-6 x 50, z

nastavki za montažo. Cena po dogovoru. Tel: 031/298-041.

Prodaj repetirni risanici: prva, kal. 8 x 57, brez str. daljnogleda; druga, kal. 7,62 x 63, s str. daljnogledom Meopta, 3-9 x 42; ter **šibrenico**, kal. 12-12. Tel.: 041/465-882.

Prodaj kombinirano boroveljsko **bok puško**, kal. 16/6,5 x 57 R, izdelek puškara Josefa Justa, Borovlje. Cena po dogovoru. Tel.: 041/254-419.

Prodaj novo repetirno risanico Sauer 101 Classic XT, kal. .270 Win., s str. daljnogledom Vixen 2,5-10 x 50, na zaslučni montaži MAK. Tel.: 041/496-459.

Ugodno prodaj ohranjeno **repetirno risanico**, 8 x 57 IS, s str. daljnogledom original Zeiss, (zaslučna montaža). Cena po dogovoru. Tel.: 040/163-121 (Ivan).

Prodaj vložno cev Krieghof EL 44, kal. .22 Mag., za šibreno cev, kal. 16, cev (je kot nova!). Cena: 270 €. Tel.: 031/800-905.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 12-12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski, 6 x 42 (Suhlova

JANUAR						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet.konec
1. To	2:58	13:35	7:44	16:27	6:31	17:39
2. Sr	4:04	14:06	7:44	16:27	6:32	17:40
3. Če	5:08	14:42	7:44	16:28	6:32	17:41
4. Pe	6:09	15:23	7:44	16:29	6:32	17:42
5. So	7:05	16:08	7:44	16:30	6:32	17:43
6. Ne	7:55	17:00	7:44	16:32	6:32	17:44
7. Po	8:38	17:56	7:44	16:33	6:32	17:45
8. To	9:15	18:54	7:44	16:34	6:31	17:46
9. Sr	9:47	19:54	7:43	16:35	6:31	17:47
10. Če	10:15	20:55	7:43	16:36	6:31	17:48
11. Pe	10:40	21:56	7:42	16:37	6:31	17:49
12. So	11:04	22:58	7:42	16:39	6:31	17:50
13. Ne	11:27	—	7:42	16:40	6:31	17:51
14. Po	11:51	0:01	7:41	16:41	9:00	17:52
15. To	12:17	1:06	7:41	16:42	9:02	17:53
16. Sr	12:46	2:13	7:40	16:44	9:04	17:54
17. Če	13:22	3:24	7:39	16:45	9:06	17:56
18. Pe	14:05	4:35	7:39	16:46	9:08	17:57
19. So	14:59	5:45	7:38	16:48	9:10	17:58
20. Ne	16:03	6:49	7:37	16:49	9:12	17:59
21. Po	17:17	7:46	7:36	16:51	9:14	18:00
22. To	18:35	8:33	7:36	16:52	9:16	18:02
23. Sr	19:54	9:13	7:35	16:53	9:19	18:03
24. Če	21:12	9:47	7:34	16:55	9:21	18:04
25. Pe	22:27	10:16	7:33	16:56	9:24	18:05
26. So	23:39	10:44	7:32	16:58	9:26	18:07
27. Ne	—	11:11	7:31	16:59	9:28	18:08
28. Po	0:49	11:39	7:30	17:01	9:31	18:09
29. To	1:57	12:09	7:29	17:02	9:34	18:10
30. Sr	3:02	12:43	7:27	17:04	9:36	18:12
31. Če	4:03	13:22	7:26	17:05	9:39	18:13

montaža), in **kombinirano puško** Atlas, kal. 20/.22 Wmr. Tel.: (02)671-92-52; 068/186-596.

Prodaj pol leta star **dvogled** Leica, 8 x 50 HD, Ultravid. Cena: 1.250 €.

Lovski psi

Prodaj samca in samico pasme nemški ptičar – žimavec. Tel.: 041/717-464.

Prodaj posavskega goniča, starega 3,5 leta. Je odličen gonič. Cena ugodna. Tel.: 040/799-340.

Drugo

Prodaj navadnega jelena – dvaindvajseteraka in košute ter starejšega muflona. Cena po dogovoru. Tel.: 051/666-916.

Broške, gumbi, prstani in uhanj iz rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst), **pasti za lov polhov** (več vrst), **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj Lovsko-ribiški slovar dr. Janka Lokarja, faksimile iz leta 1937. Cena: 14 € s poštino. Tel.: 041/683-891.

Prodaj odrasle lovne fazane. Tel.: 041/717-464.

Prodaj jelena damjaka, starega pet let, za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 041/961-573.

Prodaj skoraj nov lovski kroj, št. 56, cena po dogovoru. Tel.: 041/465-882.

KOLENDAR STRELSKIH TEKMOVANJ V LETU 2019

marec	
30. 3. 2019	Šola kompaka – ZLD Prekmurje
april	
6. 4. 2019	Izbirna tekma za ekipo LZS v kombinacijskem streljanju – Gaj Pragersko
14. 4. 2019	Kompak izbirne tekme za svetovno prvenstvo – Gaj Pragersko
maj	
4. 5. 2019	Izbirna tekma za ekipo LZS v kombinacijskem streljanju – Gaj Pragersko
11. 5. 2019	Izbirna tekma za ekipo LZS v kombinacijskem streljanju – Gaj Pragersko
18. 5. 2018	Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Medvode
19. 5. 2019	Odperto prvenstvo LZS v kompaku – LD Mirna
25. 5. 2019	Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Sinji Vrh
26. 5. 2019	Kompak izbirne tekme za svetovno prvenstvo – Gaj Pragersko
junij	
1. 6. 2019	Šola kompaka – OZ Brkinsko-Kraška
8. 6. 2019	Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Raša – Štorje, strelišče Kazlje
9. 6. 2019	Kompak izbirne tekme za svetovno prvenstvo – Gaj Pragersko
22. 6. 2019	Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – LD Markovci
24. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
25. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
26. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
27. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
28. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
29. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
30. 6. 2019	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
julij	
1. 7. 2018	Evropsko prvenstvo v kombinacijskem streljanju – Estonija
6. 7. 2019	Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane – Žančani, Slovenj Gradec
avgust	
22. 8. 2019	Svetovno prvenstvo kompak – Madžarska
23. 8. 2019	Svetovno prvenstvo kompak – Madžarska
24. 8. 2019	Svetovno prvenstvo kompak – Madžarska
25. 8. 2019	Svetovno prvenstvo kompak – Madžarska
31. 8. 2019	Odperto prvenstvo LZS v MK – Žančani, Slovenj Gradec
september	
6. 9. 2019	Uradni trening veterani, superveterani in velika kombinacija
7. 9. 2019	Državno prvenstvo v kombinacijskem streljanju LZS – OPEN, Pragersko
8. 9. 2019	Državno prvenstvo za veterane in superveterane LZS, Pragersko

* Izbirne tekme za ekipo LZS v kombinacijskem streljanju – Gaj Pragersko 800 točk, štartnina 40,00 € (pravilnik FITASC)

* Kompak izbirne tekme za svetovno prvenstvo – Gaj Pragersko 100 golobov, štartnina 40,00 €

* Odperto prvenstvo LZS za veterane in superveterane 25 golobov, 20 strelav z malokalibrsko puško, štartnina 10,00 €

Komisija LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje

Lovska zveza Slovenije

Spoštovane lovke in lovci, sponzorji in donatorji,
vključno vabljeni na

5. Dobrodelni ples Lovske zveze Slovenije,

ZVEZA LOVSKIH DRUŽIN
PREKMURJE

ki bo v **petek, 1. februarja 2019**, z začetkom ob 19. uri v restavraciji **Hotela Termal – Terme 3000 v Moravskih Toplicah**. Soorganizacijo petega Dobrodelnega plesa je prevzela **Zveza lovskih družin Prekmurje**, za živahne plesne ritme bo poskrbel **Ansambel Horizont**. Dogodek bo tudi tokrat namenjen zbiranju sredstev za solidarnostni **Zeleni sklad Lovske zveze Slovenije**, s katerim zagotavljamo solidarnostno pomoč lovkam in lovcem v izrednih življenjskih razmerah. To dejstvo je lahko v ponos vsem umetnikom, ki so in še bodo prispevali svoja dela za uspešno dražbo, številnim donatorjem, ki so nas že in nas bodo še podprli, organizatorjem prireditve in ne nazadnje vsem dosedanjim in prihodnjim udeležencem dobrodelnih plesov Lovske zveze Slovenije.

Podrobnosti o prijavi in možnosti doniranja najdete na spletni strani Lovske zveze Slovenije.

Veselimo se vaše družbe!

ZIMSKI LOVSKI KOMPLET

NEPREMOČLJIV, NEPREPIHLJIV, NEŠUMEČ

Komplet je narejen za lov pri zelo nizkih temperaturah. Je izredno udoben in dokaj lahek. Zunanja in notranja stran sta iz naravnih materialov, podloga in membrana pa iz najboljših materialov za toplotno izolacijo, vodotesnost in neprepirljivost. Zaradi njegove funkcionalnosti ga boste radi nosili tudi v vsakdanjem življenju.

Cena kompleta: **262,00 EUR**

Jakna: **172,00 EUR**

Hlače: **131,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Do -30°C
Narejeno v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gozdarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47.

Cena: 63,50€

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/726 011

Le še v januarju na divje prašiče za 90 € v pavšalu

na lovu s pogonom (Hrvaška) z neomejenim odstrelom vseh kategorij divjih prašičev, tudi trofejnega merjasca.

Južna Afrika: 10-dnevni safari s 6 dnevi lova in odstrelom 7 vrst divjadi, vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za 3.990 €. Termin: 24. 4.–3. 5. 2019. Ob prijavi do 15. 1. je dodan še odstrel oriksa ali zebre.

Divji petelin (180 km od Moskve): 5 dni lova v aprilu za 1.990 €. Ob prijavi do 15. 1. 2019 je odstrel 1 ruševca in 5 kljunačev brezplačen.

Nova Zelandija: 3 dni lova v aprilu in odstrel jelena trofejne vrednosti zlate medalje (med 215 in 250 točk CIC) za 9.500 €.

5 dni lova v pampi Argentine, vključno z odstrelom jelena brez omejitve trofejne vrednosti, ter 2 divjih prašičev za 3.990 €. Za zgodnje prijave do 15. 1. 2018 je cena 3.500 €. Cena za dodatne odstrele: vodni bivol 2.800 €, black buck 1.200 €, jelen axis 2.100 €. Lov je v času jelenjega roka (marec 2019).

Pasat,

d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brodarjeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

**NIKON Prostaff5
8x42**
Akcijska cena:
199,00 €

**NIKON Monarch5
8x42**
Akcijska cena:
319,00 €

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO GORICA – NOVA GORICA

ORGANIZIRA

**TEČAJ
OSNOVNEGA ŠOLANJA
LOVSKIH PSOV VP-1.**

Tečaj je namenjen šolanju mladih psov. Po dogovoru s tečajniki bo potekal dvakrat na teden v večernem času. Glede na število in bivališče prijavljenih tečajnikov bo tečaj v Volčah pri Tolminu in tudi v okolici Ajdovščine.

Za člane lovskih družin, ki sofinancirajo delovanje LKD Gorica – Nova Gorica, bo tečaj brezplačen, za preostale udeležence bo cena 120 evrov. Tečaj se bo začel s teoretičnim delom konec januarja 2019. O datumu in kraju bodo tečajniki obveščeni.

Za dodatne informacije o tečaju pokličite 041/695-660 (Ivo Leban).

SlovArms

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si
 DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00
 Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00
 E-mail: info@slovarms.si

SWAROVSKI OPTIK

Verney-Carron

SAUER

STASSER

GRS

ShooterKing

Bering OPTICS

DD optics

PULSAR

Aimpoint

Vixen

MAUSER

Leica

ZEISS

TIKKA

ISSC

GunCoating

Blaser

HAWKE

ENDURANCE 30 WA 2.5-10x50

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE IN TERMORIZIJE

ARMASIGHT

REX zero1

Tehnoško napredno keramično mazivo

Aktualne premovlečne repetirke na enem mestu!

MERKEL
 Markel Helix
 Najhitrejša premovlečna puška

Blaser
 Blaser R8

Heym SR30
 Premovlečna puška z možnostjo naprožila ("šnelarja") in brez doplačila levo kopito in zaklep!

HAENEL
 Haenel Jaeger 10

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC
- **Puške:** Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns in Mauser
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia
- **Oblačila:** Chevalier

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarstvo Špendal

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307, 031 393 664 email: puskarstvo@siol.net

Nova spletna trgovina:

<http://guns-spendal.com/shop/>

ELEKTRONSKE
 ovratnice za učenje psa
 ovratnice proti lajanju
 nevidne ograje

DOG TRACE

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
 3 LETA GARANCIJE

M-NET d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija -20%

www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Nepremočljivo in neprepihljivo!

Lovski komplet PERC Sologne

Komplet jakne in hlače:
 165 € **148,5 €** **-10%**

Velja za ob nakupu kompleta v decembru 2018

Jakna: 110 € Hlače: 55 €

AVANTURA

www.avantura.info
 Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info